

# ONDERWIJSKANSEN IN KAART

ONDERWIJSLOOPBANEN EN KANSENGELIJKHEID IN DE  
GEMEENTE DEN HAAG

EINDRAPPORT

**seo** • economisch onderzoek

---

**AUTEURS**

KOEN VAN DER VEN

**IN OPDRACHT VAN**

GEMEENTE DEN HAAG

AMSTERDAM, DECEMBER 2025

# Samenvatting

Den Haag kent relatief veel brede schooladviezen en bijstellingen. Het opleidingsniveau van ouders hangt sterk samen met schooladviezen, schoolloopbanen en eindniveaus.

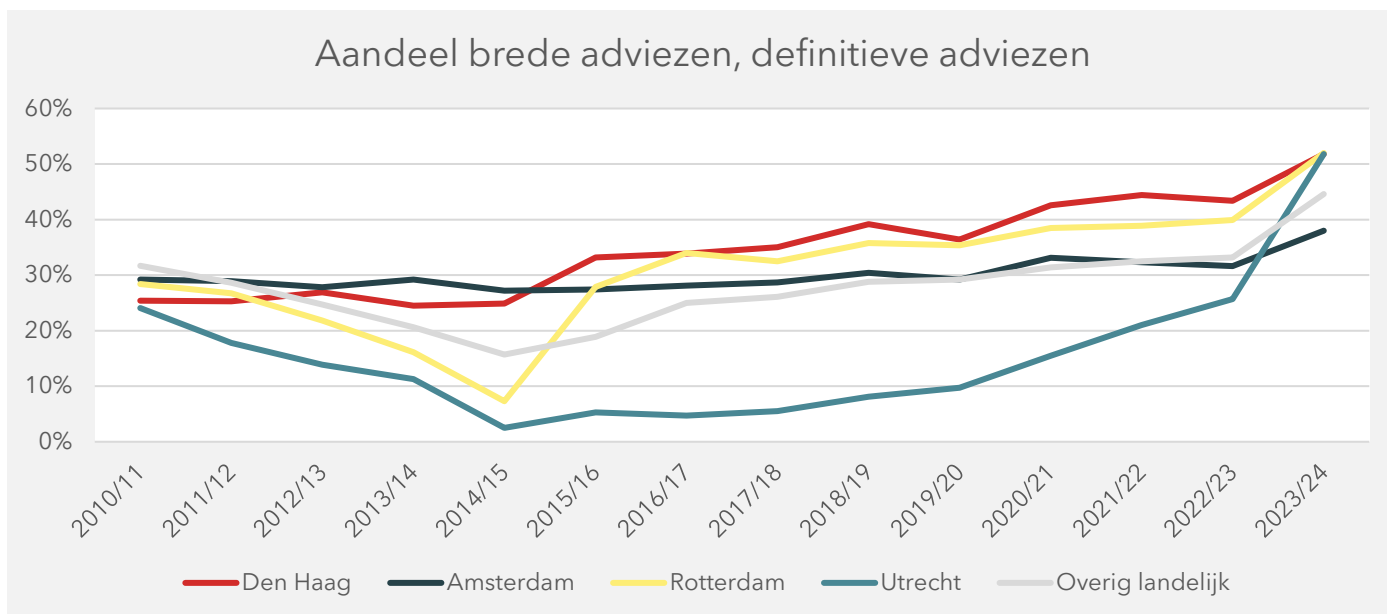
## Den Haag kent enkele verschillen ten opzichte van andere grote steden

De schooladvisering in Den Haag kent enkele duidelijke verschillen met de andere grote steden en de rest van Nederland. Ten eerste kent de leerlingpopulatie in Den Haag relatief veel leerlingen met een vmbo-schooladvies en minder leerlingen met vwo-advies dan steden als Utrecht en Amsterdam. Daarin lijkt Den Haag op Rotterdam en overig landelijk.

Ten tweede komt het in Den Haag ongeveer even vaak voor dat het voorlopig advies hoger is dan het toetsadvies (het advies dat voorkomt uit het resultaat op de doorstroom- of eindtoets), dan dat het voorlopig advies lager is dan het toetsadvies (ongeveer 33 procent voor beide). In steden Amsterdam en Utrecht ligt het voorlopig advies vaker hoger dan het toetsadvies. Gevolg daarvan is dat het aantal bijstellingen in Den Haag hoger ligt dan in die steden (rond de 15 procent in Den Haag versus 10 procent in Amsterdam en Utrecht).

Ten derde delen scholen in Den Haag relatief veel brede adviezen uit, zoals Figuur S.1 laat zien. In schooljaar 2023/24 is vijftig procent van de definitieve schooladviezen een breed advies (een advies van twee niveaus of meer, zoals havo-vwo). Schooljaar 2023/24 is het eerste schooljaar waarin de doorstroomtoets in plaats van de eindtoets is afgenomen. Onderdeel van die verandering is het zogenoemde ‘kansrijk adviseren’, wat inhoudt dat een school verplicht is het schooladvies naar boven bij te stellen als het resultaat op de doorstroomtoets daar aanleiding toe geeft.<sup>1</sup> In vergelijking met Amsterdam en Utrecht, zijn er in Den Haag (en Rotterdam) meer vmbo-adviezen.

Figuur S.1 In Den Haag zijn er meer brede adviezen onder definitieve schooladviezen



<sup>1</sup> Tenzij de school dat niet in het belang van de leerling vindt. De school moet dat dan uitleggen.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## De onderwijsloopbaan in het voortgezet onderwijs van Haagse leerlingen

In Den Haag is ongeveer even vaak sprake van opstroom als van afstroom wanneer we het onderwijsniveau in het derde leerjaar in het voortgezet onderwijs vergelijken met het definitieve schooladvies. De grootste groep (iets minder dan de helft) zit echter op hetzelfde niveau. Wanneer we de onderwijspositie in het derde leerjaar vo vergelijken met voorlopige schooladviezen is er vaker sprake van opstroom en minder vaak sprake van afstroom. Als we inzoomen op leerlingen met een bijgesteld schooladvies, zien we dat die leerlingen vaker afstromen dan leerlingen zonder bijstelling. Echter zien we dat een meerderheid van de bijgestelde leerlingen op hetzelfde niveau of zelfs hoger zitten. Opstroom komt ongeveer even vaak voor bij leerlingen met en bij leerlingen zonder bijstelling.

Het stapelen van een havo- en vwo-diploma komt in Den Haag vaker voor dan elders (15 procent in 2022/23 versus 5 tot 10 procent elders). Daarnaast zien we dat er grote verschillen zijn tussen de stadsdelen in Den Haag als het gaat om stapelen van havo en vwo. Het stapelen van een vmbo-gt- en havo-diploma komt in Den Haag even vaak voor als in Rotterdam en de rest van Nederland (zo'n 10 procent), maar minder dan in Amsterdam en Utrecht. Wat betreft stapelen in het vervolgonderwijs is een dalende trend zichtbaar in Den Haag maar ook in de rest van Nederland. Er is de laatste jaren minder stapeling binnen het mbo (van mbo2 naar mbo3 en van mbo3 naar mbo4) en de doorstroom tussen mbo4 en het hbo is minder.

## Er zijn meerdere verschillen in resultaten naar opleidingsniveau

Wat betreft verschillen naar opleidingsniveau van de ouders van de leerlingen/jongeren, zien we het volgende:

- Schooladviezen. Schooladviezen, zowel voorlopige als definitieve schooladviezen, hangen duidelijk samen met het opleidingsniveau van ouders. Havo- en/of vwo-adviezen komen veel vaker voor onder leerlingen met hoogopgeleide ouders (tweederde tegenover 20 procent bij laagopgeleide ouders). De schooladviezen van leerlingen met laag- of middenopgeleide ouders lijken meer op elkaar.
- Schooladvies ten opzichte van toetsadvies. Leerlingen met hoogopgeleide ouders ontvangen vaker een hoger schooladvies (zowel voorlopig als definitief) dan het toetsadvies wat voorkomt uit de doorstroom- of eindtoets. Leerlingen met hoogopgeleide ouders hebben ook minder vaak een lager schooladvies dan het toetsadvies dan leerlingen met laagopgeleide ouders. De schoolpopulatie speelt hierin ook een rol. Op scholen met relatief veel laagopgeleide ouders komt onder advisering vaker voor.
- Bijstelling schooladvies. Leerlingen met laagopgeleide ouders krijgen vaker een bijstelling van hun schooladvies (26 procent tegenover 18 procent onder leerlingen met hoogopgeleide ouders). Dat hangt waarschijnlijk samen met het feit dat bijstellingen vaker voorkomen bij leerlingen met vmbo-adviezen.
- Mogelijkheid tot opstroom. Leerlingen met laagopgeleide ouders zitten vaker op een brede school waar opstroom mogelijk is voor leerlingen met een vmbo-gt- of vmbo-gt-havo-advies.
- Zittenblijven. Bij leerlingen met hoogopgeleide ouders is er minder sprake van zittenblijven (6 procent versus 12 procent onder leerlingen met laagopgeleide ouders).
- Stapelen in het voortgezet onderwijs. Leerlingen met hoogopgeleide ouders stapelen vaker in het voortgezet onderwijs (stapeling van vmbo-gt naar havo 18 versus 11 procent; en van havo naar vwo 14 versus 6 procent).
- Eindniveau voortgezet onderwijs. Het eindniveau van leerlingen met hoogopgeleide ouders is in drie kwart van de gevallen havo of vwo. Bij leerlingen met laagopgeleide ouders is dat ongeveer een kwart.
- Aansluiting voortgezet onderwijs met vervolgonderwijs. Er is iets vaker doorstroom van de havo naar hbo onder leerlingen met hoogopgeleide ouders. De verschillen in doorstroom naar opleidingsniveau ouders bij andere onderwijsniveaus zijn gering.
- Stapeling in het mbo. Er is meer stapeling van mbo2 naar mbo3 en meer stapeling van mbo3 naar mbo4 onder jongeren met hoogopgeleide ouders.

- Aansluiting mbo-hbo. In recente jaren is er meer doorstroom van mbo4 naar hbo onder jongeren met hoogopgeleide ouders. In eerdere jaren waren de verschillen in Den Haag kleiner of niet aanwezig.

# Inhoudsopgave

Samenvatting		2
1	Inleiding	7
	1.1	Achtergrond en onderzoeksvragen 7
	1.2	Onderzoeksvragen 7
	1.3	Onderzoeksverantwoording 9
	1.4	Veranderingen ten opzichte van vorige versie 9
	1.5	Leeswijzer 10
2	Het schooladvies aan het einde van de basisschool	11
	2.1	Voorlopige schooladviezen 11
	2.2	Bijstellingen en definitieve adviezen 16
3	Het schooladvies en leerlingkenmerken	20
	3.1	Naar geslacht 20
	3.2	Naar opleidingsniveau ouders 23
	3.3	Naar sociaaleconomische status van de buurt 27
	3.4	Naar schoolpopulatie 28
4	Het schooladvies en het toetsadvies	30
	4.1	Schooladvies afgezet tegen het toetsadvies 30
	4.2	Samenhang met leerling- en schoolkenmerken 31
5	Loopbaan in voortgezet onderwijs	35
	5.1	Plaatsing in het vo 35
	5.2	Zittenblijven 40
	5.3	Stapelen 42
	5.4	Eindniveau 44
6	Vervolg van de onderwijsloopbaan	47
	6.1	Aansluiting voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs 47
	6.2	Stapelen binnen het mbo 49
	6.3	Aansluiting mbo en hbo 52
Bijlage A	Aanvullende figuren	55
	Bijlage A.1	Aantallen 55
	Bijlage A.2	Aanvullende figuren Hoofdstuk 2 57
	Bijlage A.3	Aanvullende figuren Hoofdstuk 3 59
	Bijlage A.4	Aanvullende figuren Hoofdstuk 4 66

Bijlage A.5	Aanvullende figuren Hoofdstuk 5	67
Bijlage A.6	Aanvullende figuren Hoofdstuk 6	75

# 1 Inleiding

De gemeente Den Haag wil inzicht in kansengelijkheid in het onderwijs en de onderwijsloopbanen van haar leerlingen. Met behulp van de CBS Microdata is dat in dit onderzoek in beeld gebracht. Verschillen tussen voorlopige en definitieve schooladviezen spelen een belangrijke rol in dit onderzoek.

## 1.1 Achtergrond en onderzoeksvragen

Verschillende signalen duiden erop dat kansengelijkheid in het onderwijs onder druk staat. Deelname aan particulier onderwijs groeit, ouders zijn bereid om naast het reguliere onderwijs te betalen voor aanvullend onderwijs en het schooladvies hangt volgens onderzoeken samen met het opleidingsniveau van ouders.<sup>2</sup> De coronacrisis heeft bovendien laten zien dat leerlingen uit arme milieus achterstanden oplopen omdat ze vanuit huis onvoldoende mogelijkheden hebben om de lessen te blijven volgen.<sup>3</sup> Landelijk is kansengelijkheid in het onderwijs steviger op de politieke agenda komen te staan.

Ook binnen de gemeente Den Haag is de aandacht voor kansengelijkheid in het onderwijs de afgelopen jaren gegroeid. In 2017 heeft de gemeente aan SEO gevraagd de situatie voor het Haagse onderwijs in kaart te brengen. Dit resulteerde in de notitie 'Kansengelijkheid in het onderwijs in Den Haag' uit juni 2017. Naar aanleiding van deze publicatie heeft de gemeente Den Haag aan SEO gevraagd in 2018 en 2019 een update uit te voeren. De drie publicaties gaven samen een goed beeld van de stand van zaken over de onderwijsstromen in Den Haag, met name in het primair en voortgezet onderwijs. Vervolgens heeft SEO in 2020 een rapport geschreven over hoe de kansengelijkheid in het onderwijs zich in het schooljaar 2018-2019 heeft ontwikkeld. De informatie uit dit onderzoek diende onder andere als input voor een monitor die voeding gaf aan de jaarplannen die voortkwamen uit de Haagse Educatieve Agenda 2018-2022.

## 1.2 Onderzoeksvragen

In het onderzoek beantwoorden we de volgende onderzoeksvragen

### **Advisering op de basisschool**

1. Wordt in Den Haag door de jaren heen structureel laag of hoog geadviseerd (zowel voorlopig als definitief schooladvies)?
2. Is het aandeel brede adviezen (zowel voorlopig als definitief schooladvies) de afgelopen jaren veranderd?
  - a. Zo ja, ten koste van welke adviezen is deze toename of afname gegaan?

### **Advisering in relatie tot achtergrondfactoren**

3. In hoeverre krijgen kinderen met lager opgeleide ouders lagere schooladviezen (zowel voorlopig als definitief schooladvies)?

<sup>2</sup> Zie bijvoorbeeld Inspectie van het Onderwijs (2019). De Staat van het Onderwijs 2017-2018.; Swart, L., van den Berge, W., & Visser, D. (2019). *De waarde van eindtoetsen in het primair onderwijs*. CPB Policy Brief. Den Haag: Centraal Planbureau.

<sup>3</sup> Zie bijvoorbeeld Swart, L., Visser, D., Zumbuehl, M., & van den Berge, W. (2020). *Schrappen eindtoets groep 8 kan ongelijkheid vergroten*. CPB Coronapublicatie. Den Haag: Centraal Planbureau

4. In hoeverre krijgen kinderen die in gebieden wonen met veel inwoners met een lagere sociaaleconomische status lagere schooladvies (zowel voorlopig als definitief schooladvies)?
5. In hoeverre doet de schoolpopulatie ertoe? Krijgen leerlingen met laagopgeleide ouders op scholen met veel kinderen met hoogopgeleide ouders vaker een hoger schooladvies (zowel voorlopig als definitief schooladvies) dan op scholen met veel kinderen met laagopgeleide ouders?

**Advisering in relatie tot de doorstroomtoets (voorheen eindtoets)**

6. Hoe verschilt in Den Haag het voorlopig schooladvies ten opzichte van de doorstroomtoets?
7. Welke factoren spelen een rol in het voorlopig schooladvies ten opzichte van de doorstroomtoets?
  - a. Welke rol speelt het opleidingsniveau van ouders?
  - b. Welke rol speelt het geslacht van leerlingen?
  - c. Welke rol speelt het woongebied van de leerling?
8. In hoeverre wordt het schooladvies van leerlingen met laagopgeleide ouders vaker of minder vaak heroverwogen dan dat van leerlingen met hoogopgeleide ouders?
9. In hoeverre wordt het schooladvies van leerlingen met laagopgeleide ouders vaker of minder vaak herzien dan dat van leerlingen met hoogopgeleide ouders?

**Advisering in relatie tot vervolgonderwijs**

10. In hoeverre stromen in Den Haag in de onderbouw van het voortgezet onderwijs (vo) vaker leerlingen op of af ten opzichte van het schooladvies (zowel voorlopig als definitief); wat is hun leerniveau in leerjaar 3?
  - a. In hoeverre zijn leerlingen met lager opgeleide ouders in de onderbouw van het vo vaker afgestroomd ten opzichte van het schooladvies (zowel voorlopig als definitief) ten opzichte van leerlingen met hoger opgeleide ouders; wat is hun leerniveau in leerjaar 3?
  - b. In hoeverre zijn leerlingen met een bijgesteld advies in de onderbouw van het vo vaker afgestroomd ten opzichte van het schooladvies (zowel voorlopig als definitief) ten opzichte van leerlingen zonder bijstelling; wat is hun leerniveau in leerjaar 3?
11. Voor welk deel van de leerlingen in leerjaar 1 is opstroom op dezelfde schoollocatie ten opzichte van het schooladvies mogelijk?
12. In hoeverre maken leerlingen in Den Haag de overstap van het po naar het voortgezet speciaal onderwijs (vso)?
13. In hoeverre blijven leerlingen in Den Haag zitten in de onderbouw van het vo?
  - a. In hoeverre blijven leerlingen met lager opgeleide ouders in de onderbouw van het vo vaker zitten ten opzichte van leerlingen met hoger opgeleide ouders?
14. In hoeverre stapelen leerlingen in Den Haag in het vo (vmbo t naar havo en havo naar vwo)?
  - a. In hoeverre stapelen leerlingen met lager opgeleide ouders in het vo vaker of minder vaak ten opzichte van leerlingen met hoger opgeleide ouders?
15. Hoe is de diplomaverdeling in het vo?

**Doorstroom vanuit vo naar vervolgonderwijs**

16. Hoe is de doorstroom vanuit Haagse vo-scholen naar tertiair onderwijs?
  - a. Hoe verschilt de doorstroom naar tertiair onderwijs naar het opleidingsniveau van de ouders?

**Loopbanen in het mbo, hbo en wo**

17. Hoe is de doorstroom vanuit Haagse mbo-opleidingen naar het hbo?
  - a. Hoe verschilt de doorstroom naar het hbo naar het opleidingsniveau van de ouders?
18. Hoe is de doorstroom vanuit Haagse mbo-opleidingen naar hogere niveaus mbo-opleidingen (stapelen binnen mbo)?

- a. Hoe verschilt het stapelen binnen mbo naar het opleidingsniveau van de ouders?

## 1.3 Onderzoeksverantwoording

Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van de CBS Microdata. Dat is een verzameling van registratiegegevens zoals de onderwijsregistraties, de basisregistratie personen (BRP) en opleidingsgegevens die op persoonsniveau (gepseudonimiseerd) te koppelen zijn. Deze registratiegegevens zijn integraal, wat betekent dat we het van de gehele populatie weten. Door verschillende registratiebestanden aan elkaar te koppelen ontstaat een rijk onderzoeksbestand waarmee we leerlingen over de tijd kunnen volgen en alle relevante achtergrondgegevens kunnen achterhalen.

De basis van het onderzoeksbestand vormt cohorten van groep-8'ers. Dat zijn alle leerlingen in het achtste leerjaar van de basisschool. Van deze leerlingen weten we op welke school ze zaten, wat hun voorlopige en definitieve schooladvies is, en gegevens over hun eind- of doorstroomtoets. Deze leerlingen volgen we in het voortgezet onderwijs, welk onderwijsniveau ze daar volgen, of ze op- of afstromen, of ze blijven zitten en welk eindniveau ze behalen. Om deze schoolloopbaan te construeren kijken we in ieder schooljaar op welke vo-school en op welk onderwijsniveau de leerling is ingeschreven.

Om de overgang van voortgezet naar vervolgonderwijs te onderzoeken, kijken we naar leerlingen die het voortgezet onderwijs hebben verlaten en daarna een volgende opleiding volgen in het mbo of hoger onderwijs. De onderwijsloopbaan in het vervolgonderwijs onderzoeken we aan de hand van studenten die het ene jaar ingeschreven staan in het mbo en het volgende jaar zijn ingeschreven in een ander niveau mbo of het hbo.

In het onderzoek maken we onderscheid naar leerlingen in Den Haag (en daarbinnen naar stadsdelen) en leerlingen in andere gemeenten. Dat doen we aan de hand van de locatie van de school of de woonlocatie van de leerling, dat verschilt per resultaat/figuur. Van alle scholen in Nederland weten we waar deze gevestigd is en van alle inwoners in Nederland weten we in welke gemeente, wijk en zelfs buurt ze wonen.

## 1.4 Veranderingen ten opzichte van vorige versie

Er zijn enkele veranderingen ten opzichte van het onderzoek wat in 2020 is uitgevoerd<sup>4</sup>:

- Adviezen voor praktijkonderwijs zijn meegenomen in de analyses. Deze zijn terug te zien in de verdeling van de adviezen (hoofdstuk 2) en zijn meegerekend in de berekening van de gemiddelde advieswaarde (hoofdstuk 3);
- Naast een vergelijking met Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en overig landelijk, en een vergelijking tussen de stadsdelen in Den Haag, is op een aantal plekken een vergelijking weergegeven tussen Den Haag en de omliggende gemeenten Rijswijk/Leidschendam-Voorburg en Delfland (Delft, Lansingerland, Pijnacker-Nootdorp, Midden-Delfland);
- In de indeling naar stadsdeel is Zuidwest toegevoegd/losgehaald van stadsdeel Escamp. Alle stadsdelen zijn gedefinieerd op basis van de wijken die eronder vallen. Voor Zuidwest zijn dat de wijken Bouwlust en Vrederust, Moerwijk en Morgenstond. De locatie van de school of de woonlocatie van de leerling bepaalt aan welk stadsdeel we de leerling toerekenen.

---

<sup>4</sup> Bisschop, P. & Ven, K., van der (2020). Onderwijsstromen Den Haag in beeld 2020. SEO-rapport 2020-57. Amsterdam: SEO.

- Door de coronapandemie en -maatregelen zijn er trendbreuken ontstaan. Bovendien zijn er in schooljaar 2019/20 geen eindoetsen afgenomen. Waar de gevolgen van de coronapandemie een rol (kunnen) spelen, hebben we dat aangegeven in de tekst.
- Sinds schooljaar 2023/24 is de doorstroomtoets ingevoerd in plaats van de eindoets. Scholen nemen de doorstroomtoets eerder in het jaar af. Voorafgaand aan de doorstroomtoets geeft de school een voorlopig schooladvies voor het voortgezet onderwijs. Wanneer het toetsresultaat van de doorstroomtoets hoger is dan het voorlopige schooladvies, moet de school het advies heroverwegen. Het definitieve schooladvies is het schooladvies waarmee de leerling het voortgezet onderwijs betreedt, die al dan niet naar boven is bijgesteld. Als het toetsresultaat lager is dan het voorlopige schooladvies hoeft de school het voorlopige advies niet naar beneden bij te stellen. Vanwege deze aanpassing is er in dit onderzoek meer focus op de verschillen tussen het voorlopige en definitieve advies.
- We hebben de resultaten waarbij we niet kijken naar veranderingen over de tijd een gemiddelde van drie recente cohorten genomen, om te controleren voor cohort-specifieke uitschieters. Per figuur is aangegeven om welke cohorten het gaat.

## 1.5 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 geven we weer welke voorlopige schooladviezen zijn uitgedeeld, de mate waarin bijstellingen hebben plaatsgevonden en wat dat betekent voor de definitieve adviezen. In hoofdstuk 3 onderzoeken we hoe de schooladviezen samenhangen met kenmerken van leerlingen als het opleidingsniveau van ouders en de sociaaleconomische status van de buurt waarin ze wonen, als ook met de schoolpopulatie. Hoofdstuk 4 onderzoekt de samenhang tussen het schooladvies en het toetsadvies, en hoe de hiervoor genoemde kenmerken daarin meespelen. Hoofdstuk 5 laat zien hoe de onderwijsloopbaan in het voortgezet onderwijs verloopt, zoals op- en afstroom, zittenblijven, stapelen en het behaalde eindniveau. Hoofdstuk 6 geeft de onderwijsloopbaan in het vervolgonderwijs weer (overgang mbo-hbo en stapelen in mbo). In de bijlage zijn aanvullende resultaten opgenomen en tabellen met de aantallen van de cohorten.

## 2 Het schooladvies aan het einde van de basisschool

In Den Haag zijn er door de jaren heen steeds meer brede schooladviezen afgegeven. Dat zien we sterker terug bij definitieve dan bij voorlopige schooladviezen. In vergelijking met Amsterdam en Utrecht zijn er meer vmbo-adviezen in Den Haag (en Rotterdam). Het aantal bijstellingen is duidelijk gestegen sinds de introductie van de doorstroomtoets.

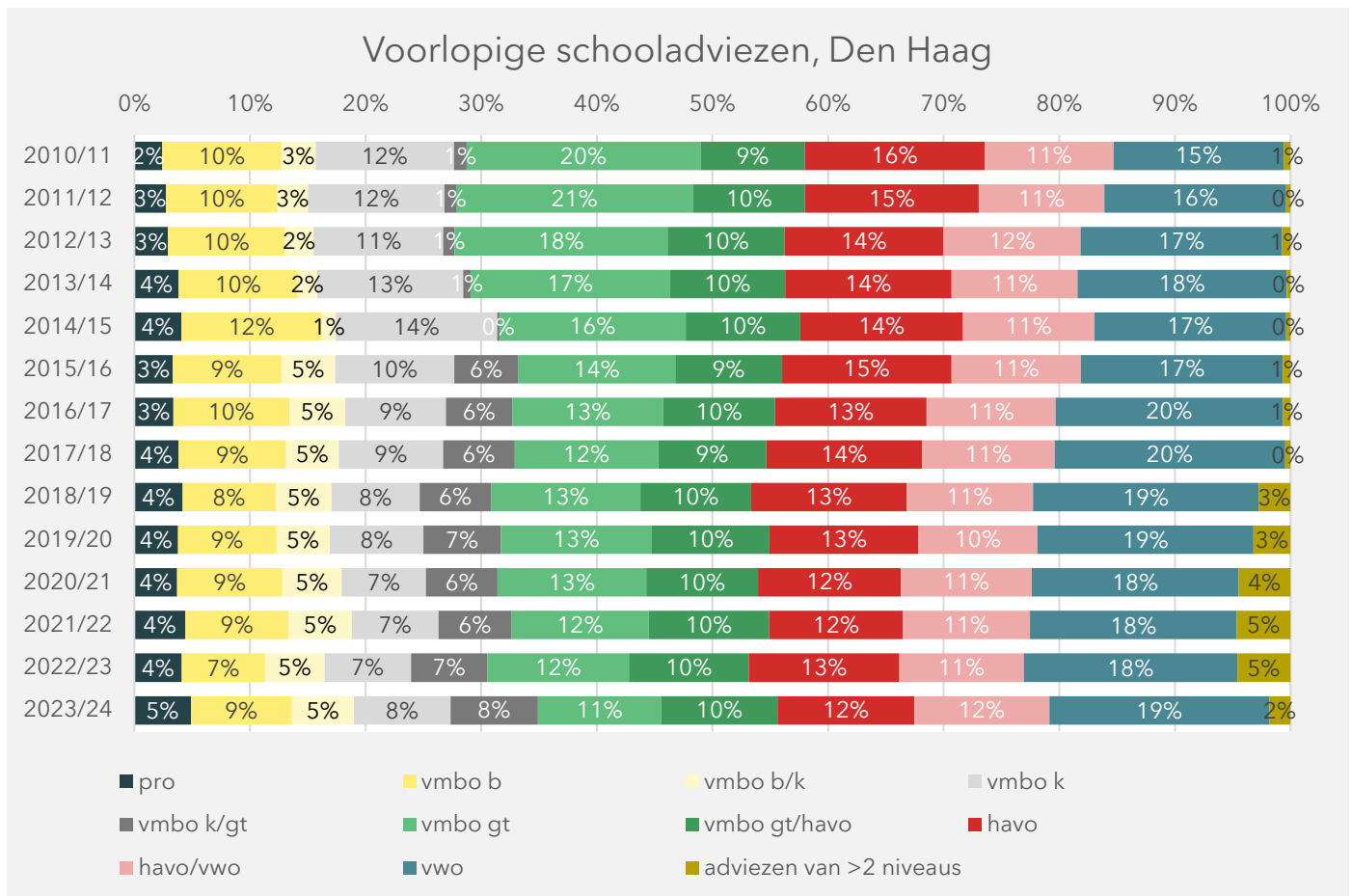
Aan het einde van de basisschoolperiode krijgen leerlingen een advies over het te volgen onderwijsniveau in het voortgezet onderwijs. De school geeft het voorlopige schooladvies voorafgaand aan de eind- of doorstroomtoets. Als de eind- of doorstroomtoets daar aanleiding toe geeft, kan de school het voorlopige schooladvies naar boven bijstellen. Het definitieve schooladvies is ofwel bijgesteld naar boven ofwel gelijk aan het voorlopig schooladvies. Het definitieve schooladvies is het schooladvies dat bepaalt welk niveau basisschoolleerlingen in het voortgezet onderwijs kunnen volgen.

In dit hoofdstuk staan de voorlopige en definitieve schooladviezen centraal. Paragraaf 2.1 bespreekt de voorlopige adviezen, Paragraaf 2.2 de bijstellingen en definitieve schooladviezen. Hoe zijn de schooladviezen verdeeld in Den Haag en in de stadsdelen? En verschilt dat van andere steden of gemeenten in de regio? Hoe vaak komen bijstellingen voor? Ook bespreken we in dit hoofdstuk hoe vaak brede schooladviezen voorkomen. Dat zijn adviezen van minstens twee niveaus, zoals vmbo-b/k of havo-vwo.

### 2.1 Voorlopige schooladviezen

Door de jaren heen zijn er enkele verschuivingen merkbaar in de verdeling van voorlopige adviezen in Den Haag (zie Figuur 2.1). Enkelvoudige vmbo-adviezen (vmbo-b, vmbo-k, vmbo-gt) en havo-adviezen zijn minder afgegeven, meervoudige adviezen als vmbo-b/k en vmbo-k/gt en vwo-adviezen juist meer. Ook zien we een toename van het aantal praktijkonderwijsadviezen. Dat was 2 procent van de voorlopige schooladviezen in 2010/11, in 2023/24 is dat aandeel opgelopen tot 5 procent.

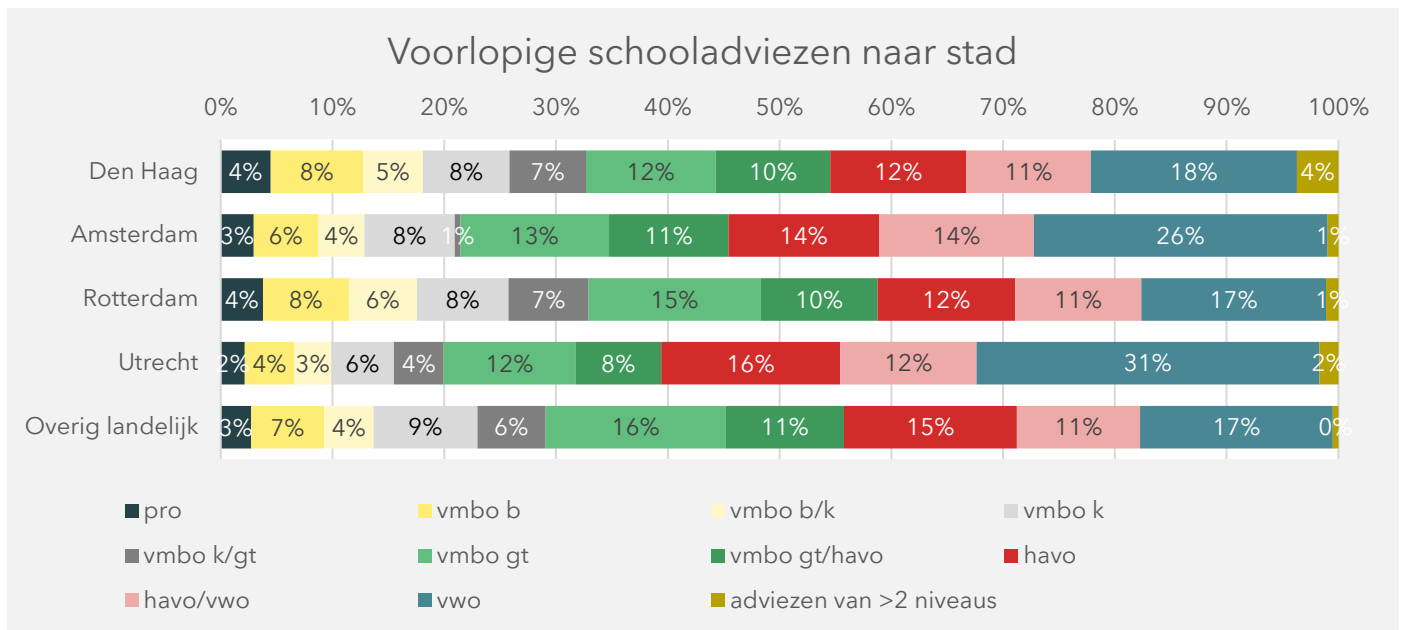
Figuur 2.1 Er zijn door de jaren heen meer pro-, vmbo-b/k-, vmbo-k/gt- en vwo-adviezen afgegeven in Den Haag (voorlopige adviezen)



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Tussen de grote steden zijn duidelijke verschillen merkbaar in de verdeling van voorlopige schooladviezen (zie Figuur 2.2). Den Haag en Rotterdam lijken qua verdeling op elkaar en zijn duidelijk anders dan Amsterdam en Utrecht. Er zijn meer vmbo-adviezen en minder vwo-adviezen in Den Haag en Rotterdam in vergelijking met de andere twee steden. In de rest van het land lijkt de verdeling van voorlopige adviezen op die van Den Haag.

Figuur 2.2 In Den Haag en Rotterdam zijn er meer vmbo-b tot en met vmbo-k/gt adviezen dan in Amsterdam en Utrecht

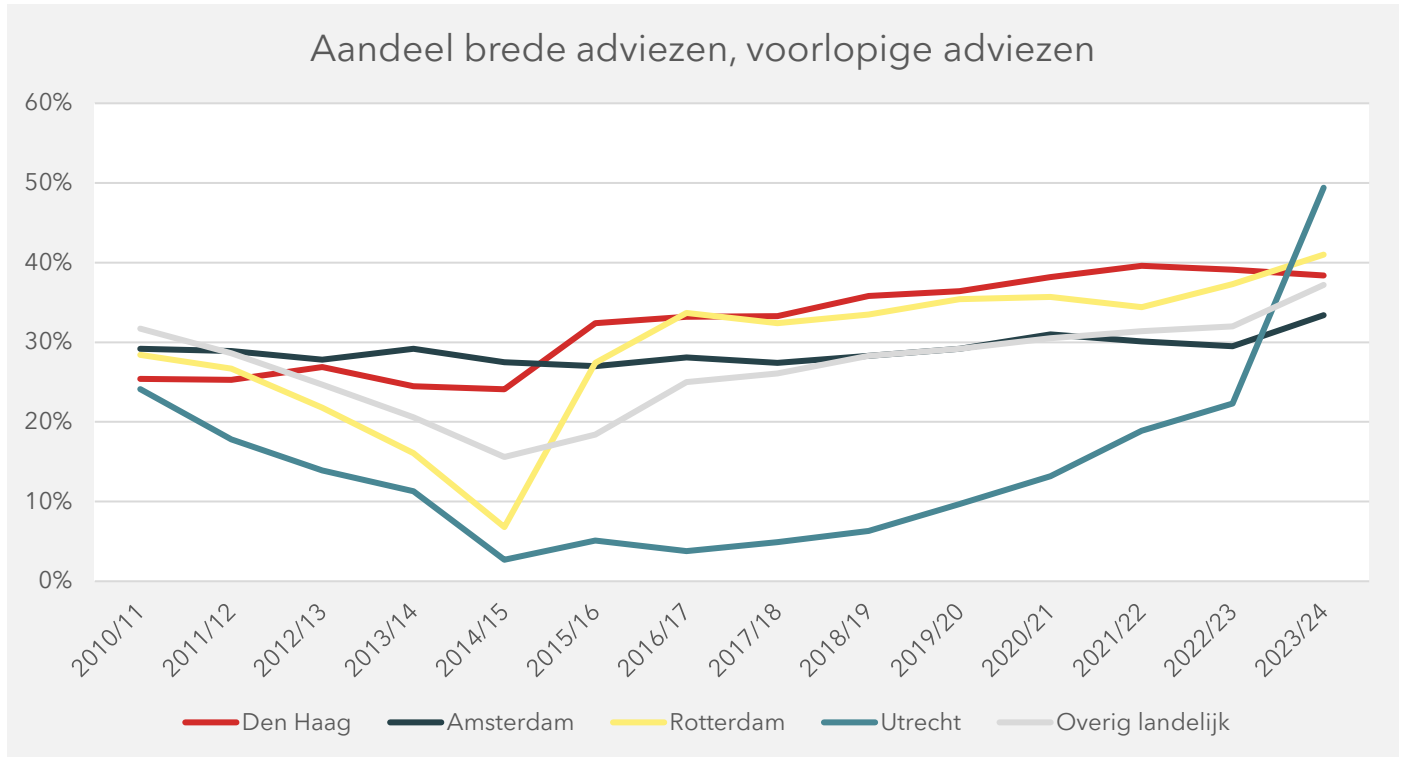


Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 2.3 geeft het aandeel brede adviezen per stad weer op basis van de voorlopige adviezen. Dat zijn schooladviezen van minstens twee niveaus, zoals havo-vwo. Daarin zien we dat het aandeel brede adviezen in Den Haag door de jaren heen relatief hoog is. De rode lijn ligt sinds 2015/16 hoger dan de rest. Ook zien we dat het aandeel brede adviezen al een tijdje toeneemt. In schooljaar 2015/16 waren er tussen de 18 en 32 procent brede adviezen (Utrecht niet meegerekend), in 2023/24 is dat meer dan 30 procent. Utrecht volgt een afwijkend pad van de rest.

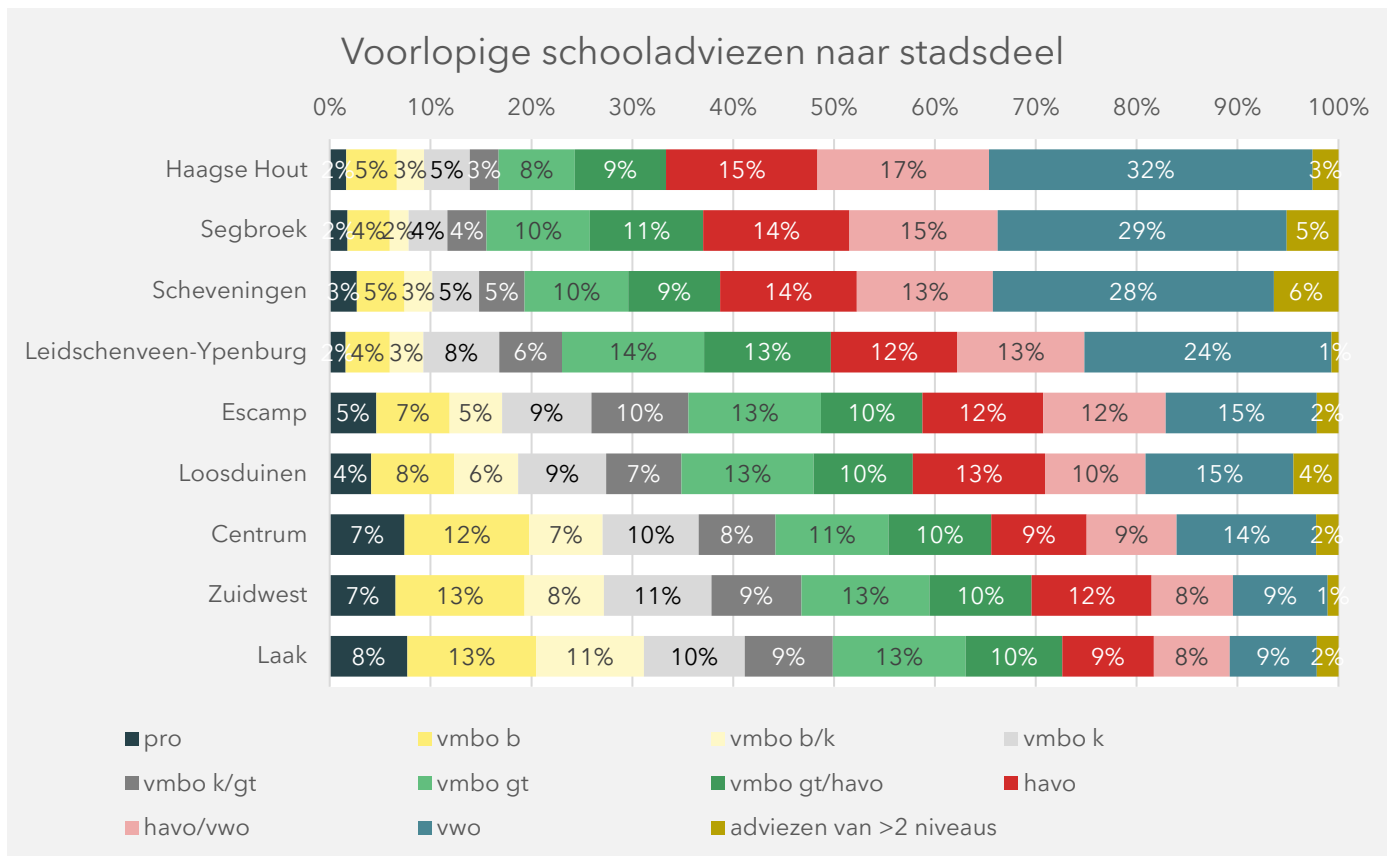
Figuur 2.3 Het aandeel brede adviezen onder voorlopige adviezen groeit gestaag



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Binnen Den Haag zijn er duidelijke verschillen wat betreft de verdeling van voorlopige schooladviezen (zie Figuur 2.4). In de stadsdelen Haagse Hout, Segbroek en Scheveningen heeft meer dan 25 procent van de leerlingen een vwo-advies en meer dan 60 procent een havo-, havo-vwo- of vwo-advies. In de wijken Centrum, Zuidwest en Laak zien we juist dat meer dan de helft een vmbo-advies heeft. In die wijken komen pro-adviezen ook vaker voor.

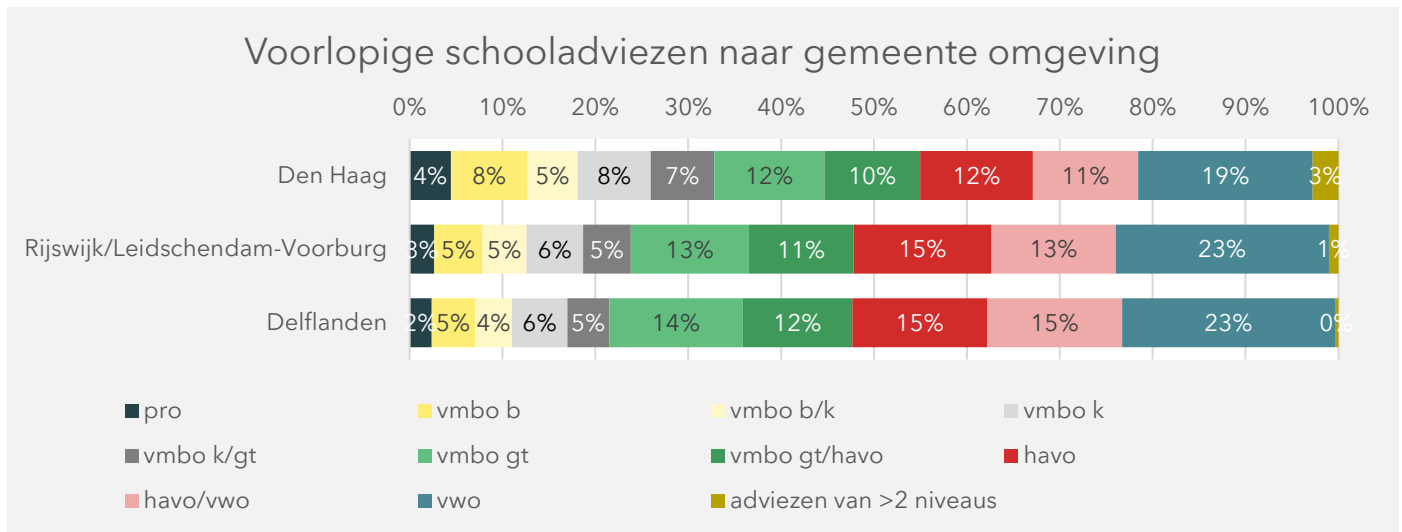
Figuur 2.4 De verschillen tussen stadsdelen in Den Haag wat betreft voorlopige adviezen zijn groot



Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

De omliggende gemeenten lijken qua verdeling van voorlopige adviezen op elkaar (zie Figuur 2.5). In vergelijking met Den Haag zijn er minder pro-, vmbo-b-, -k- en vmbo-k/gt-adviezen. Havo-, havo-vwo- en vwo-adviezen komen juist vaker voor.

Figuur 2.5 In Den Haag zijn er relatief meer vmbo-adviezen dan in de gemeenten in de regio

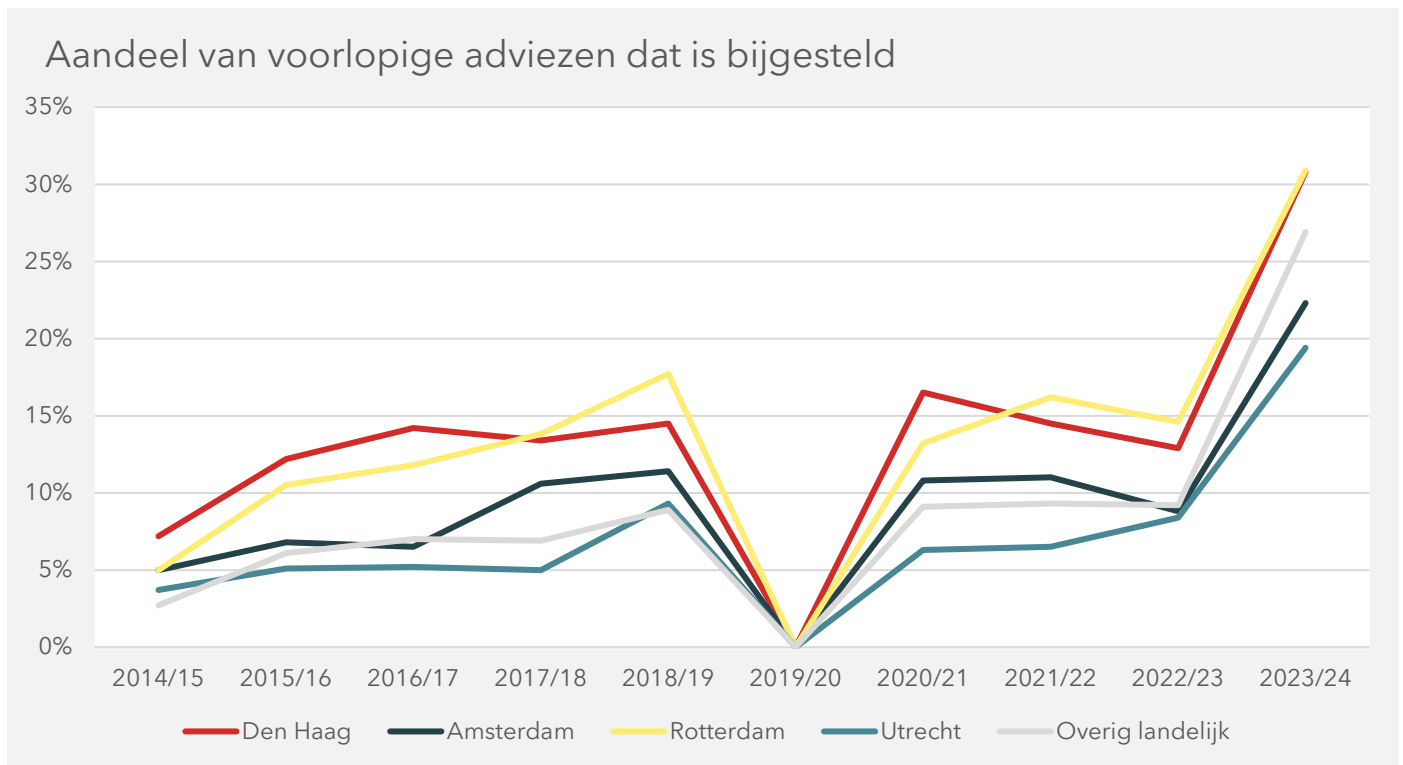


Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 2.2 Bijstellingen en definitieve adviezen

Scholen kunnen het voorlopige schooladvies naar boven bijstellen als het toetsresultaat daar aanleiding toegeeft. Figuur 2.6 laat zien hoe vaak bijstelling van adviezen plaatsvindt. Daarin zien we dat in Den Haag bijstelling relatief vaak voorkomt. In Den Haag (en Rotterdam) wordt rond de 10 en 15 procent van de schooladviezen bijgesteld, in de rest van Nederland is dat eerder 5 tot 10 procent (het laatste cohort uitgezonderd). De coronapandemie enerzijds (bij cohort 2019/20) en de invoering van de doorstroomtoets anderzijds (cohort 2023/24) tekenen het verloop van de figuur. In schooljaar 2019/20 zijn er geen eindtoetsen afgenomen door de lockdown, dus heeft er geen bijstelling plaatsgevonden. Na de invoering van de doorstroomtoets zien we een toename in het aandeel bijstellingen, vanwege de verplichting om het schooladvies te heroverwegen als het toetsresultaat daar aanleiding toe geeft.

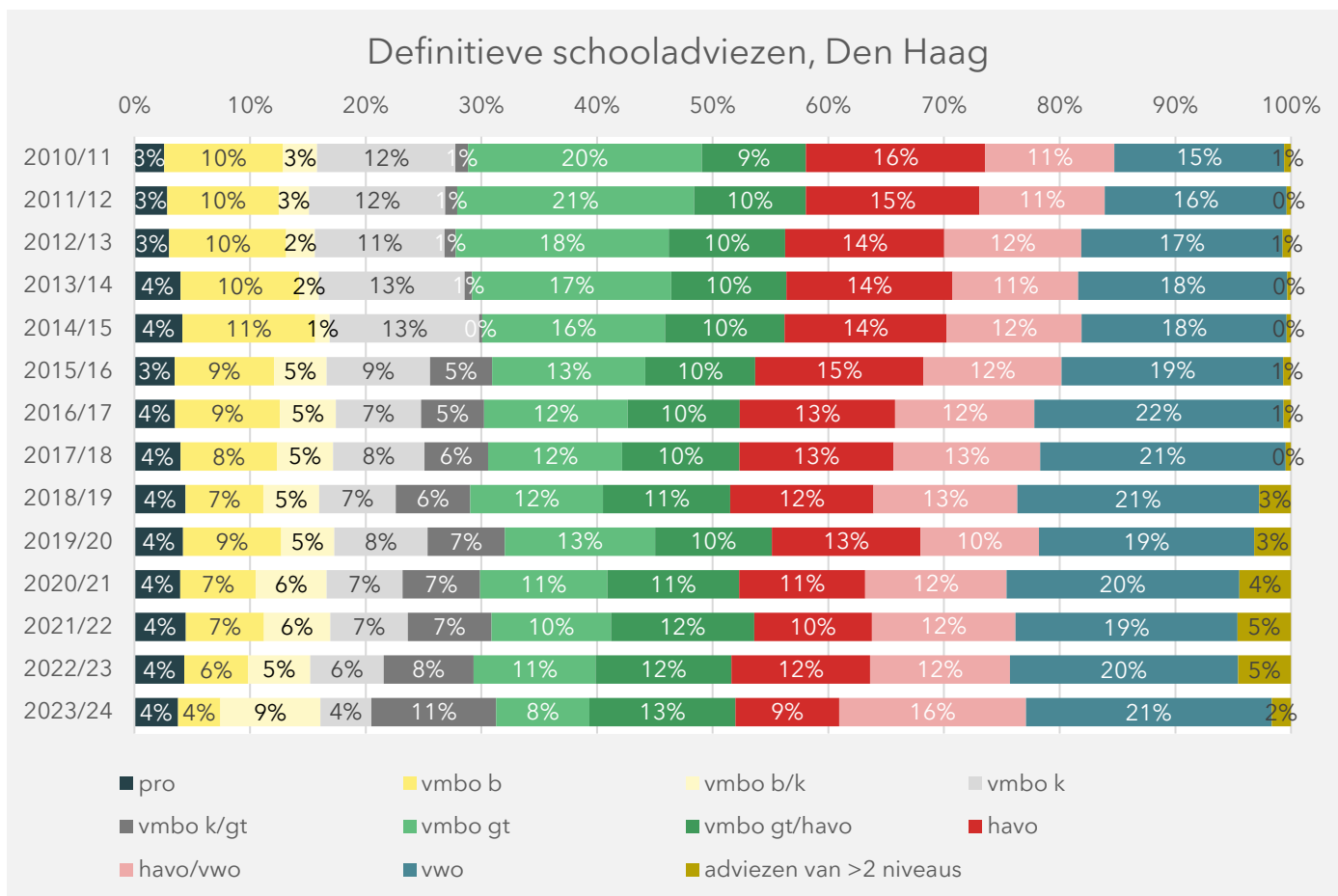
Figuur 2.6 In 2023 zijn er significant meer voorlopige adviezen bijgesteld, dat was het eerste schooljaar waarin de doorstroomtoets is afgenomen



Noot: 2019/20 was het eerste schooljaar dat te maken kreeg met de coronapandemie, bijstellingen waren toen niet mogelijk doordat er geen eindtoets was afgenomen. 2023/24 is het eerste schooljaar met de doorstroomtoets.  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

De verdeling definitieve schooladviezen in Den Haag (Figuur 2.7) is anders dan de verdeling van voorlopige schooladviezen aan het begin van dit hoofdstuk. Wat opvalt is de toename van het aantal brede schooladviezen. Zo heeft in schooljaar 2023/24 16 procent een havo-vwo-advies als definitief advies, dat is 12 procent bij de voorlopige adviezen. Ook de andere dubbele adviezen zijn gestegen: van 5 naar 9 procent voor vmbo-b/k, van 8 naar 11 voor vmbo-k/gt en van 10 naar 13 procent voor vmbo-gt/havo. Dat is ten koste gegaan van enkelvoudige adviezen (behalve vwo).

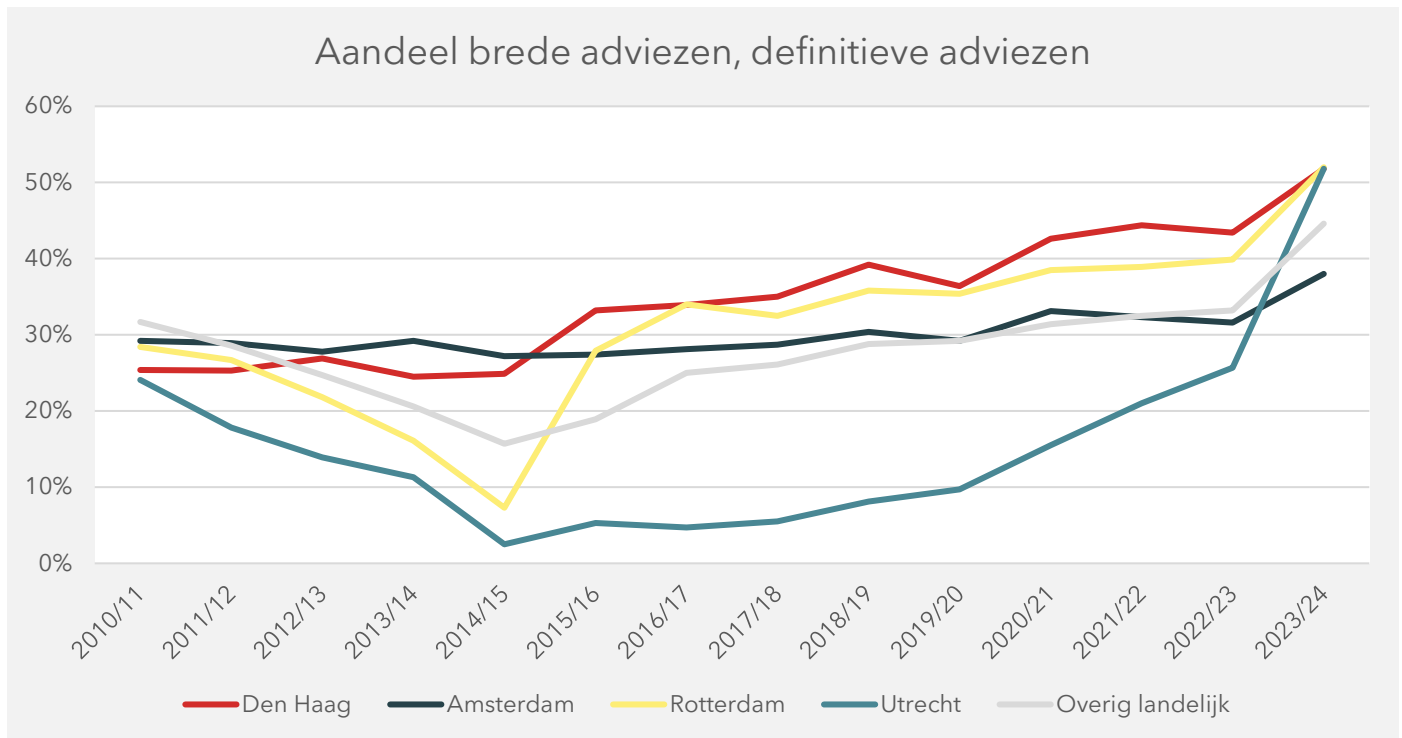
Figuur 2.7 Er zijn door de jaren heen meer vmbo-b/k-, vmbo-k/gt- en havo/vwo-adviezen afgegeven in Den Haag (definitieve adviezen)



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Hetzelfde resultaat zien we terug in Figuur 2.8, waar het aandeel brede adviezen is weergegeven. Het aandeel brede definitieve schooladviezen in Den Haag in schooljaar 2023/24 is meer dan 50 procent en veelal hoger dan in andere grote steden. Ter vergelijking: het aandeel brede adviezen onder voorlopige schooladviezen lag op minder dan 40 procent. Ook in Rotterdam en overig landelijk zien we dergelijke sprongen in het aandeel brede adviezen (respectievelijk 41 naar 52 procent en van 37 naar 45 procent. De verschillen voor Utrecht en Amsterdam zijn meer bescheiden.

Figuur 2.8 In Den Haag zijn er meer brede adviezen onder definitieve schooladviezen



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

In de bijlage zijn de verdelingen van definitieve adviezen naar G4, stadsdeel en naar gemeente in de regio gegeven. Zie Figuur A.1 voor de definitieve schooladviezen naar stad, Figuur A.2 voor de definitieve schooladviezen naar stadsdeel en Figuur A.3 voor de definitieve schooladviezen naar gemeenten in de regio.

## 3 Het schooladvies en leerlingkenmerken

Het schooladvies hangt samen met het opleidingsniveau van de ouders: hoe hoger het opleidingsniveau des te hoger het schooladvies. Ook hangt het schooladvies samen met de sociaaleconomische status van de buurt en de leerlingpopulatie op school. De verschillen naar geslacht zijn gering.

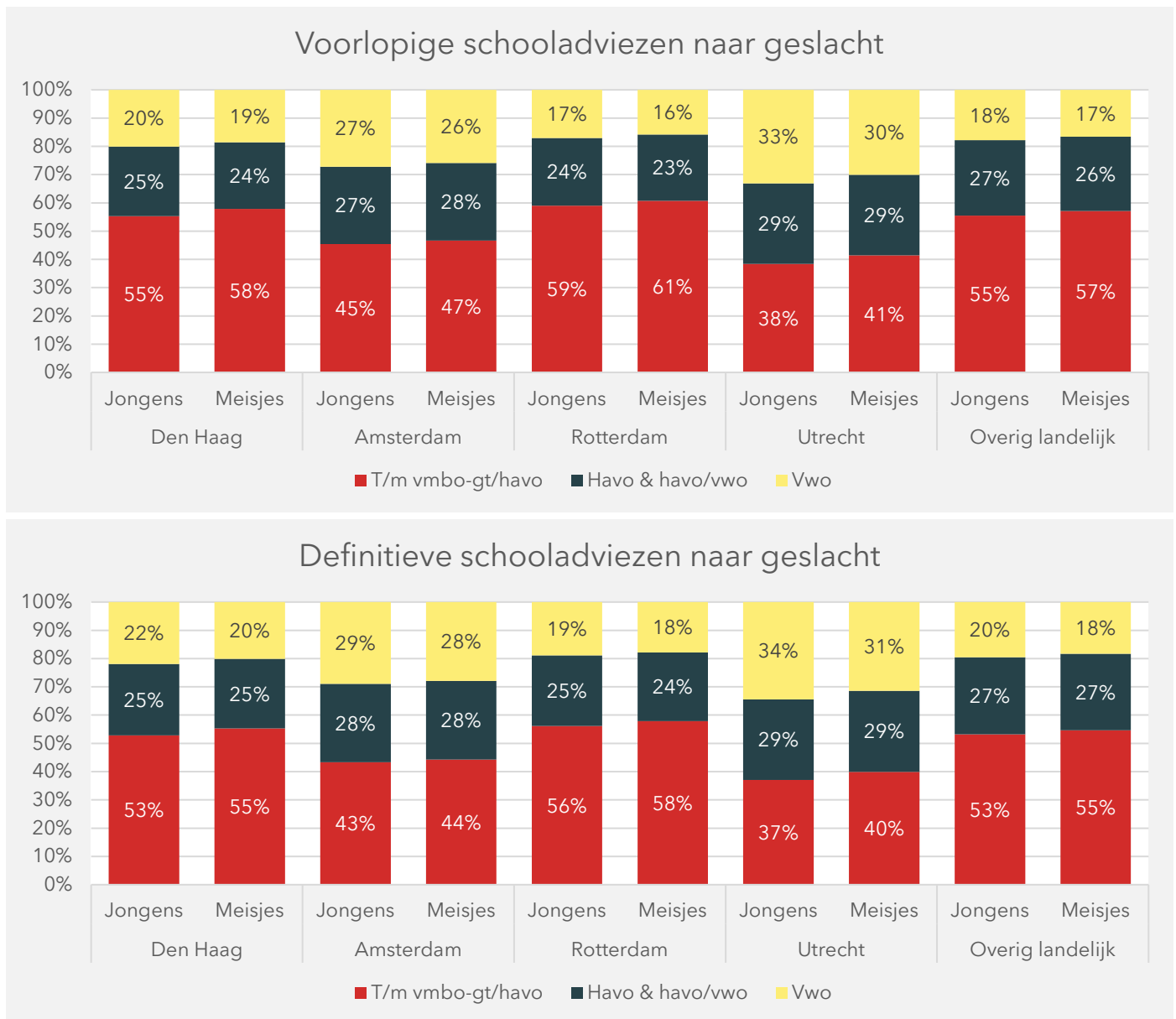
De mate waarin het schooladvies samenhangt met achtergrondkenmerken van de leerling is het onderwerp van dit hoofdstuk. In talloze onderzoeken is aangetoond dat je ouders, het soort gezin of de plek waar je geboren bent van invloed is op je schooladvies. En dat schooladvies bepaalt voor een grote mate het vervolg van je onderwijsloopbaan en verder.

Dit hoofdstuk diept de samenhang tussen het schooladvies met het geslacht, het opleidingsniveau van ouders, de sociaaleconomische status van de buurt waar leerlingen wonen en leerlingpopulatie op scholen uit. Het opleidingsniveau van ouders is bepaald door te kijken naar het hoogst behaalde niveau van één van de ouders. **Laagopgeleid** betekent geen startkwalificatie, **hoogopgeleid** betekent een hbo-bachelor-opleiding of wo-master-opleiding (of vergelijkbaar). **Middenopgeleid** is een startkwalificatie of een (andere) afgeronde mbo-opleiding. Die verdeling houden we aan in het vervolg van het onderzoek.

### 3.1 Naar geslacht

Figuur 3.1 laat zien dat de verschillen tussen jongens en meisjes wat betreft schooladviezen slechts enkele procentpunten is. De verdeling van schooladviezen is grofweg gelijk tussen de twee groepen. Echter zien we in alle steden en de rest van Nederland dat meisjes iets vaker een advies tot en met vmbo-gt/havo ontvangen en minder vaak een vwo-advies. Dat zien we zowel bij zowel de voorlopige schooladviezen als bij de definitieve schooladviezen.

Figuur 3.1 Meisjes krijgen iets vaker een advies tot en met vmbo-gt/havo en minder vaak een vwo-advies, maar de verschillen zijn klein

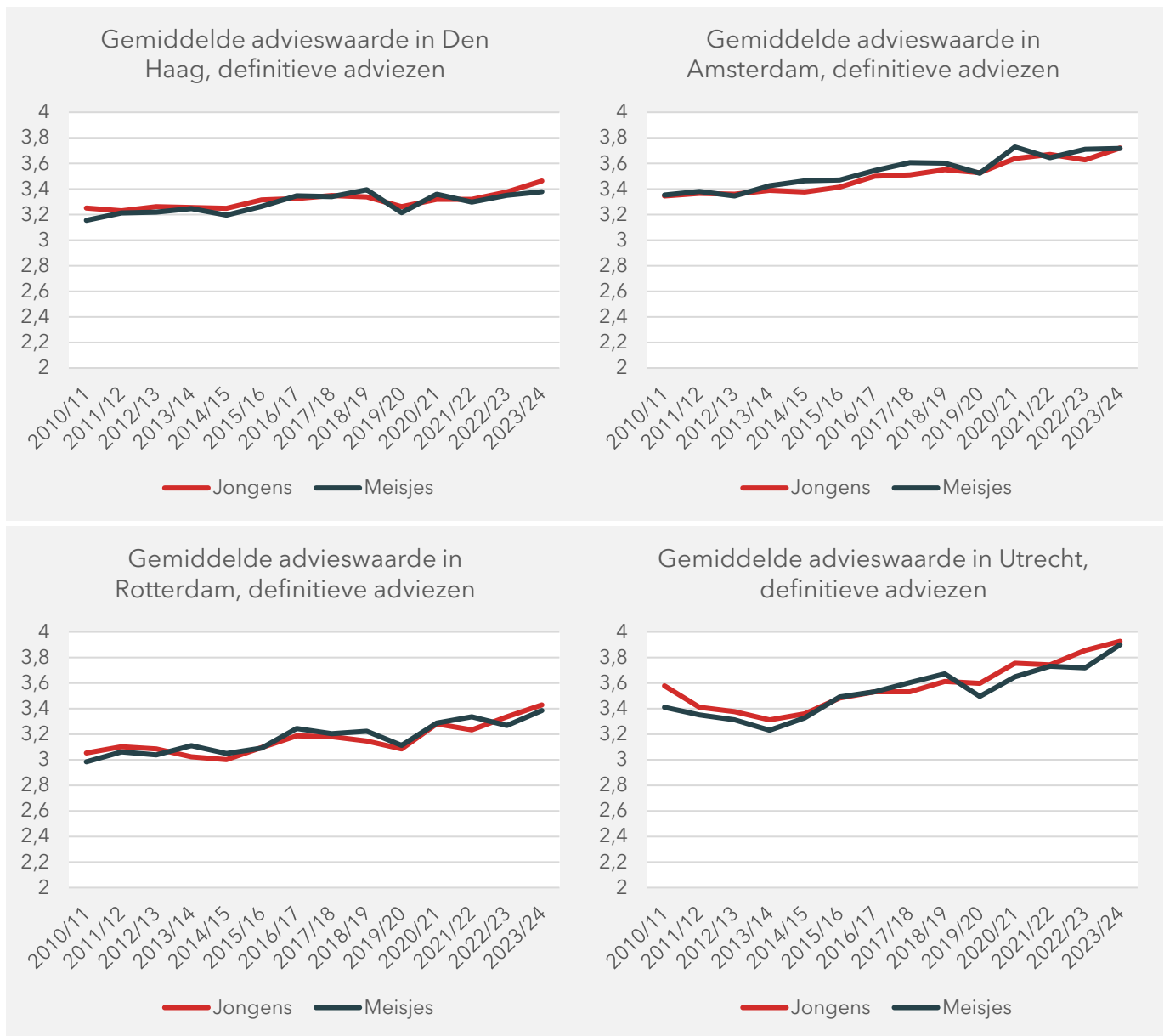


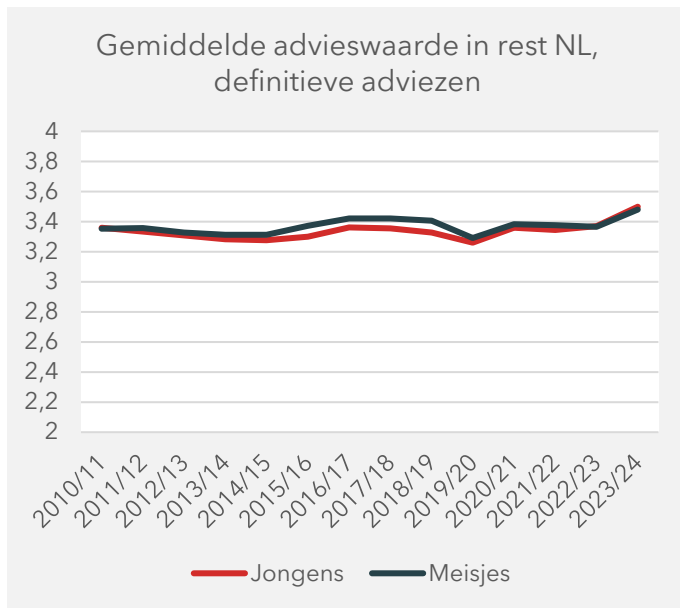
Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Als we de ontwikkeling van de adviezen over de tijd kijken, zien we dat de gemiddelde advieswaarde in Den Haag iets is gestegen, zoals Figuur 3.2 laat zien. In die figuur is de gemiddelde advieswaarde berekend door een waarde toe te kennen aan ieder advies. Pro-adviezen krijgen een waarde 0, oplopend tot een waarde 5 voor vwo-adviezen. Zie onder de figuur voor meer uitleg. De verschillen tussen jongens en meisjes in Den Haag zijn klein en bij beide groepen leerlingen zien we een positieve ontwikkeling. Ook in de andere grote steden zien we een positieve ontwikkeling. Die positieve ontwikkeling is niet echt merkbaar in de rest van Nederland.

Figuur 3.2 De gemiddelde advieswaarde in Den Haag is voor zowel jongens als meisjes iets gestegen





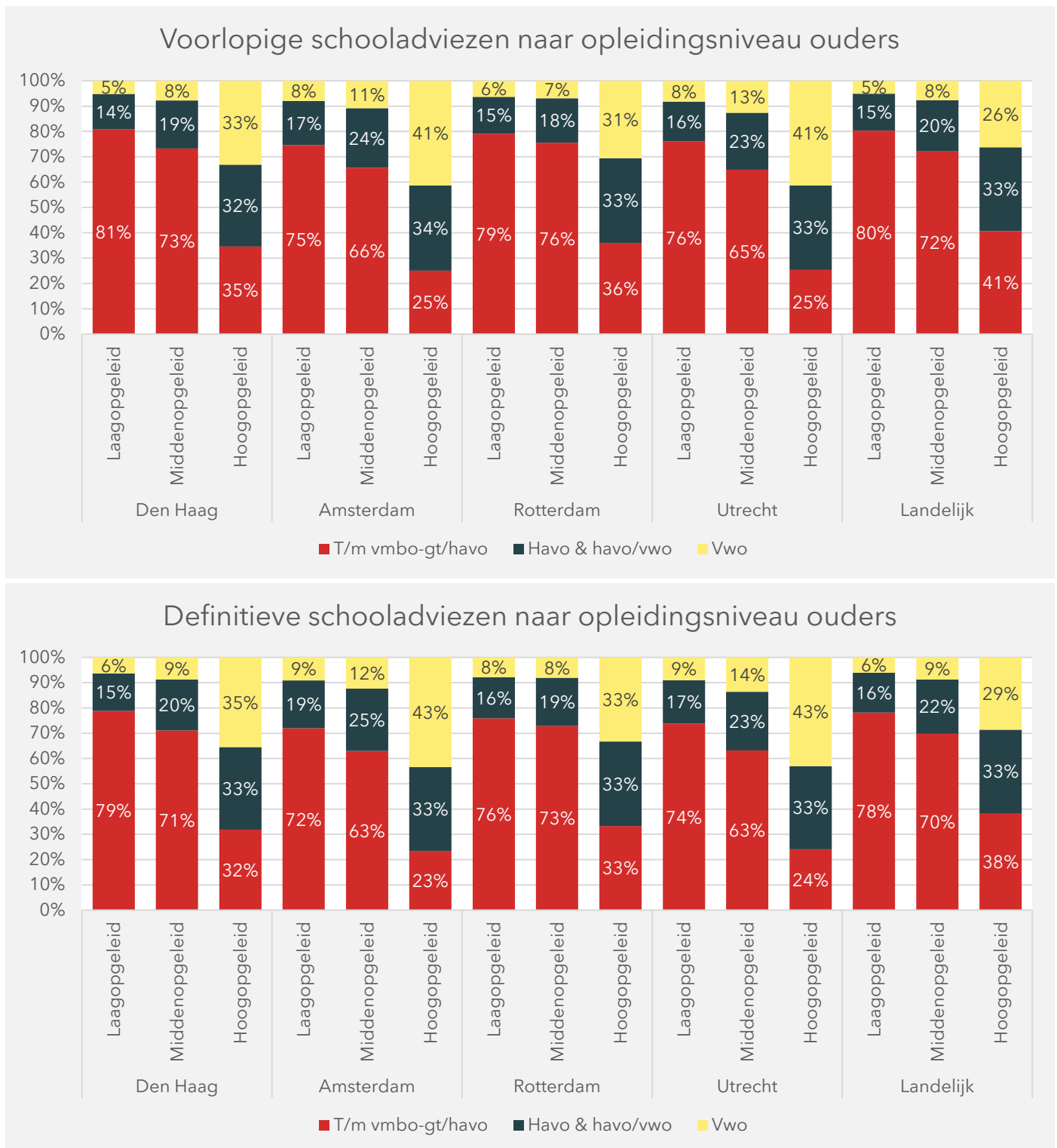
Noot: Gemiddelde advieswaarde is berekend door per advies een waarde toe te wijzen (pro = 0, vmbo-b = 1, vmbo-k = 2, vmbo-gt = 3, havo = 4, vwo = 5, tussenliggende adviezen krijgen een halve score: vmbo-b/k = 1,5)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### 3.2 Naar opleidingsniveau ouders

De schooladviezen die leerlingen krijgen, hangen sterk samen met het opleidingsniveau van ouders (zie Figuur 3.3). Vooral leerlingen van hoogopgeleide ouders ontvangen havo-, havo-vwo- of vwo-adviezen. In Den Haag is dat grofweg tweederde. Onder laagopgeleide en middenopgeleide ouders komen die adviezen bij 20 tot 30 procent van de leerlingen voor. Dit patroon is zichtbaar bij zowel voorlopige als bij definitieve adviezen en in alle steden en de rest van Nederland. Bij de ene stad is de verdeling wat anders dan bij de ander, zoals we ook al in Hoofdstuk 2 zagen. Zo zien we in Amsterdam en Utrecht dat driekwart van de leerlingen met hoogopgeleide ouders een havo-, havo-vwo- of vwo-advies ontvangen. In bijlage B zijn dezelfde figuren weergegeven naar stadsdeel en gemeente in de regio (respectievelijk Figuur A.4 en Figuur A.5).

Figuur 3.3 Ongeveer twee derde van de leerlingen met hoogopgeleide ouders in Den Haag (en Rotterdam) krijgen een schooladvies van minstens havo, in Amsterdam en Utrecht is dat drie op de vier

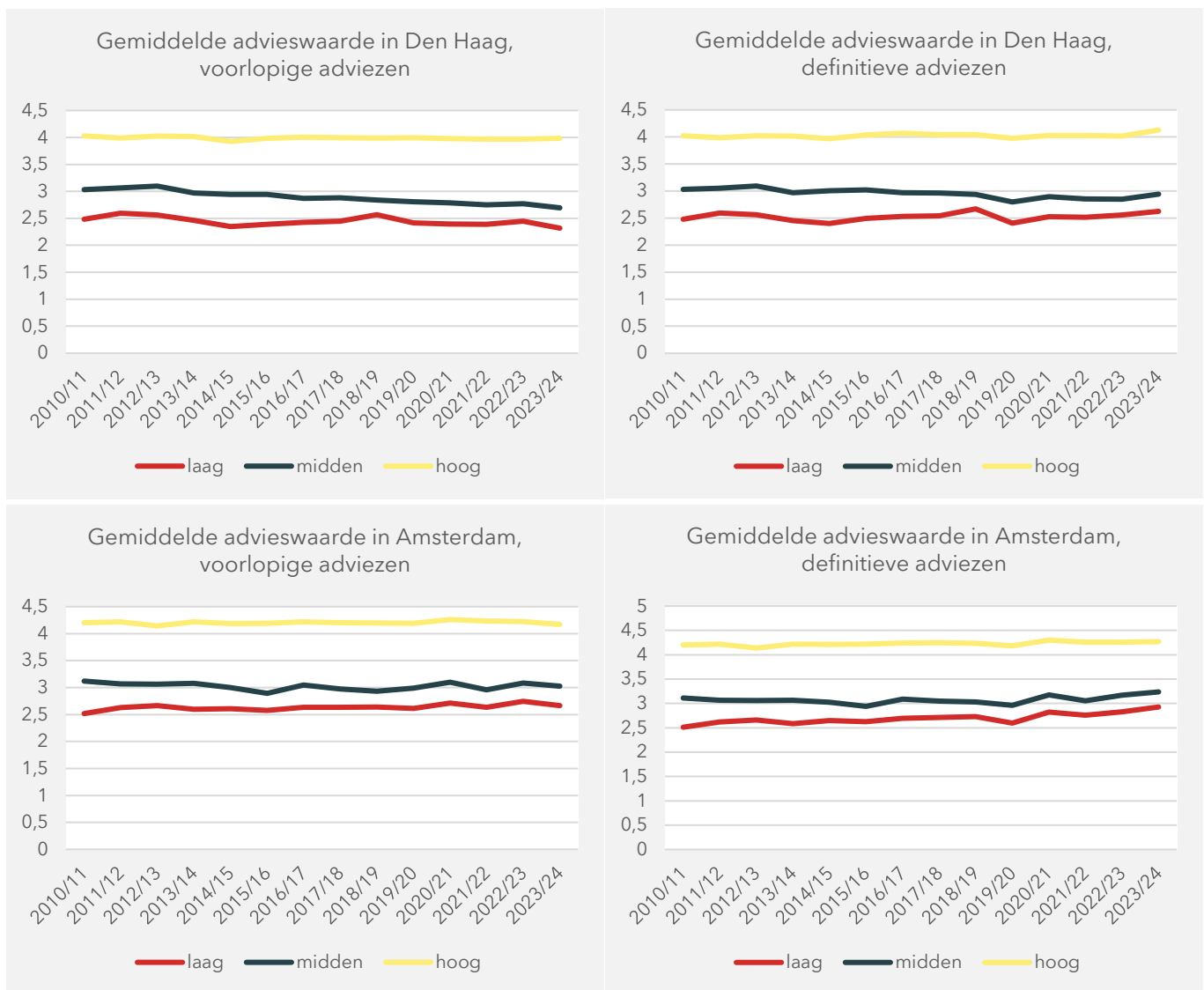


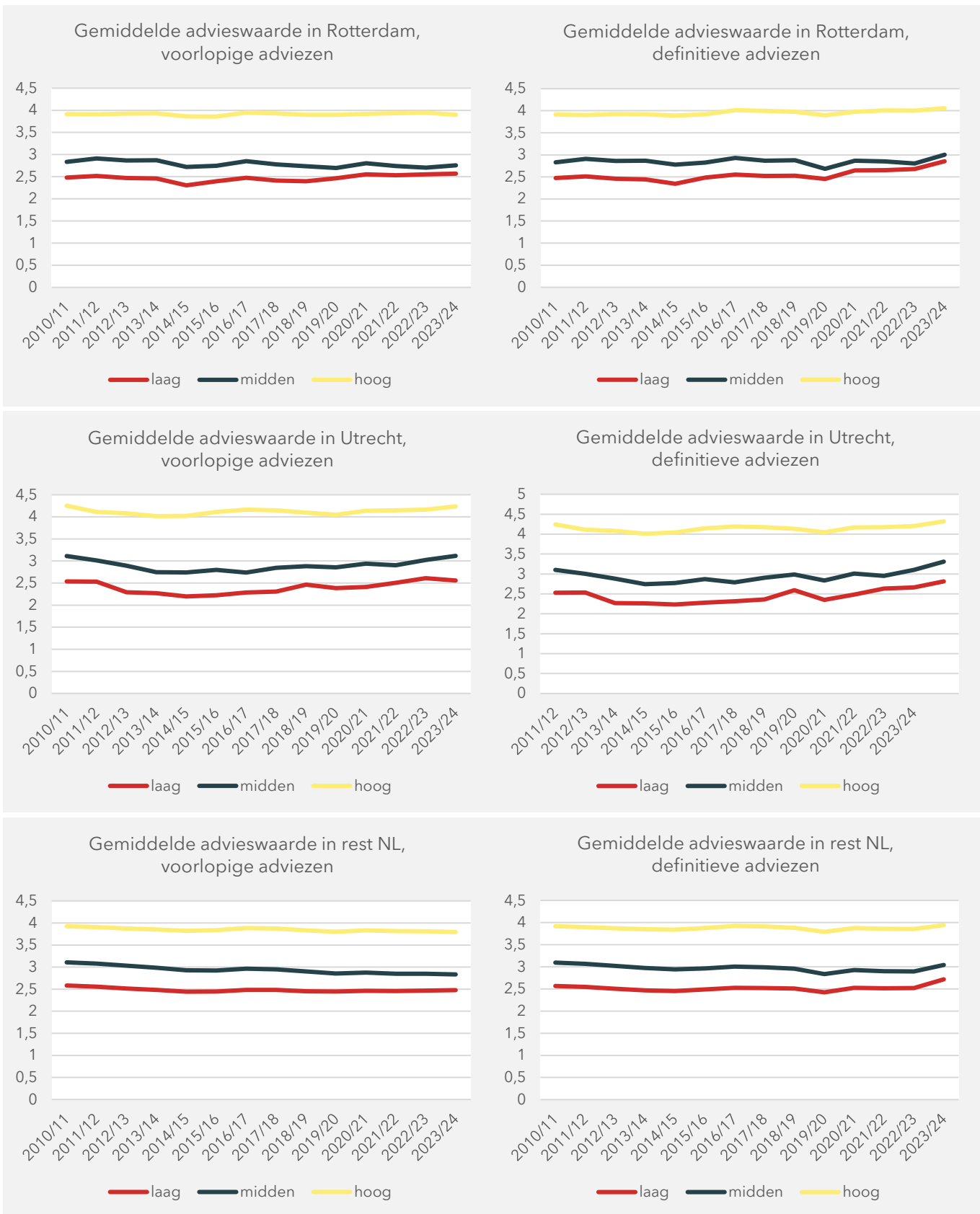
Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Het verschil tussen hoogopgeleide ouders enerzijds en laag- of middenopgeleide ouders anderzijds zien we ook naar voren komen wanneer we kijken naar de gemiddelde advieswaarde over de tijd (Figuur 3.4). We zien in de resultaten dat de gemiddelde advieswaarde van laag- en middenopgeleide ouders relatief dicht bij elkaar liggen. De gemiddelde advieswaarde van hoogopgeleide ouders ligt erboven. Over het algemeen zijn de verschillen stabiel over de tijd. In Den Haag zien we dat de gemiddelde advieswaarde bij middenopgeleide ouders is gedaald wanneer we kijken naar voorlopige adviezen. Bij definitieve adviezen is die daling minder aanwezig. In bijlage B zijn dezelfde figuren weergegeven per stadsdeel en per gemeente in de regio (respectievelijk Figuur A.6 en Figuur A.7).

Figuur 3.4 In alle grote steden zien we een verschil tussen de advieswaarde van laag- en middenopgeleide ouders ten opzichte van hoogopgeleide ouders





Noot: Gemiddelde advieswaarde is berekend door per advies een waarde toe te wijzen (pro = 0, vmbo-b = 1, vmbo-k = 2, vmbo-gt = 3, havo = 4, vwo = 5, tussenliggende adviezen krijgen een halve score: vmbo-b/k = 1,5)

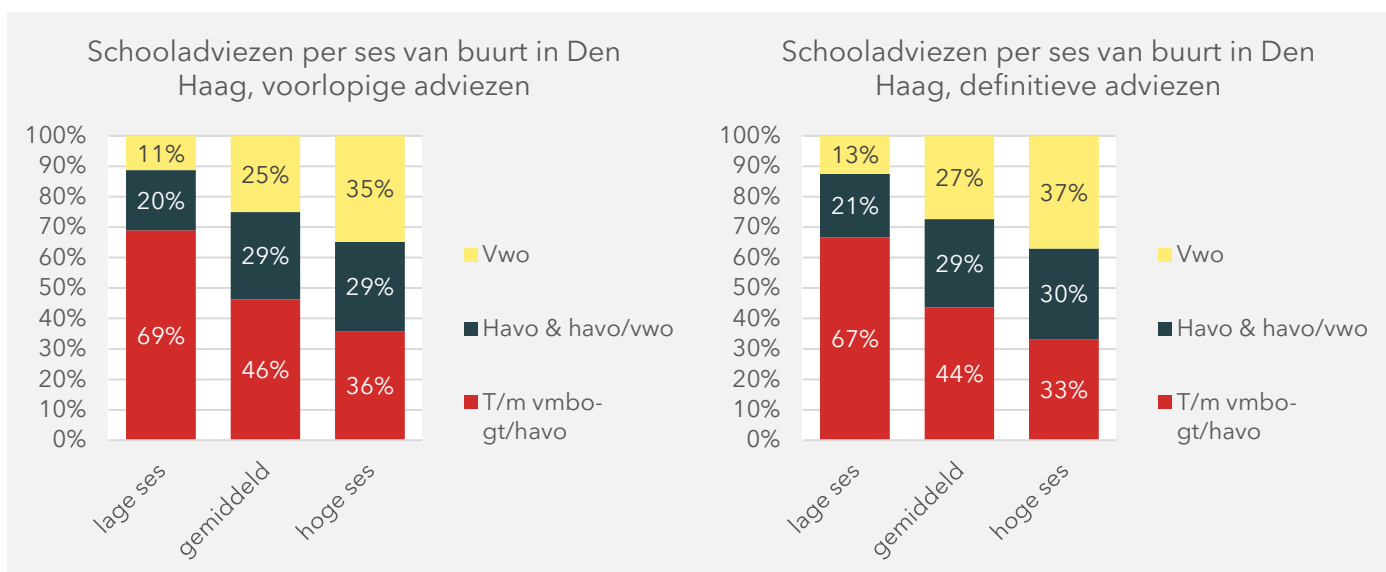
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### 3.3 Naar sociaaleconomische status van de buurt

In de volgende figuren is gekeken hoe de schooladviezen samenhangen met de sociaaleconomische status (ses) van de buurt. Het CBS heeft per wijk en buurt een score betekend voor de sociaaleconomische status. De score is gemiddeld 0 over heel Nederland. Bij een hogere score zijn de inwoners welvarender en/of hoger opgeleid en/of langduriger aan het werk.<sup>5</sup> Voor dit onderzoek zijn alle buurten in Nederland ingedeeld naar lage ses (buurten met de 25 procent laagste ses-score), hoge ses (buurten met de 25 procent hoogste ses-scores) of gemiddeld (de rest). Vervolgens is van de leerlingen in Den Haag bekeken of ze in een buurt wonen met een lage, gemiddelde of hoge ses. In grote steden komen buurten met lage ses vaker voor dan daarbuiten.

Figuur 3.5 laat zien dat in buurten in Den Haag met een lage ses vmbo-schooladviezen voorkomen. In tweederde van de gevallen hebben leerlingen in een lage-ses buurt een vmbo- of vmbo-gt/havo-advies. In buurten met een gemiddelde of hoge ses is dat aandeel lager. Zo zien we ook dat in hoge ses-buurten een vwo-advies vaker voorkomt dan in andere buurten.

**Figuur 3.5** In buurten in Den Haag met een hoge sociaaleconomische status zijn er hogere voorlopige schooladviezen, de verschillen worden niet kleiner als we naar definitieve adviezen kijken



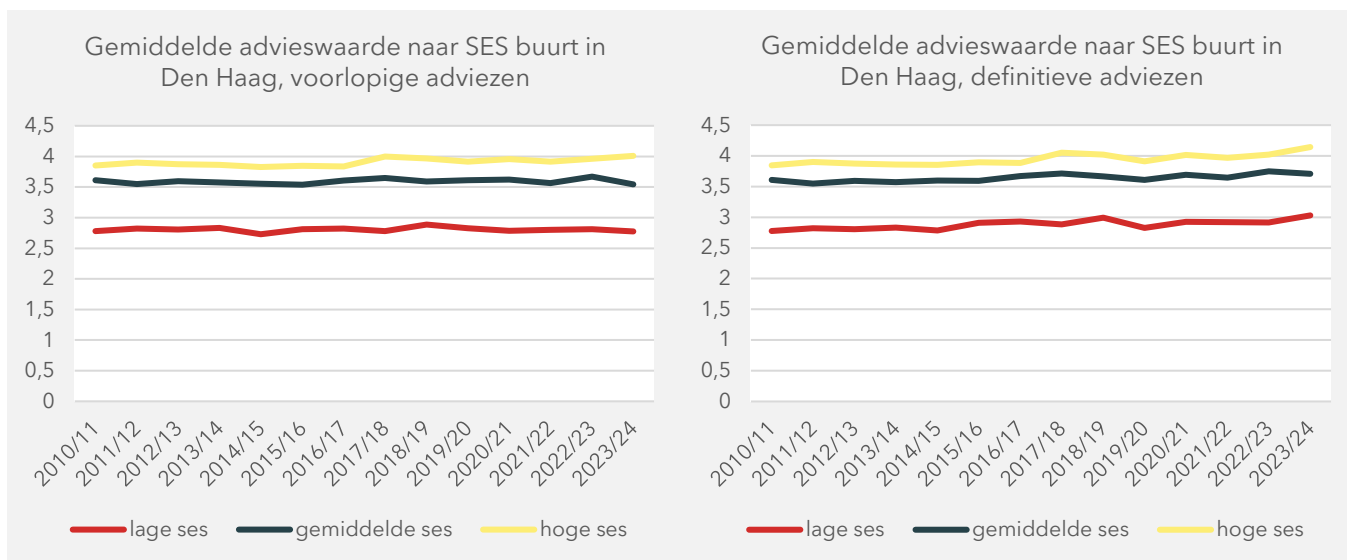
Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

De verschillen tussen buurten in Den Haag uit de vorige figuur zien we ook terug in Figuur 3.6. De gemiddelde advieswaarde in lage-ses buurten is lager dan in buurten met een gemiddelde of hoge ses. De gemiddelde advieswaarde in Den Haag is vooral in buurten met lage en hoge ses gestegen als we de gemiddelde advieswaarde van cohort 2010/11 vergelijken met 2023/24.

<sup>5</sup> Voor meer informatie over de zogeheten SES-WOA-score, zie <https://www.cbs.nl/nl-nl/faq/infoservice/hoe-interpreteer-je-de-ses-woa-scores-en-hoe-zijn-deze-bepaald->.

Figuur 3.6 Vooral in buurten in Den Haag met een lage SES is de gemiddelde advieswaarde lager



Noot: Gemiddelde advieswaarde is berekend door per advies een waarde toe te wijzen (pro = 0, vmbo-b = 1, vmbo-k = 2, vmbo-gt = 3, havo = 4, vwo = 5, tussenliggende adviezen krijgen een halve score: vmbo-b/k = 1,5)

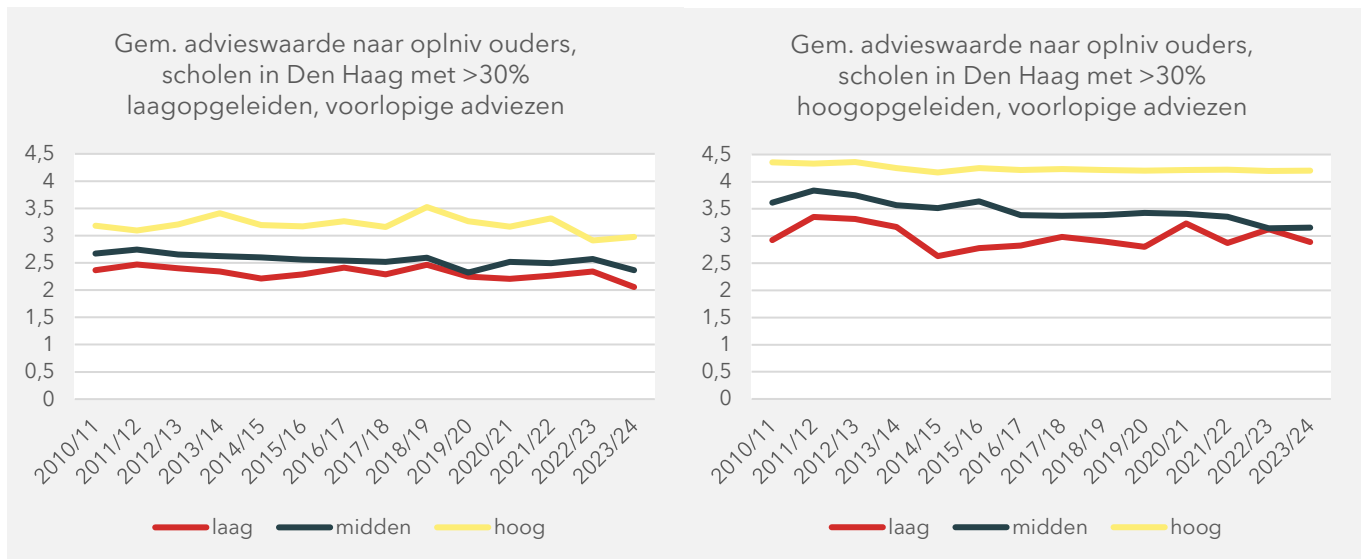
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### 3.4 Naar schoolpopulatie

Als laatste kijken we naar de samenhang tussen schooladviezen, opleidingsniveau van ouders en de schoolpopulatie. Per school in Den Haag hebben we het aandeel laag- en hoogopgeleide ouders bepaald. In het linker paneel van Figuur 3.7 zijn alleen scholen meegeteld met relatief veel laagopgeleide ouders, in het rechter paneel alleen scholen met relatief veel hoogopgeleide ouders. Daaruit valt op te maken dat scholen met relatief veel laagopgeleide ouders lagere schooladviezen afgeven. Zowel leerlingen met laag-, midden- als hoogopgeleide ouders krijgen gemiddeld een lager schooladvies wanneer ze op een school zitten met veel laagopgeleide ouders.<sup>6</sup>

<sup>6</sup> We laten in de figuur alleen gemiddeldes zien. Er zit natuurlijk variatie in het schooladvies, waardoor het geen stelregel is dat leerlingen op een school met relatief veel laagopgeleide ouders een lager schooladvies ontvangen. In het onderzoek van Oberon (2022) is geconcludeerd dat dit komt door onder advisering bij leerlingen met een vmbo-(kader)beroepsgericht advies. De toetsscore van die leerlingen verschillen minder sterk met vmbo-gt leerlingen dan dat de toetsscores van vmbo-gt-leerlingen verschillen met die van bijvoorbeeld vwo-leerlingen. In dit onderzoek is daar verder niet naar gekeken.

Figuur 3.7 De gemiddelde advieswaarde op scholen met relatief veel laagopgeleide ouders (links) zijn lager dan op scholen met relatief veel hoogopgeleide ouders (rechts), ongeacht het opleidingsniveau van de eigen ouders



Noot: Gemiddelde advieswaarde is berekend door per advies een waarde toe te wijzen (pro = 0, vmbo-b = 1, vmbo-k = 2, vmbo-gt = 3, havo = 4, vwo = 5, tussenliggende adviezen krijgen een halve score: vmbo-b/k = 1,5)

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 4 Het schooladvies en het toetsadvies

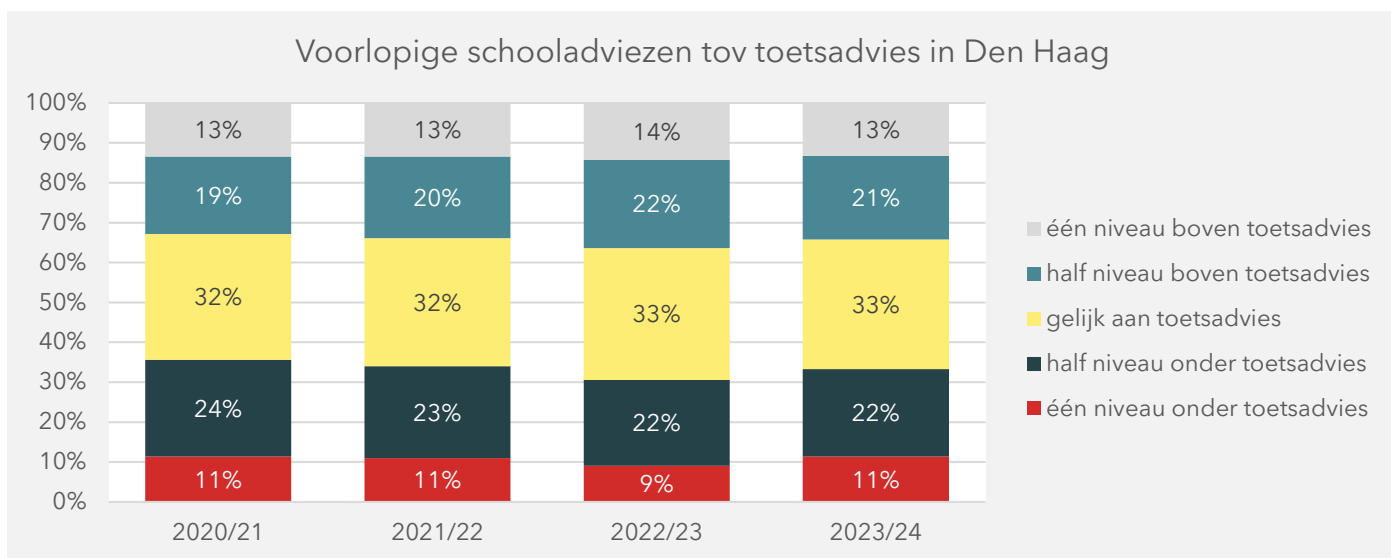
Leerlingen in Den Haag met laagopgeleide ouders hebben vaker dan anderen een (voorlopig) schooladvies dat lager is dan het toetsadvies. Ook op scholen met relatief veel laagopgeleide ouders zijn de (voorlopige) schooladviezen lager. Bijstelling van het schooladvies komt vaker voor bij leerlingen met laagopgeleide ouders.

In dit hoofdstuk staat de samenhang tussen het schooladvies en het toetsadvies centraal. Leerlingen krijgen vóór het maken van de doorstroomtoets (of in eerdere jaren de eindtoets) een voorlopig schooladvies. Het advies wat volgt uit de resultaten van de doorstroomtoets (of eindtoets) noemen we het toetsadvies. Het toetsadvies is een ‘objectief’ hulpmiddel voor de leraar om het schooladvies op te baseren. Objectief is tussen aanhalingstekens geplaatst omdat er discussie is in welke mate het toetsadvies objectiever is dan het schooladvies. In het opstellen van het voorlopige schooladvies kunnen aspecten (onbewust) meewegen zoals gezinssituatie of vooroordelen. Aan de andere kant is het toetsadvies maar een momentopname, en daarmee ook niet zaligmakend. Wanneer het toetsadvies hoger is dan het voorlopige schooladvies moeten scholen het schooladvies heroverwegen om te komen tot het definitieve schooladvies (sinds invoering van de doorstroomtoets).

### 4.1 Schooladvies afgezet tegen het toetsadvies

Ongeveer een derde van de leerlingen in Den Haag heeft een voorlopig schooladvies dat gelijk is aan het advies dat volgt uit de eind- of doorstroomtoets (zie Figuur 4.1). Het aandeel met een voorlopig schooladvies dat hoger is dan het toetsadvies, is ongeveer even groot als het aandeel dat een lager voorlopig schooladvies heeft ontvangen. Tussen de jaren zijn enkele verschuivingen in de aandelen, maar het gaat maar om enkele procentpunten.

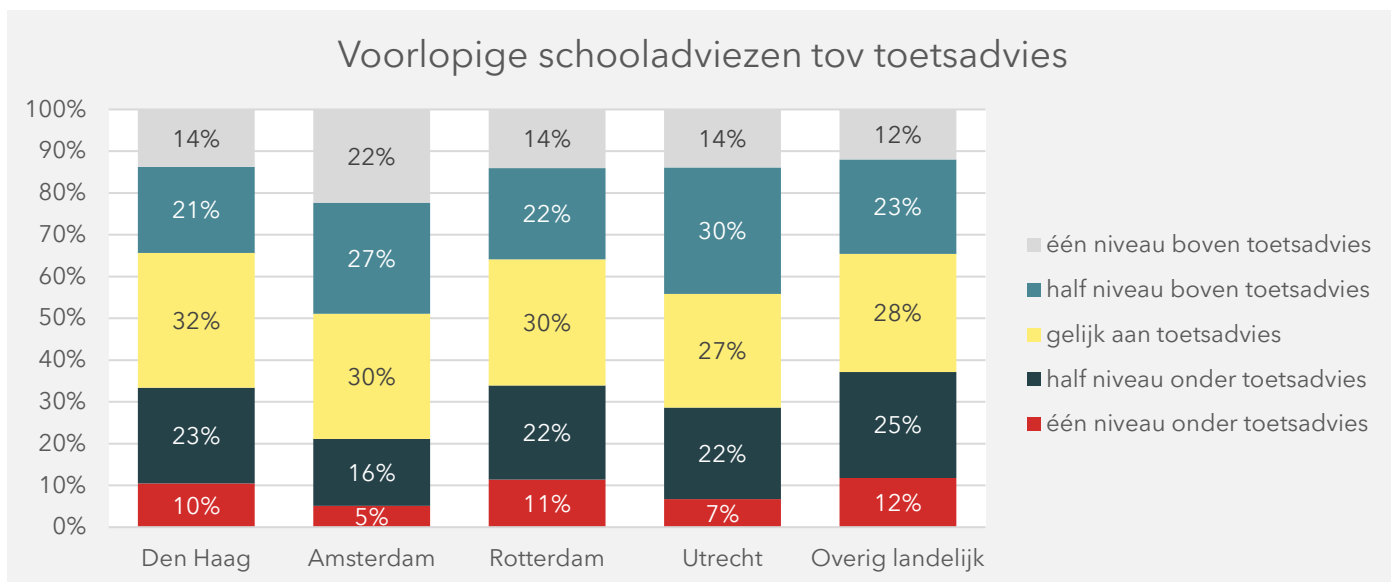
**Figuur 4.1** Ongeveer een derde van de leerlingen heeft een voorlopig schooladvies gelijk aan het toetsadvies, dat aandeel is stabiel over de tijd



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Tussen de grote steden zien we wederom een verschil tussen Den Haag en Rotterdam enerzijds en Amsterdam en Utrecht anderzijds. In Amsterdam en Utrecht zijn de voorlopige schooladviezen vaker hoger dan de toetsadviezen. Een voorlopig schooladvies lager dan een het toetsadvies komt logischerwijs minder vaak voor. In Den Haag, Rotterdam en in de rest van Nederland is dat meer verdeeld. In bijlage B zijn deze resultaten weergegeven naar stadsdeel en naar gemeente in de regio (respectievelijk Figuur A.8 en Figuur A.9).

**Figuur 4.2** In Amsterdam is het schooladvies het vaakst gelijk aan of hoger dan de toetsscore



Noot: Gemiddelde van groep 8 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

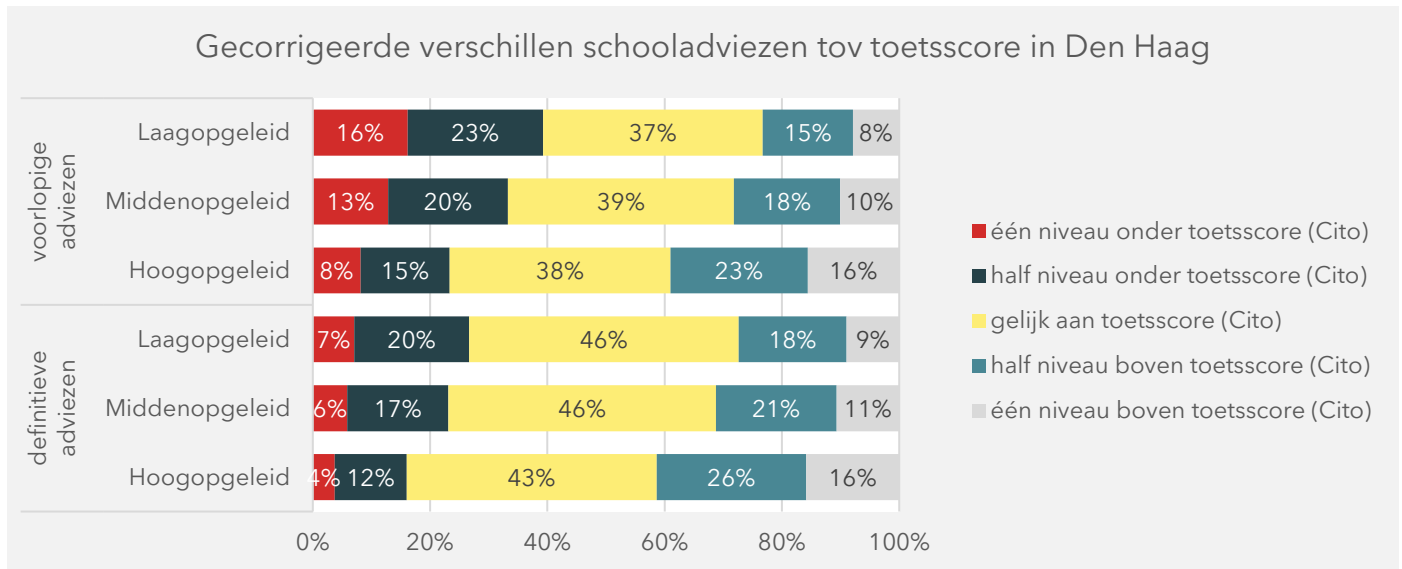
## 4.2 Samenhang met leerling- en schoolkenmerken

De mate waarin het school- en toetsadvies samenhangt met andere kenmerken, hebben we onderzocht met regressieanalyse. Met regressieanalyse kunnen we de samenhang van verschillende kenmerken onafhankelijk van elkaar onderzoeken. De verschillen naar het ene kenmerk zoals opleidingsniveau ouders kan bijvoorbeeld deels komen door een ander kenmerk zoals geslacht. Door meerdere kenmerken in het regressiemodel op te nemen kan de invloed van die kenmerken van elkaar onderscheiden worden. In econometrische termen noemen we dat 'ervoor controleren'. In het regressiemodel hebben we de volgende kenmerken meegenomen: geslacht, herkomst, opleidingsniveau ouders, stadsdeel waar de leerling woont, ses van de buurt waar de leerling woont en het cohort waartoe de leerling behoort (we hebben ons steeds gebaseerd op de drie meest recente cohorten). In deze regressies zijn alleen de leerlingen in Den Haag opgenomen die de eind- of doorstroomtoets van Dito hebben gemaakt, zodat we in het regressiemodel ook daarvoor kunnen corrigeren (verschillen in toetsscore). Van de andere toetsaanbieders is namelijk niet altijd een toetsscore aanwezig.

Figuur 4.3 geeft de samenhang weer tussen het opleidingsniveau van ouders en de mate waarin het schooladvies verschilt van het toetsadvies voor leerlingen die de eind- of doorstroomtoets van Cito hebben gemaakt. De grootste groep leerlingen heeft een voorlopig schooladvies dat gelijk is aan het toetsadvies, ongeacht het opleidingsniveau van ouders. Daarnaast zien we dat leerlingen met laagopgeleide ouders vaker een lager voorlopig schooladvies hebben dan een hoger voorlopig schooladvies ten opzichte van het toetsadvies. Bij leerlingen met hoogopgeleide ouders is dat andersom.

Daarnaast zien we dat het definitieve schooladvies vaker gelijk of hoger uitvalt in relatie tot het toetsadvies, dan we zien bij voorlopige schooladviezen. Bijna de helft heeft een definitief schooladvies dat gelijk is aan het toetsadvies.

Figuur 4.3 De verschillen naar opleidingsniveau van ouders zijn kleiner als we kijken naar definitieve adviezen dan bij voorlopige adviezen, maar er zijn wel degelijk nog steeds verschillen

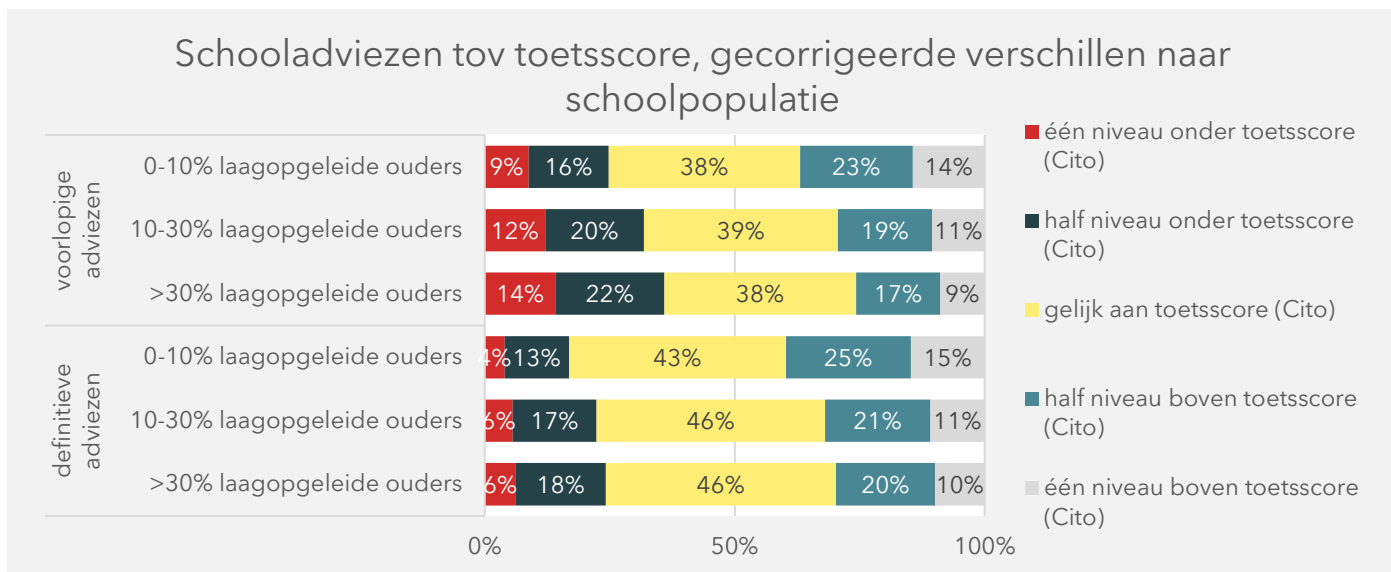


Noot: De resultaten zijn gecorrigeerd middels regressieanalyse voor geslacht, herkomst, leeftijd, stadsdeel waar leerling woont, ses van de buurt waar leerling woont, het cohort en de toetsscore van de Cito eind- of doorstroomtoets. Dat wil zeggen dat de versturende invloed van deze kenmerken niet meer meewegen in de getoonde resultaten. Op basis van groep 8 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 4.4 laat de resultaten zien van vergelijkbare analyses als hiervoor, maar dan om de samenhang met de schoolpopulatie te onderzoeken. Op scholen met relatief veel laagopgeleide ouders zien we vaker dat er lagere voorlopige adviezen zijn ten opzichte van het toetsadvies. Na bijstelling van het schooladvies komt een lager schooladvies aanmerkelijk minder vaak voor. Wel zien we dat het vaker voorkomt op scholen met relatief weinig laagopgeleide ouders dat schooladviezen (voorlopig en definitief) hoger zijn dan het toetsadvies.

**Figuur 4.4** Hoe meer laagopgeleide ouders op een school, des te kleiner de kans op een schooladvies boven de toetsscore



**Noot:** De resultaten zijn gecorrigeerd middels regressieanalyse voor geslacht, herkomst, leeftijd, opleidingsniveau ouders, stadsdeel waar leerling woont, ses van de buurt waar leerling woont, het cohort en de toetsscore van de Cito eind- of doorstroomtoets. Dat wil zeggen dat de versturende invloed van deze kenmerken niet meer meewegen in de resultaten. Op basis van groep 8 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.

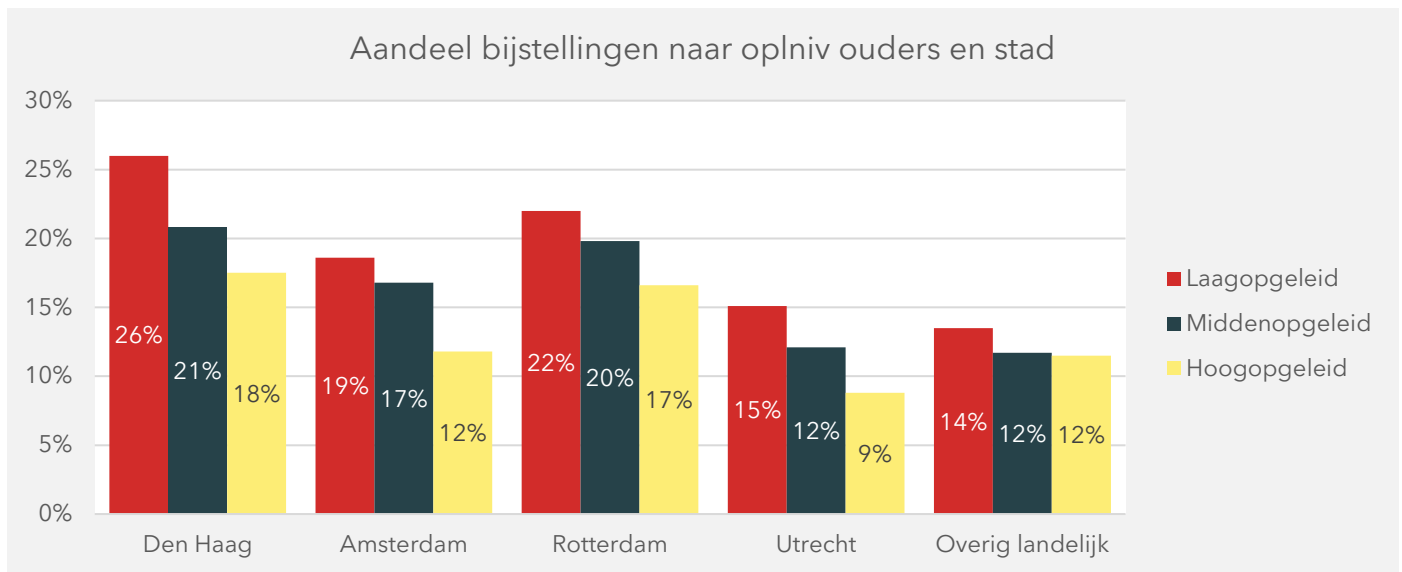
**Bron:** CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Uit de regressieresultaten maken we ook op dat zowel het opleidingsniveau van de ouders, als de schoolpopulatie samenhangen met over- of onderadvisering. Beide variabelen zijn statistisch significant met ongeveer even grote coëfficiënten.

### Bijstellingen

Verschillen tussen het voorlopige advies en het toetsadvies leidt tot bijstelling van het schooladvies. In welke mate dat verschilt naar opleidingsniveau van ouders is in Figuur 4.5 weergegeven. Bij leerlingen met laagopgeleide ouders zien we vaker bijstelling van het schooladvies dan bij leerlingen met hoogopgeleide ouders (26 versus 18 procent). Hierbij hebben we leerlingen met een voorlopig vwo-advies niet meegenomen, omdat daarvan geen bijstelling mogelijk is. Dit patroon zien we in alle steden terug. In de rest van Nederland zijn de verschillen naar opleidingsniveau van ouders minder sterk. Verder zien we ook hier weer terug dat bijstelling vaker voorkomt in Den Haag en Rotterdam dan in Amsterdam en Utrecht. Wat hier waarschijnlijk in meespeelt, is dat bijstellingen doorgaans vaker voorkomen bij leerlingen met een vmbo-advies (niet weergegeven), dus is het goed te verklaren waarom bijstellingen vaker voorkomen bij leerlingen met laagopgeleide ouders.

Figuur 4.5 Bijstellingen komen het vaakst voor bij laagopgeleide ouders en minst vaak bij hoogopgeleide ouders, dat patroon zien we in alle grote steden



Noot: Vwo-adviezen zijn niet meegenomen in de figuur, want daar is geen bijstelling mogelijk. Pro-adviezen zijn ook niet meegenomen. Gemiddelde van groep 8 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 5 Loopbaan in voortgezet onderwijs

Afstroom komt vaker voor bij leerlingen met een bijgesteld advies. De verschillen tussen op- en afstroom naar opleidingsniveau van ouders zijn gering. In Den Haag komt stapelen van havo naar vwo relatief vaak voor. De mate waarin leerlingen stapelen in het voortgezet onderwijs hangt wederom samen met het opleidingsniveau van ouders.

In dit hoofdstuk staan de onderwijsloopbanen in het voortgezet onderwijs centraal. Allereerst kijken we naar de plaatsing in het voortgezet onderwijs, waarbij we in kaart brengen in welke mate opstroom mogelijk is op schoolvestigingen. Met opstroom bedoelen we de overgang naar het volgende, naastgelegen onderwijsniveau, zoals de overgang van vmbo-gt naar havo. Afstroom is de omgekeerde route, dus de overgang naar het vorige, naastgelegen onderwijsniveau. Op- en afstroom brengen we in beeld door naar het onderwijsniveau van leerjaar 3 te kijken ten opzichte van het onderwijsniveau in leerjaar 1.

Daarnaast besteden we aandacht aan de overgang primair onderwijs-voortgezet speciaal onderwijs (nieuw in dit rapport), aan zittenblijven in de eerste twee leerjaren van het vo, het stapelen van vmbo-gt naar havo en van havo naar vwo en het uiteindelijke eindniveau van de groep-8-cohorten.

### 5.1 Plaatsing in het vo

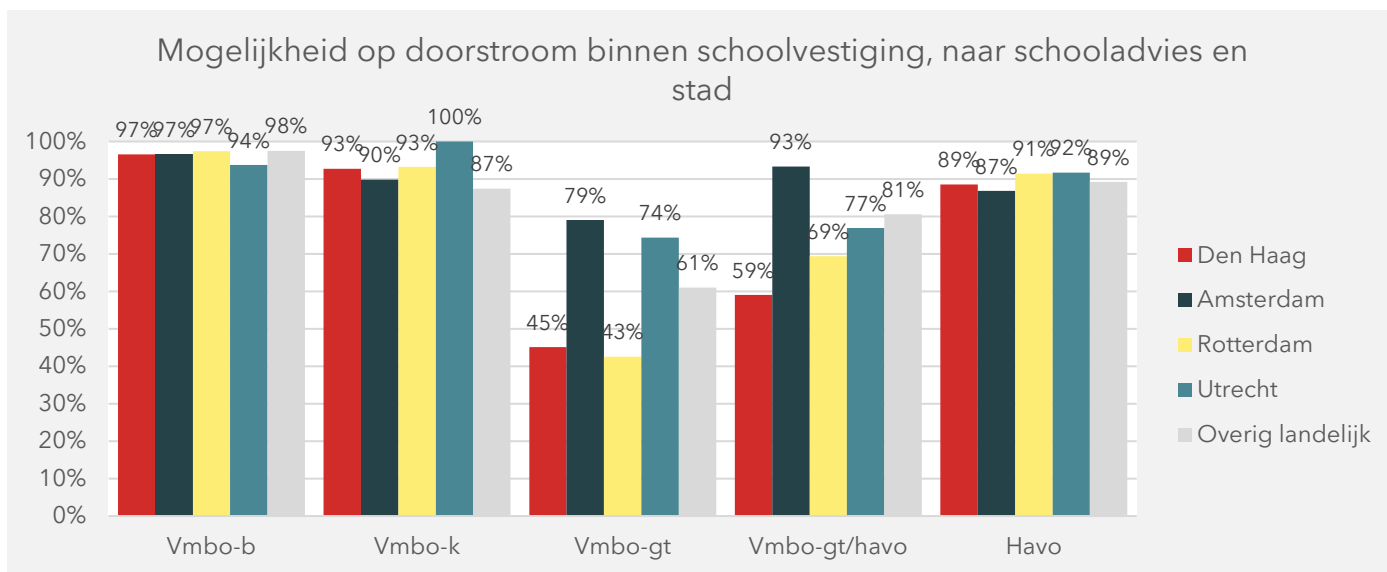
#### **Opstroom mogelijk**

Niet voor alle leerlingen is het mogelijk om op te stromen, omdat doorgaans niet alle onderwijsniveaus beschikbaar zijn op de school waar ze zitten.<sup>7</sup> De mate waarin opstroom mogelijk is, is gegeven in Figuur 5.1. Daaruit is op te maken dat in Den Haag doorstroom in de regel mogelijk is voor leerlingen met vmbo-b-, vmbo-k- en havo-advies, maar doorstroom voor leerlingen met een vmbo-gt- of vmbo-gt/havo-advies is niet altijd mogelijk. Ook in de andere steden zien we dat opstroom voor die leerlingen minder vaak mogelijk is op hun school dan voor andere leerlingen. Echter is het in Den Haag relatief gezien minder vaak mogelijk dan elders.

---

<sup>7</sup> De school is in dit geval schoolvestiging, oftewel brin6-niveau.

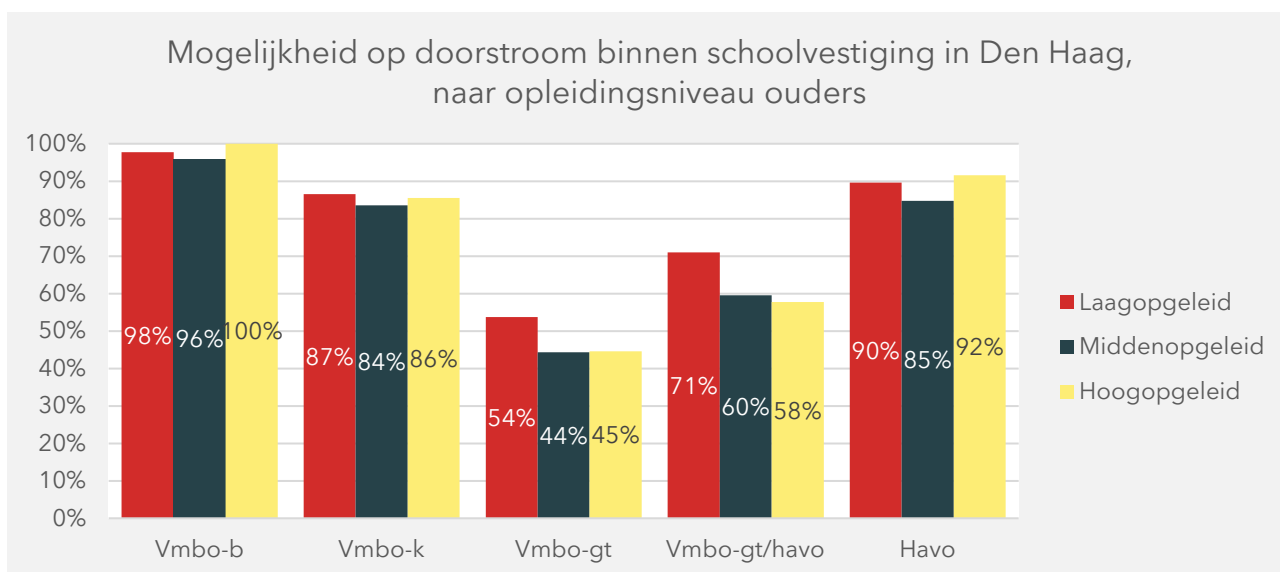
Figuur 5.1 Opstroom is in Den Haag niet altijd mogelijk voor leerlingen met een vmbo-gt of vmbo-gt/havo-advies



Noot: Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2022/23 tot en met 2024/25  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

In Figuur 5.2 zoomen we in op leerlingen in Den Haag en splitsen we de resultaten uit naar het opleidingsniveau van de ouders. Daaruit maken we op dat het voor leerlingen met laagopgeleide ouders en een vmbo-gt- of vmbo-gt/havo-advies, net iets vaker mogelijk is om op de schoolvestiging door te stromen dan voor leerlingen met hoger opgeleide ouders en die adviezen. Een verklaring is dat leerlingen met laagopgeleide ouders vaker op bredere school zitten. Dat is een school die meerdere onderwijsniveaus aanbiedt, en dan vooral zowel vmbo als havo/vwo. Dat is verder niet onderzocht.

Figuur 5.2 Opstroom is vaker mogelijk voor leerlingen met laagopgeleide ouders op de niveaus waar opstroom minder vaak mogelijk is



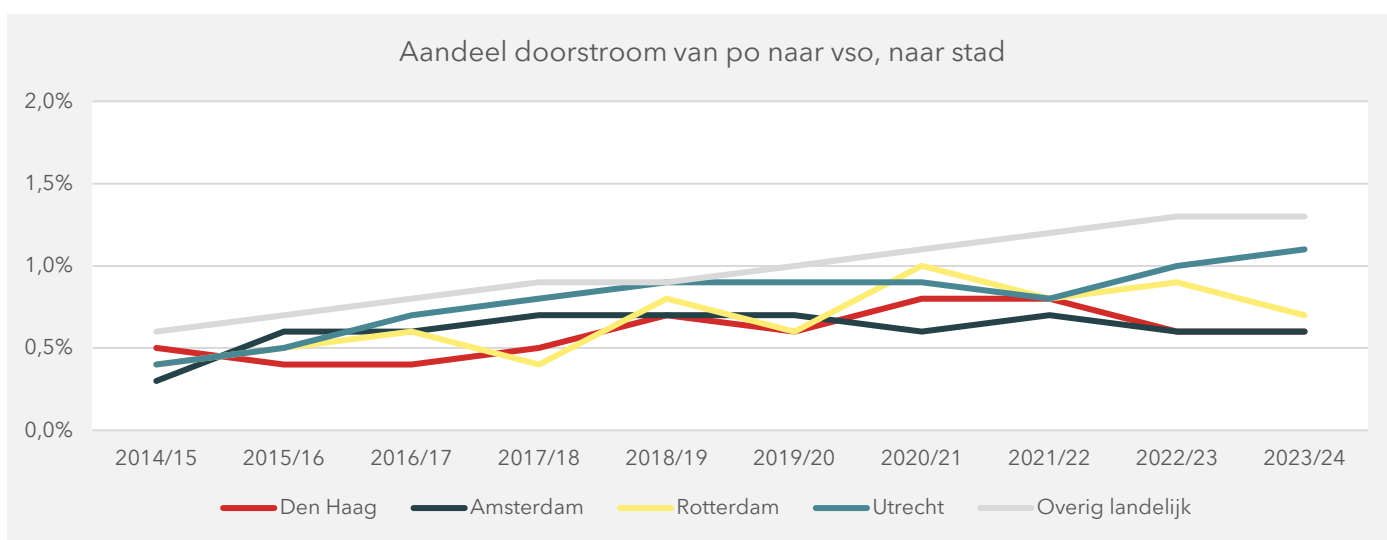
Noot: Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2022/23 tot en met 2024/25

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### Instroom in het voortgezet speciaal onderwijs

Figuur 5.3 laat het aandeel groep-8'ers zien dat het volgende schooljaar naar het voortgezet speciaal onderwijs (vso) gaat. We zien dat het aandeel wat naar het vso doorstroomt met de jaren stijgt in alle grote steden, maar ook landelijk. Ook zien we dat het aandeel in Den Haag aan de lage kant is in vergelijking met de andere steden. Het aandeel is het hoogst buiten de G4. In Figuur A.10 is het aandeel doorstroom po-vso weergegeven uitgesplitst naar de gemeenten in de omgeving van Den Haag. Een uitsplitsing naar stadsdelen was niet mogelijk vanwege te kleine aantallen.

Figuur 5.3 Er is een stijging van de doorstroom van primair onderwijs naar voortgezet speciaal onderwijs, maar de doorstroom is in Den Haag relatief laag



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### Op- en afstroom in regulier voortgezet onderwijs

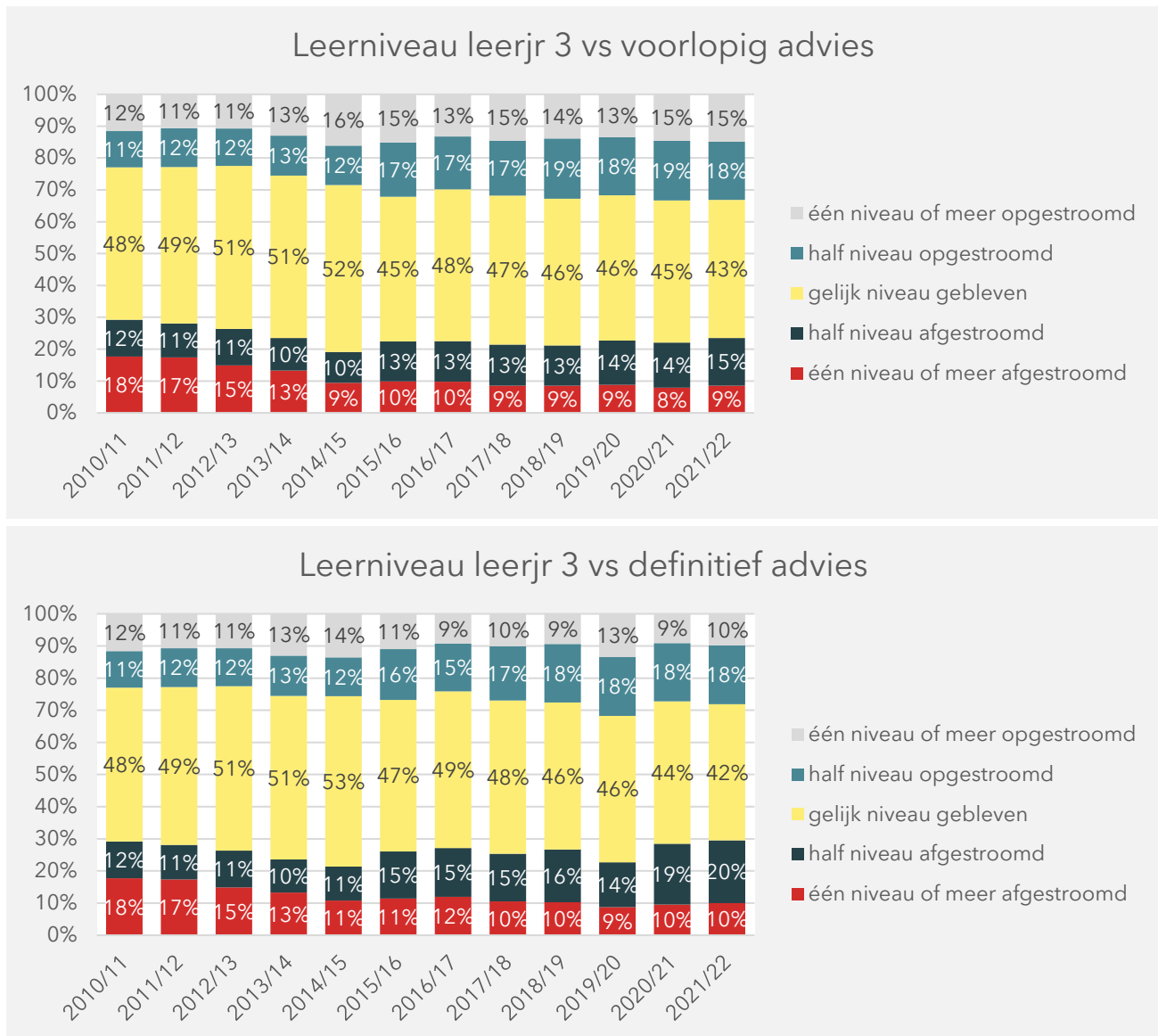
In de volgende figuren vergelijken we steeds het onderwijsniveau in leerjaar 3 van het voortgezet onderwijs met het schooladvies (voorlopig of definitief). We kijken in welke mate het voorkomt dat een leerling een half of een heel niveau (of meer) is opgestroomd. Een half niveau opstroom is bijvoorbeeld een leerling met een vmbo-k/gt-advies die in leerjaar 3 naar vmbo-gt gaat. Voor afstroom geldt hetzelfde, maar dan kijken we naar een lager niveau.

Figuur 5.4 laat zien dat het aandeel opstroom hoger is dan het aandeel afstroom in recente jaren wanneer we vergelijken met voorlopige adviezen. Bij groep-8-cohort 2021/22 is 33 procent opgestroomd en 14 procent afgestroomd. Wanneer we vergelijken met definitieve adviezen is het aandeel op- en afstroom is meer in balans (28 procent opstroom en 30 procent afstroom voor groep-8-cohort 2021/22). Vooral een half niveau afstroom komt vaker voor en een heel niveau of meer opstroom minder. Onder definitieve adviezen, en dus na eventuele bijstelling<sup>8</sup>, is afstroom dus vaker aanwezig. Kijken we verder terug in de tijd, dan zien we in de eerste cohorten in de figuur afstroom vaker voorkwam dan opstroom. In die periode was het schooladvies leidend, er bestond geen wettelijke plicht om een eindtoets mee te wegen in het schooladvies.

<sup>8</sup> Pas bij de introductie van de doorstroomtoets in schooljaar 2023/24 is bijstelling wettelijk verankerd.

In Figuur A.11, Figuur A.12 en Figuur A.13 is de op- en afstroom respectievelijk weergegeven naar stad, naar stadsdeel en naar gemeente in de omgeving van Den Haag.

Figuur 5.4 In recente cohorten is het niveau in het derde leerjaar minder vaak gelijk aan het voorlopige of definitieve schooladvies

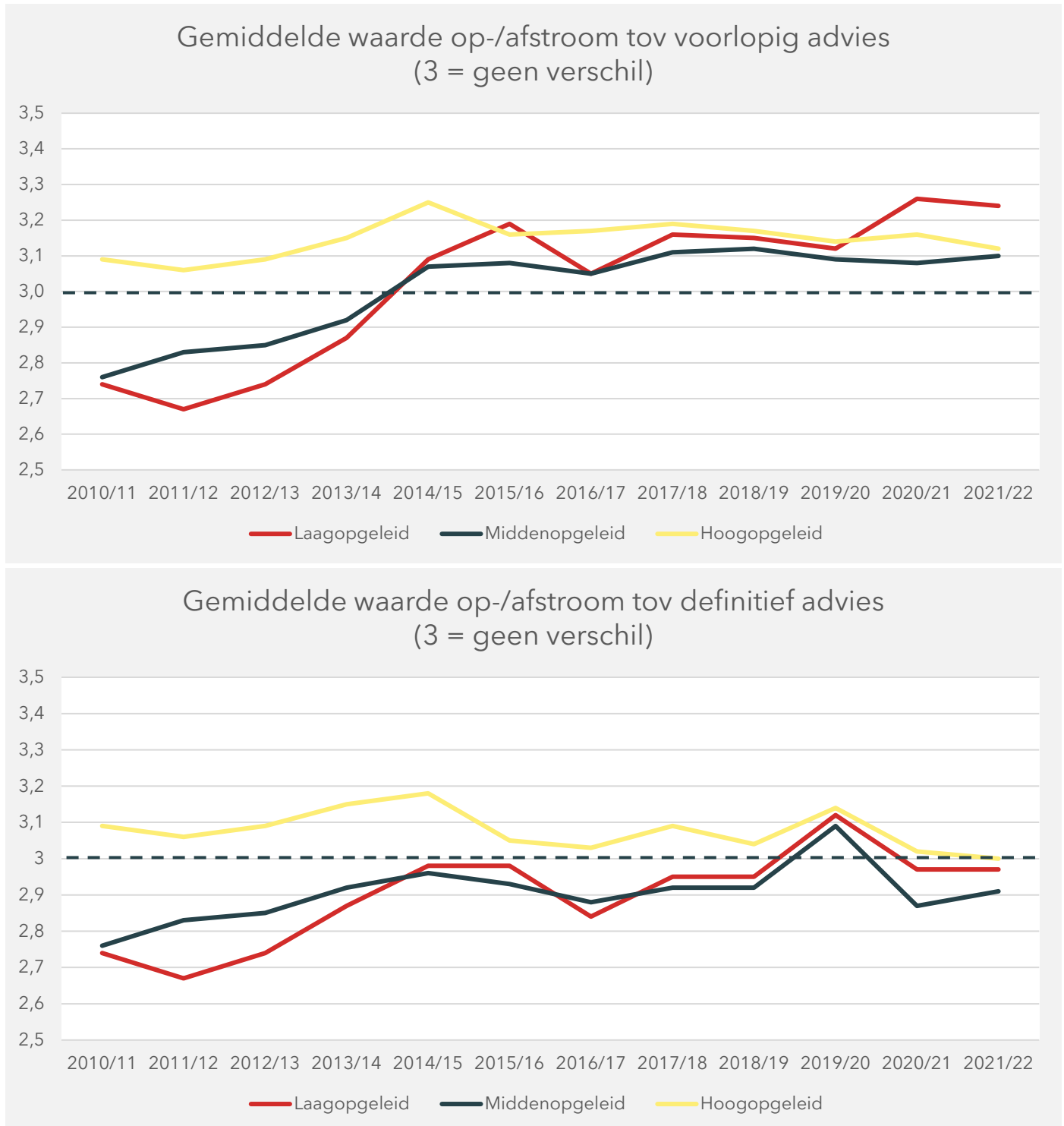


Noot: Op basis van vo leerjaar 1 cohorten  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

De op- en afstroom van leerlingen geven we ook op een andere manier weer. In Figuur 5.5 laten we de gemiddelde waarde ervan zien. Een heel niveau of meer opstroom krijgt een waarde 5, een half niveau opstroom een waarde 4, geen op- of afstroom een 3, een half niveau afstroom een 2 en een heel niveau of meer afstroom een 1. De figuur laat zien dat de gemiddelde waarde van op- en afstroom ten opzichte van het voorlopige advies niet veel verschilt naar het opleidingsniveau van ouders. Ten opzichte van het definitieve advies zijn die verschillen ook niet groot, maar zien we bij leerlingen met hoogopgeleide ouders een gemiddelde waarde boven de 3 (behalve bij het laatste cohort), wat wil zeggen dat er gemiddeld genomen meer opstroom is dan afstroom. Bij de laatste twee cohorten ligt de gemiddelde op-/afstroomwaarde van leerlingen met laagopgeleide ouders dicht bij de 3.

In Figuur A.14 tot en met Figuur A.16 is de gemiddelde waarde van op- en afstroom ten opzichte van het voorlopig advies gegeven, uitgesplitst naar stad, stadsdeel en gemeente in de omgeving van Den Haag.

**Figuur 5.5** Er is gemiddeld minder opstroom ten opzichte van definitieve adviezen dan ten opzichte van voorlopige adviezen

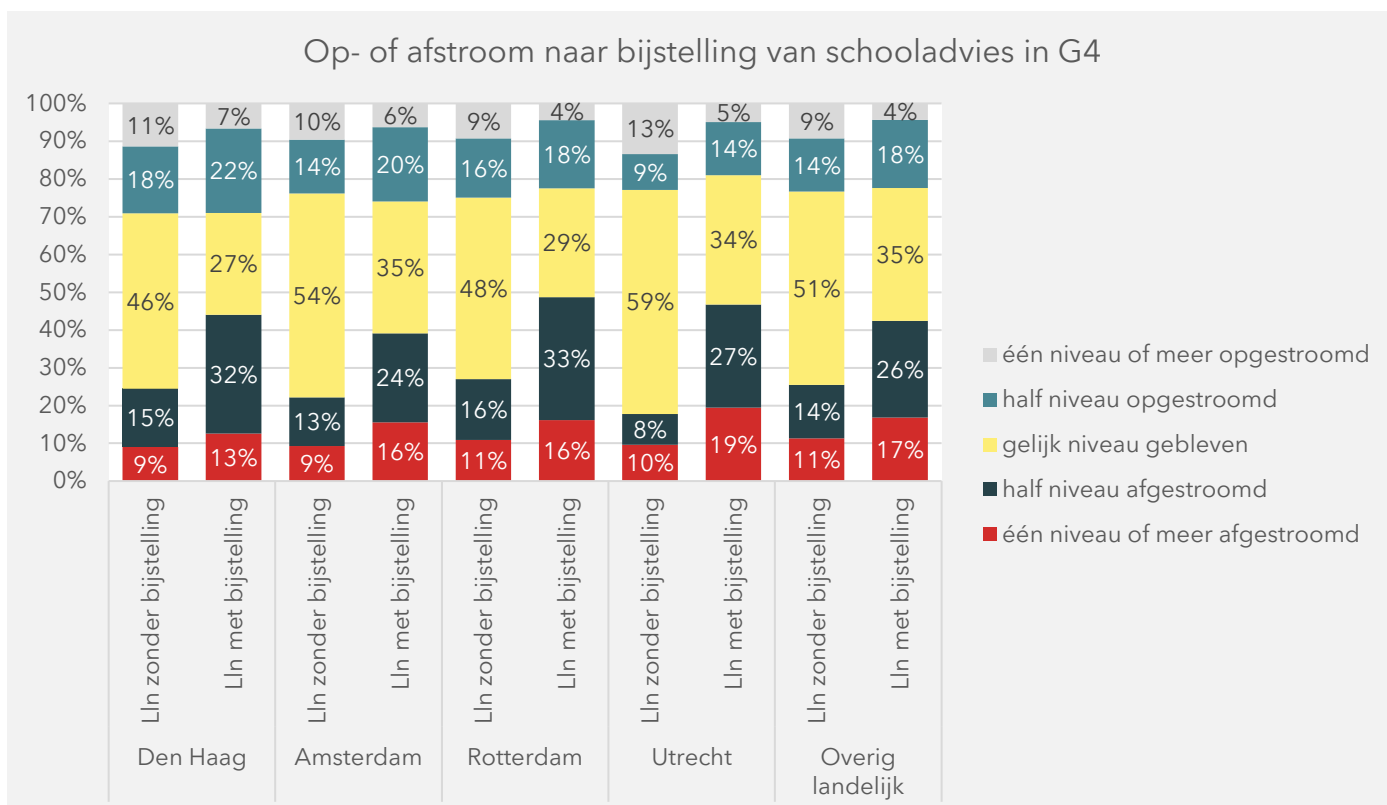


Noot: Onderwijsniveau in leerjaar drie is vergeleken met onderwijsniveau in leerjaar één. 5 = heel niveau of meer opgestroomd, 4 = half niveau opgestroomd, 3 = zelfde niveau, 2 = half niveau afgestroomd, 1 = heel niveau of meer afgestroomd. Op basis van vo leerjaar 1 cohorten.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Zoals eerdere figuren in dit hoofdstuk laten zien, is er een verschil in de mate van op- en afstroom wanneer we vergelijken met voorlopige en definitieve schooladviezen. Daarin speelt natuurlijk mee dat er bij definitieve schooladviezen bijstellingen hebben plaatsgevonden. Daarom zoomen we in Figuur 5.6 in op de leerlingen met en zonder bijstelling van het schooladvies. In de figuur is duidelijk af te lezen dat leerlingen met een bijstelling vaker afstromen dan leerlingen zonder bijstelling. Echter zit meer dan de helft van de bijgestelde leerlingen op hetzelfde niveau of zelfs hoger in het derde leerjaar van het vo. Daarbij komt opstroom ongeveer even vaak voor onder leerlingen met en zonder bijstelling. Dit patroon is zichtbaar bij alle steden.

Figuur 5.6 Leerlingen met een bijgesteld advies zijn vaker afgestroomd dan leerlingen zonder bijgesteld advies



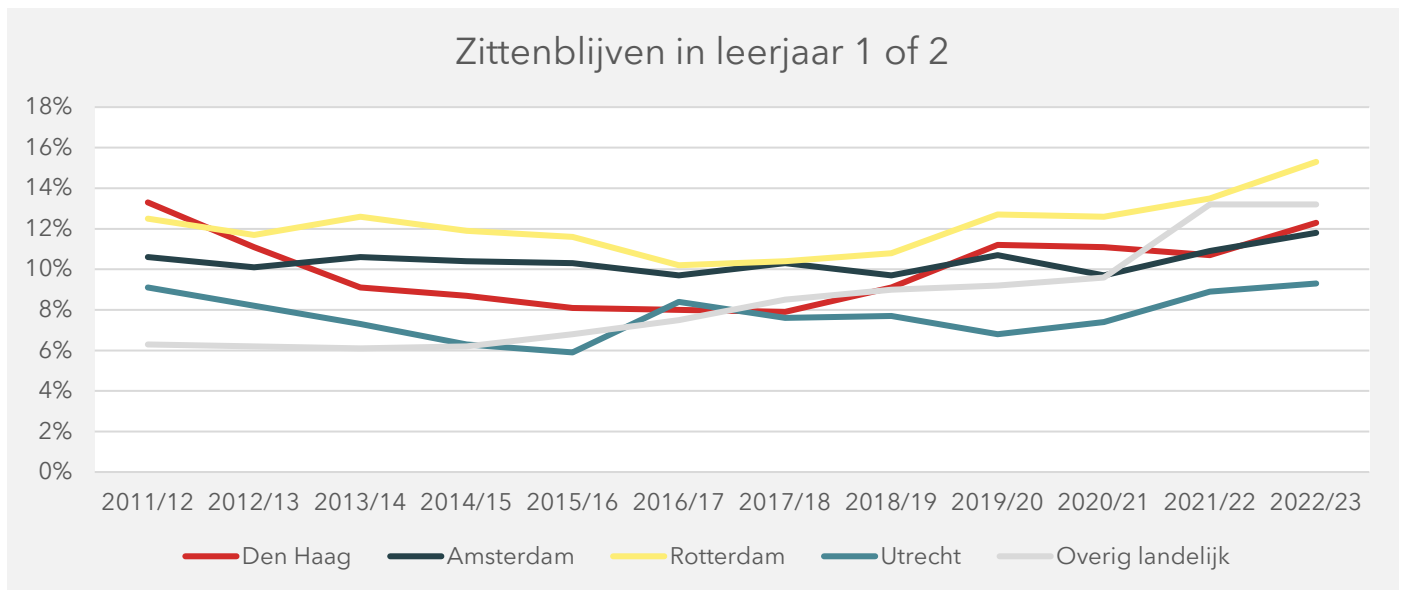
Noot: Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 5.2 Zittenblijven

Figuur 5.7 geeft het aandeel leerlingen weer dat in het eerste of tweede leerjaar van het voortgezet onderwijs is blijven zitten. In Den Haag zien we een U-vormige ontwikkeling. Zittenblijven was een aantal jaren gedaald van zo'n 14 naar 8 procent, maar in recentere jaren weer gestegen naar 12 procent. In andere steden zien we dat patroon minder, in de rest van Nederland zien we juist een stijging. De coronapandemie zal daarop van invloed zijn geweest. In Figuur A.17 en Figuur A.18 in de bijlage is het aandeel zittenblijven gegeven naar stadsdeel en naar gemeente in de omgeving van Den Haag.

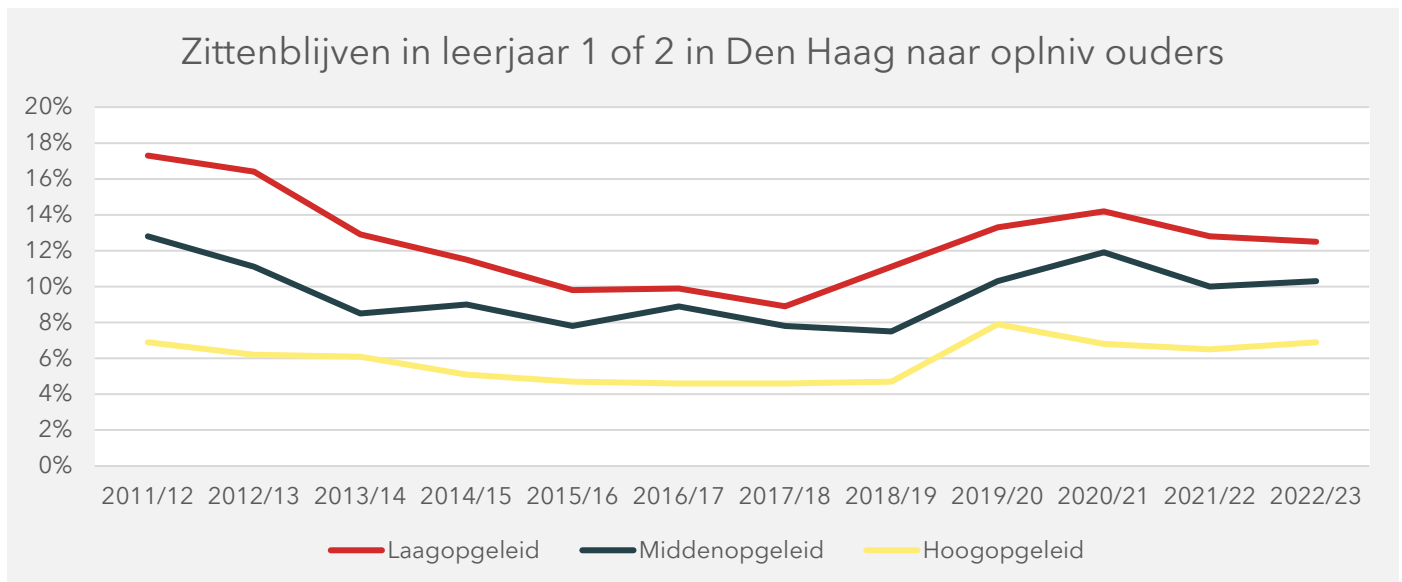
Figuur 5.7 Het aandeel dat in leerjaar 1 of 2 van het voortgezet onderwijs is blijven zitten is de laatste vijf jaren iets toegenomen



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Als we de mate van zittenblijven uitsplitsen naar opleidingsniveau, zien we dat zittenblijven in Den Haag vaker voorkomt bij leerlingen met laagopgeleide ouders (in recente jaren meer dan 12 procent, zie Figuur 5.8). Leerlingen met hoogopgeleide ouders blijven het minst vaak zitten in de eerste twee leerjaren van het vo (rond de 6 procent).

Figuur 5.8 Zittenblijven komt het vaakst voor bij leerlingen met laagopgeleide ouders

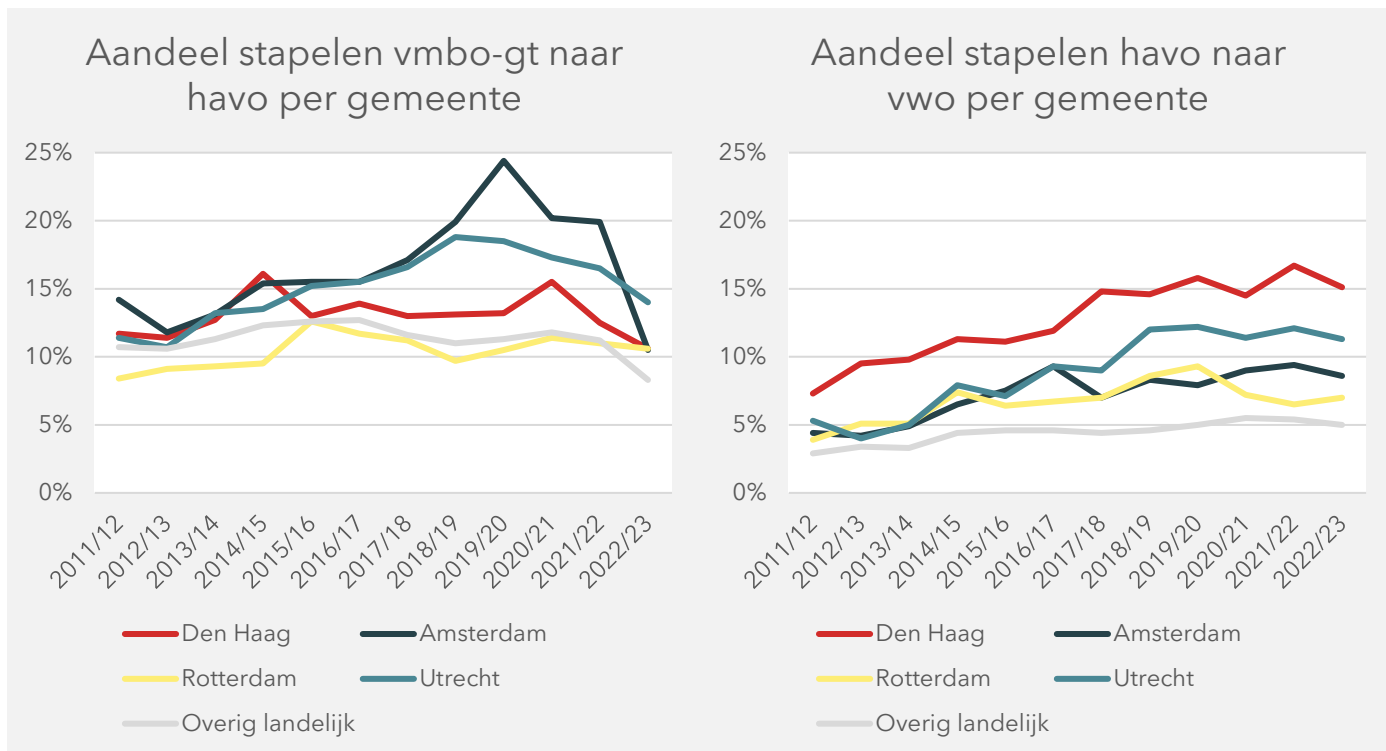


Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### 5.3 Stapelen

In Figuur 5.9 is het aandeel stapelen gegeven. Onder stapelen verstaan we hier leerlingen die na hun vmbo-gt- of havo-opleiding doorgaan met respectievelijk een havo- of vwo-opleiding. Stapelen van vmbo-gt naar havo komt in de regel vaker voor dan stapelen van havo naar vwo. In Den Haag is dat een ander verhaal, daar is het aandeel stapelen vmbo-gt-havo en havo-vwo ongeveer even hoog (tussen de 10 en 15 procent). Over het algemeen is er een stijging van het aandeel stapelen havo-vwo in de afgelopen jaren.

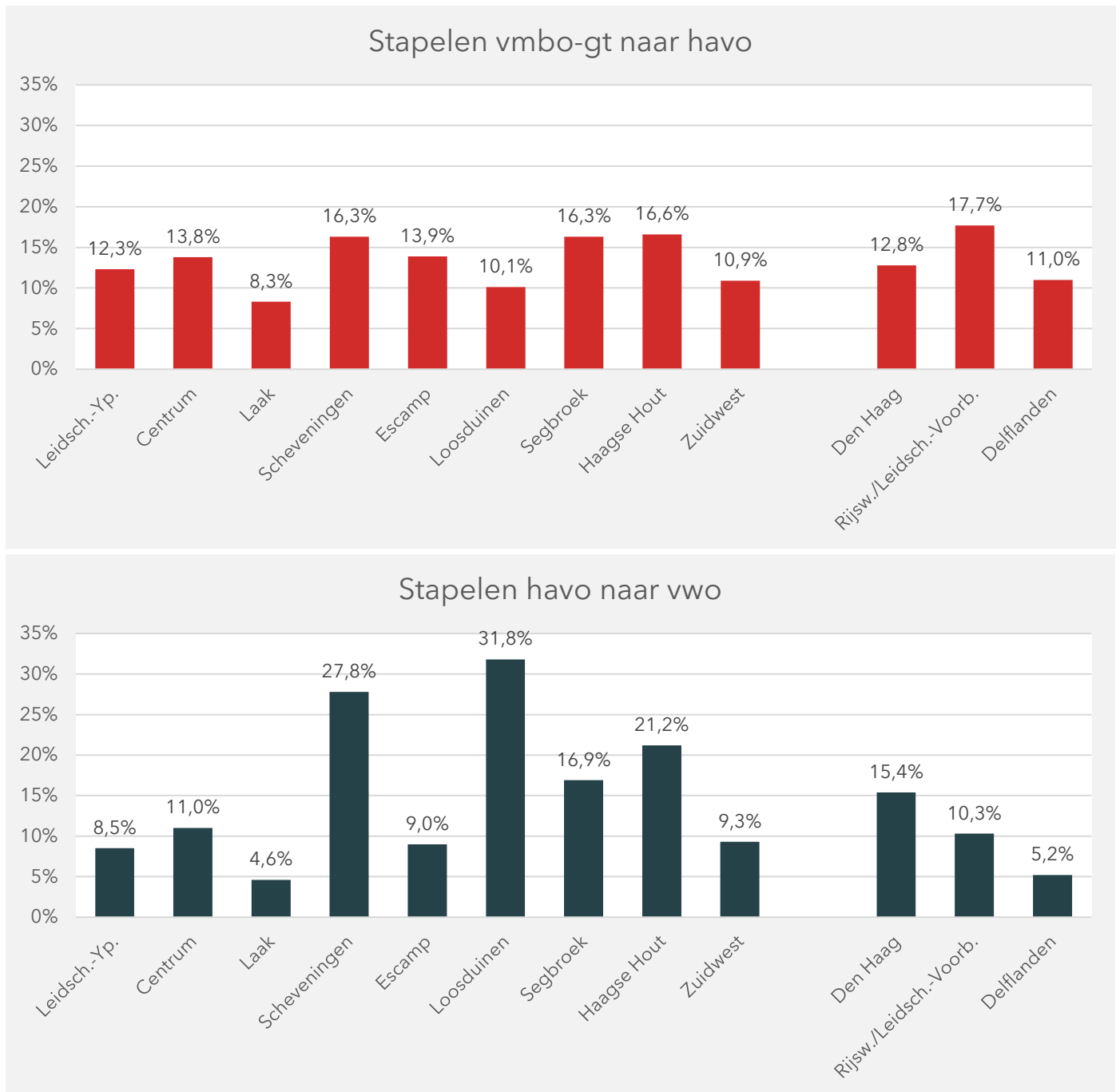
Figuur 5.9 In Den Haag komt stapelen van havo naar vwo relatief vaak voor



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Stapelen hebben we ook onderzocht naar stadsdeel en naar gemeenten in de omgeving van Den Haag (Figuur 5.11). We zien dat het aandeel stapelen havo-vwo sterker tussen de stadsdelen varieert dan het aandeel stapelen vmbo-gt-havo. Tussen Loosduinen en Laak is het verschil meer dan 27 procentpunten bij stapelen havo-vwo, en maar enkele procentpunten bij stapelen vmbo-gt-havo. Naar gemeenten in de regio zien we dat stapelen in de regio Delfland minder vaak voorkomt dan in de rest.

Figuur 5.10 Het aandeel stapelen havo-vwo per stadsdeel of gemeente in de regio varieert sterker

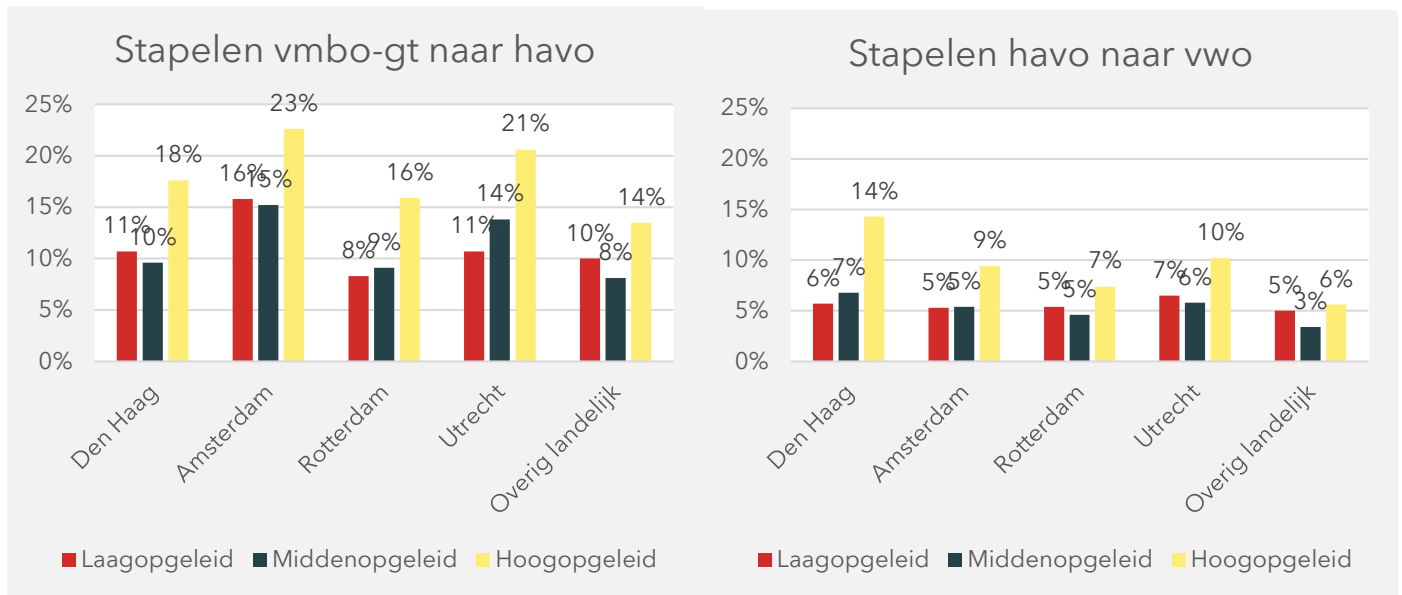


Noot: Gemiddelde van vo-eindexamencohorten 2020/21 tot en met 2022/23

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

De mate waarin stapelen vaker of minder vaak voorkomt naar opleidingsniveau ouders is in Figuur 5.11 gegeven. Daaruit maken we op dat stapelen het vaakst voorkomt bij leerlingen met hoogopgeleide ouders. Tussen leerlingen met laag- en middenopgeleide ouders zijn de verschillen klein. Dat patroon zien we in alle steden en de rest van Nederland. Wel valt op dat in Den Haag het verschil tussen leerlingen met hoogopgeleide ouders en de rest groter is bij stapelen havo-vwo dan in andere steden of de rest van Nederland.

Figuur 5.11 Het zijn vaker leerlingen met hoogopgeleide ouders die stapelen

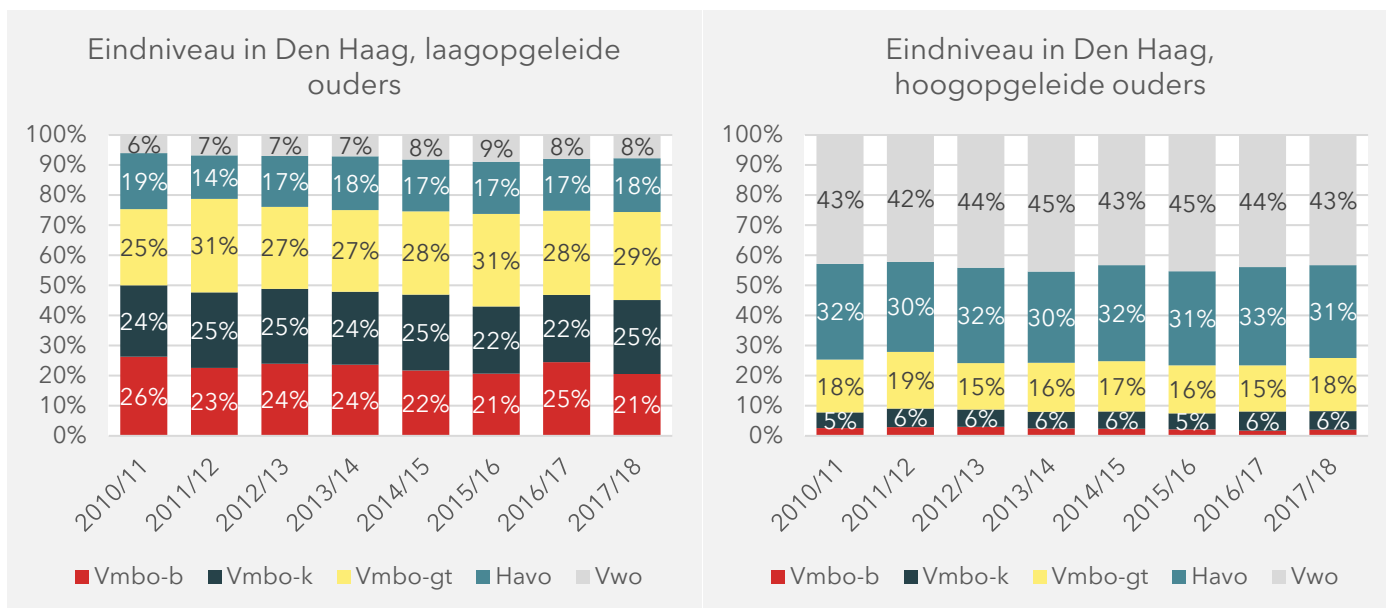


Noot: Gemiddelde van vo-eindexamencohorten 2020/21 tot en met 2022/23  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 5.4 Eindniveau

Als laatste kijken we in dit hoofdstuk naar het eindniveau van de groep-8-cohorten. Figuur 5.12 laat zien dat het eindniveau verschilt tussen leerlingen in Den Haag met laagopgeleide en hoogopgeleide ouders. Ongeveer drie kwart van de leerlingen met hoogopgeleide ouders eindigt op de havo of het vwo. Bij leerlingen met laagopgeleide ouders is dat aandeel rond een kwart. Tegelijkertijd eindigt bijna de helft van de leerlingen met laagopgeleide ouders op vmbo-b- of -k-niveau. Bij leerlingen met hoogopgeleide ouders is dat minder dan 10 procent. Duidelijke trends zijn niet echt aanwezig.

Figuur 5.12 Ongeveer drie kwart van de leerlingen met hoogopgeleide ouders eindigt op de havo of het vwo, dat aandeel is rond een kwart bij leerlingen met laagopgeleide ouders

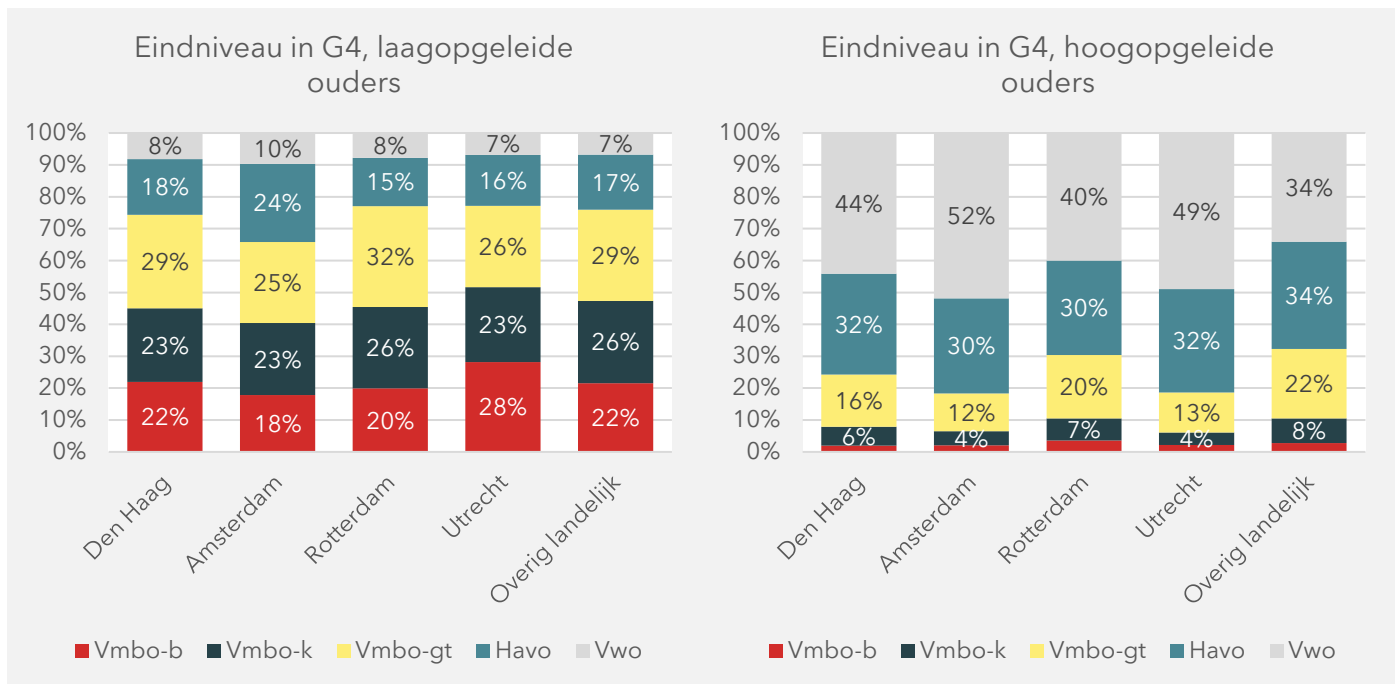


Noot: Het eindniveau is weergegeven van groep-8-cohorten 2010/11 tot en met 2017/18

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 5.13 vergelijkt het eindniveau van leerlingen naar de andere G4 en rest van Nederland. Daarin zien we dat het eindniveau van leerlingen met laagopgeleide ouders in heel Nederland vergelijkbaar is. In Amsterdam zien we dat er relatief veel leerlingen zijn met eindniveau havo of vwo onder leerlingen met laagopgeleide ouders. Bij leerlingen met hoogopgeleide ouders hebben meer leerlingen in Amsterdam en Utrecht een vwo-eindniveau. In Figuur A.19 en Figuur A.20 in de bijlage zijn de eindniveaus van leerlingen weergegeven uitgesplitst naar respectievelijk stadsdeel en gemeente in de regio.

Figuur 5.13 Vooral Amsterdam steekt af tegen de andere steden als het gaat om het eindniveau van leerlingen met laagopgeleide ouders



Noot: Gemiddelde van groep-8-cohorten 2015/16 tot en met 2017/18  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 6 Vervolg van de onderwijsloopbaan

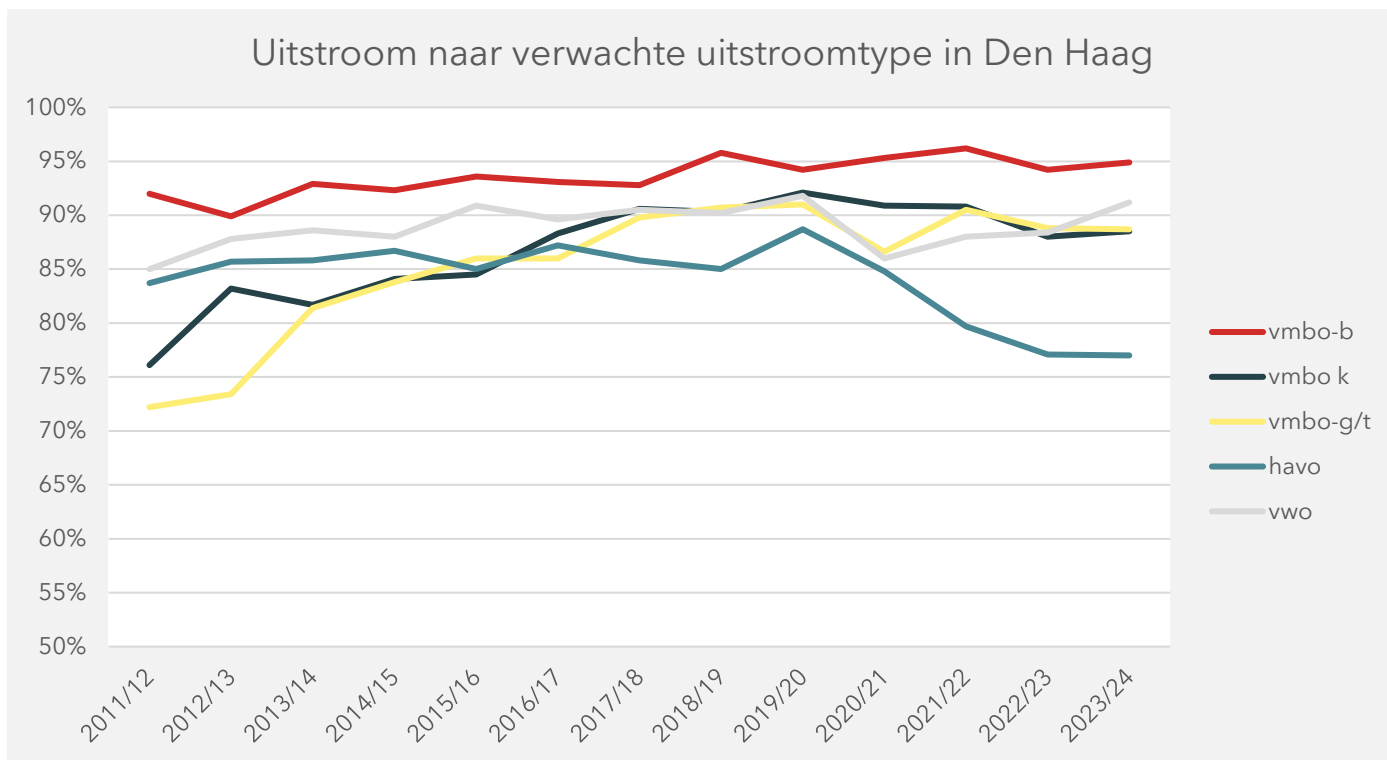
De doorstroom van havisten naar het hbo is in Den Haag gedaald. Doorstroom van havo naar hbo komt vaker voor bij leerlingen met hoogopgeleide ouders. Stapelen in het mbo en tussen mbo en hbo kent een dalende trend.

Het laatste hoofdstuk richt zich op het vervolg van de onderwijsloopbaan. Wat gaan leerlingen studeren na afloop van het voortgezet onderwijs en in welke mate sluit dat aan bij (het niveau van) hun genoten opleiding? Ook brengen we in kaart hoe het zit met stapeling in het mbo en stapeling van mbo-4 en hbo.

### 6.1 Aansluiting voortgezet onderwijs en vervolgonderwijs

Voortgezet onderwijsleerlingen vervolgen hun onderwijsloopbaan in het mbo of hoger onderwijs. Figuur 6.1 laat zien hoe vaak het vervolgonderwijs het ‘verwachte’ onderwijsniveau betreft. Dat is het onderwijsniveau wat direct aansluit op de genoten vo-opleiding. In dit onderzoek hebben we dat gedefinieerd als doorstroom van vmbo-b naar mbo2, van vmbo-k naar mbo3, van vmbo-gt naar mbo4, van havo naar hbo en van vwo naar universiteit. De resultaten laten zien dat havisten in Den Haag het minst vaak doorstromen naar het verwachte onderwijsniveau, maar nog steeds stroomt meer dan drie kwart van de havisten door naar het hbo. Vmbo-b-leerlingen stromen het vaakst door naar het verwachte onderwijstype.

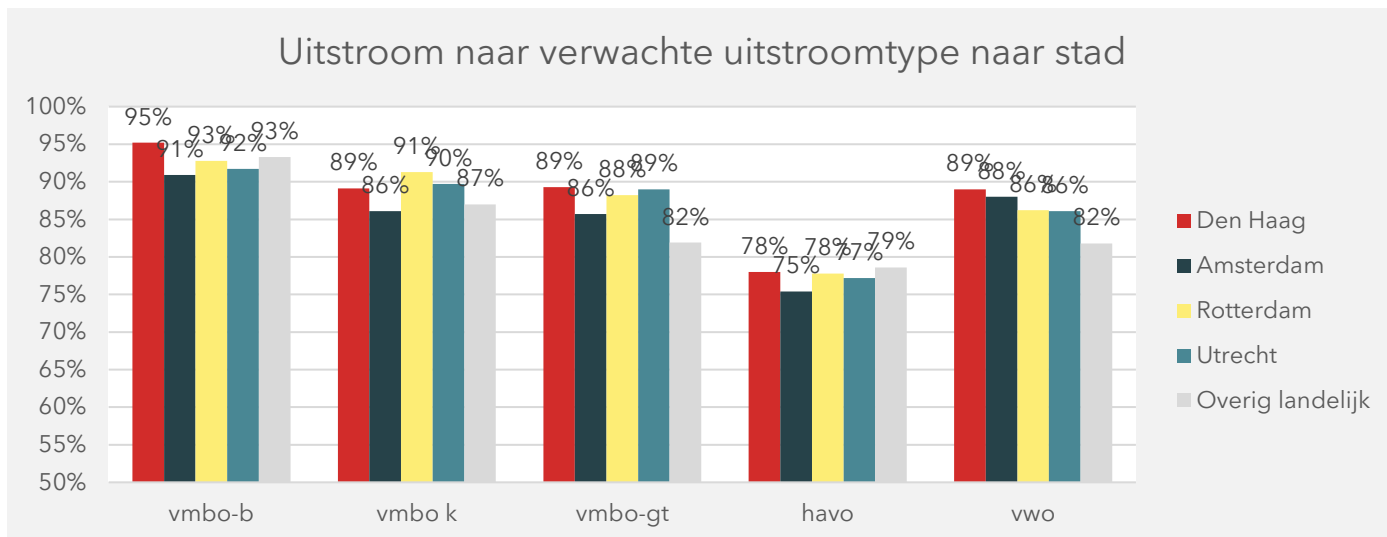
Figuur 6.1 In recente jaren zien we in Den Haag minder dat havisten doorstromen naar het hbo



Noot: Verwacht uitstroomtype vmbo-b = mbo2, vmbo-k = mbo3, vmbo-gt = mbo4, havo = hbo, vwo = wo  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 6.2 laat zien dat ook in andere steden havisten relatief minder vaak doorstromen naar het hbo. Verder concluderen we dat de aandelen in Den Haag vaak hoog zijn in vergelijking met de andere steden en de rest van Nederland. In Figuur A.21 en Figuur A.22 zijn dezelfde resultaten weergegeven maar dan uitgesplitst naar respectievelijk stadsdeel en gemeente in de regio.

Figuur 6.2 In Den Haag stromen leerlingen relatief vaak door naar het verwachte uitstroomtype



Noot: Verwacht uitstroomtype vmbo-b = mbo-2, vmbo-k = mbo-3, vmbo-gt = mbo-4, havo = hbo, vwo = wo. Gemiddelde van cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 6.3 geeft het aandeel havisten dat doorstroomt naar het hbo weer, uitgesplitst naar opleidingsniveau van ouders. Daarin valt op dat dat aandeel hoger is onder leerlingen met hoogopgeleide ouders dan leerlingen met laag- of middenopgeleide ouders. Over het algemeen is het aandeel havo-hbo doorstroom vergelijkbaar tussen leerlingen met leeg- en middenopgeleide ouders, behalve in Amsterdam en Utrecht. In Utrecht is die doorstroom onder leerlingen met laagopgeleide ouders lager, in Amsterdam juist iets hoger. De verschillen naar opleidingsniveau ouders van de andere onderwijsniveaus (vmbo-b, vmbo-k, vmbo-gt en vwo) zijn dusdanig klein dat we die niet presenteren.

Figuur 6.3 De doorstroom van havo naar hbo is iets hoger onder leerlingen met hoogopgeleide ouders



Noot: Gemiddelde van cohorten 2021/22 tot en met 2023/24. Verschillen van andere onderwijsniveaus (vmbo-b, vmbo-k, vmbo-gt, vwo) zijn gering en daarom niet weergegeven.

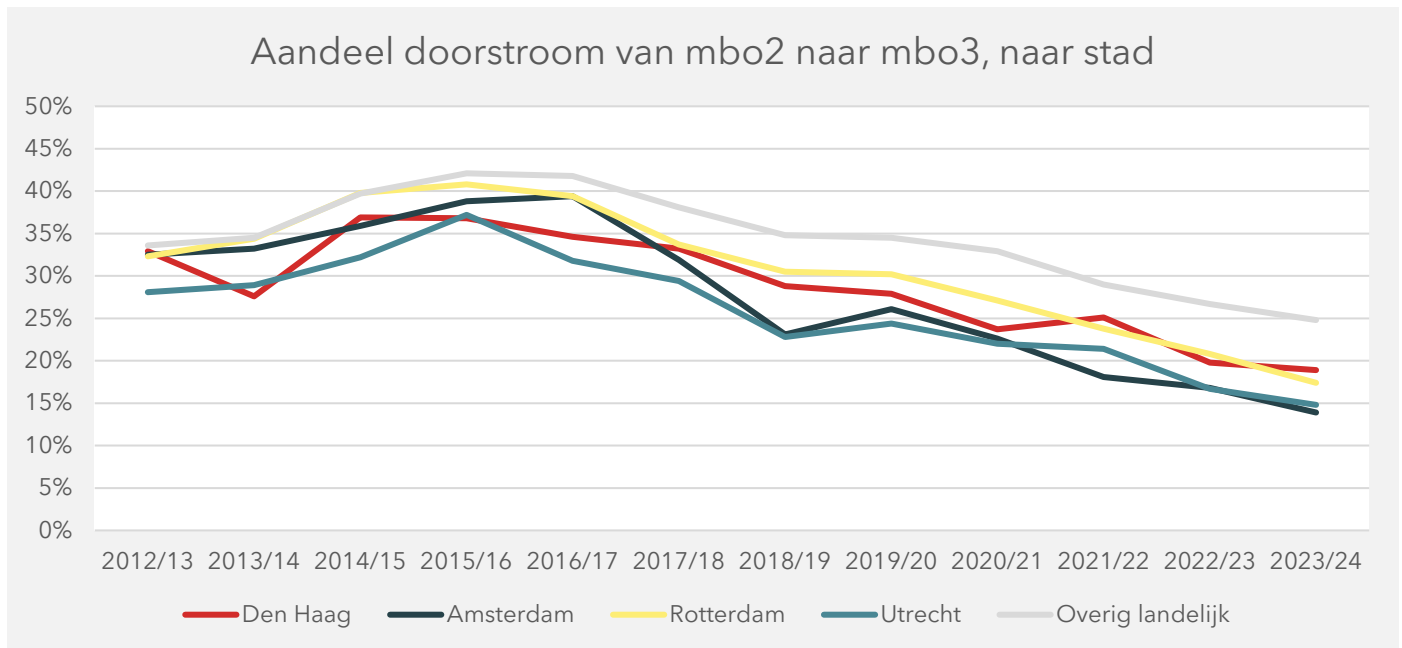
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## 6.2 Stapelen binnen het mbo

We hebben de onderwijsloopbaan van jongeren ook gevolgd binnen het mbo. We hebben gekeken in welke mate jongeren een mbo3-opleiding zijn gaan volgen na hun mbo2-opleiding (Figuur 6.4), of een mbo4-opleiding zijn gaan volgen na een mbo3-opleiding (Figuur 6.5). We hebben gekeken naar jongeren die in jaar t een mbo-2-opleiding volgden en dat in jaar t+1 niet meer doen (zij zijn dus gestopt of hebben hun mbo-2-opleiding afgerond). Voor deze groep hebben we onderzocht hoeveel jongeren in jaar t+1 zijn gestart met een mbo-3-opleiding. Hetzelfde hebben we gedaan voor jongeren die hun mbo-3-opleiding hebben afgerond.

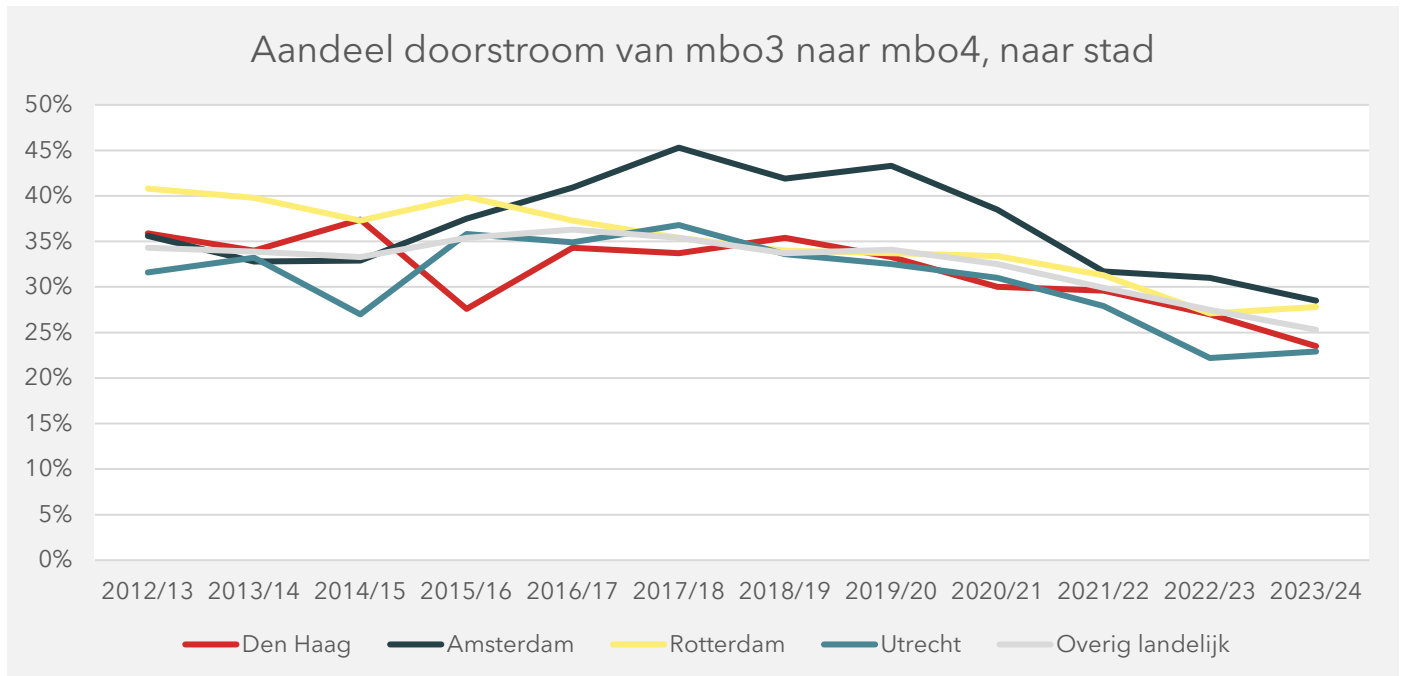
De resultaten in de figuren laten zien dat het aandeel dat doorstroomt naar een hogere mbo-opleiding in de laatste jaren aan het dalen is. Die trend zien we in Den Haag maar ook in heel Nederland. Doorstroom van mbo2 naar mbo3 is in Den Haag en Rotterdam gemiddeld iets hoger dan in de andere twee grote steden, maar lager dan in de rest van Nederland. Doorstroom van mbo3 naar mbo4 is gemiddeld genomen redelijk gelijk in Nederland, het aandeel in Amsterdam ligt er iets boven. In de bijlage hebben we de doorstroom mbo2-mbo3 en mbo3-mbo4 weergegeven uitgesplitst naar stadsdeel en naar gemeente in de regio. Zie hiervoor Figuur A.23 tot en met Figuur A.26.

Figuur 6.4 De doorstroom mbo2-mbo3 daalt al enkele jaren



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 6.5 De doorstroom mbo3-mbo4 heeft ook een dalende trend hoewel die minder scherp is dan bij de doorstroom mbo2-mbo3

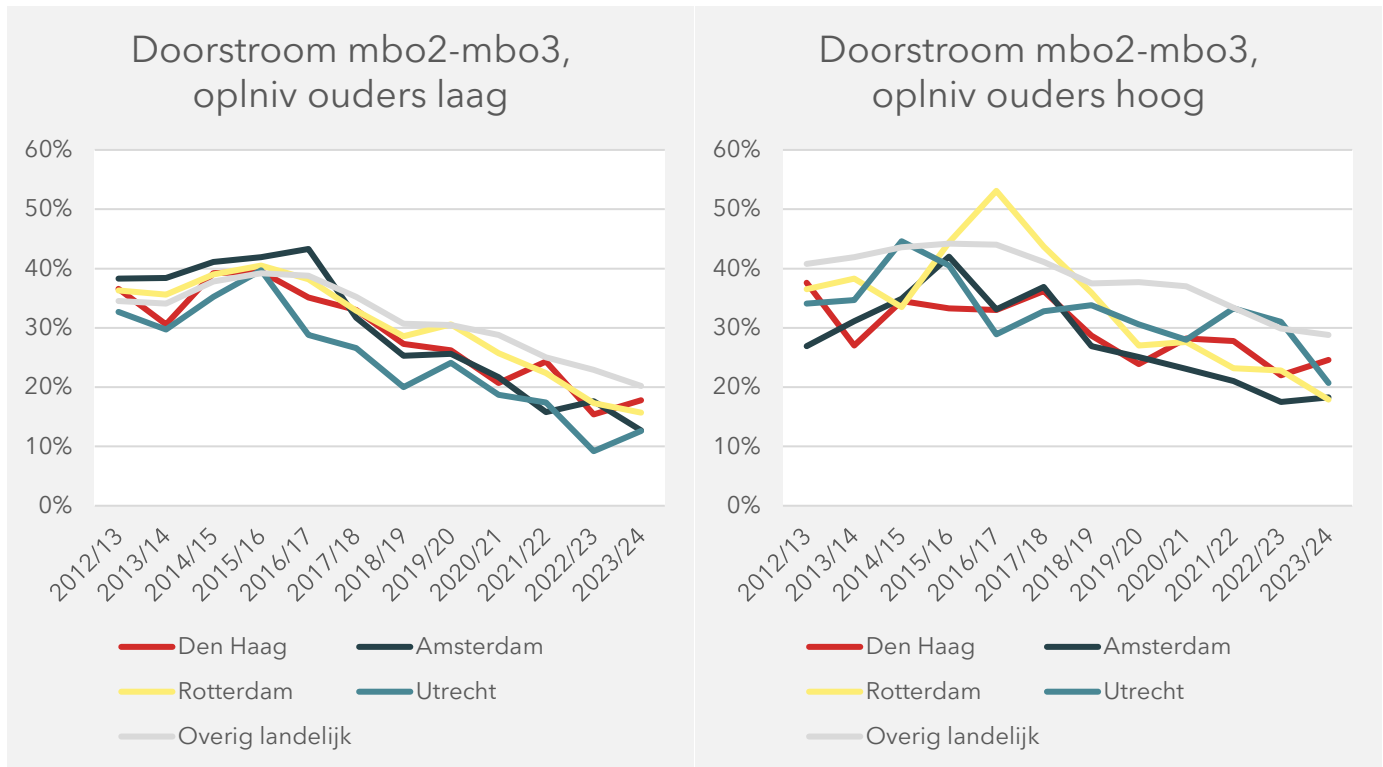


Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

We hebben ook gekeken of stapelen binnen het mbo samenhangt met het opleidingsniveau van ouders. Zoals Figuur 6.6 en Figuur 6.7 laten zien is dat het geval. Stapeling binnen het mbo gebeurt vaker onder jongeren met hoogopgeleide ouders dan onder jongeren met laagopgeleide ouders. De doorstroom is in recentere jaren

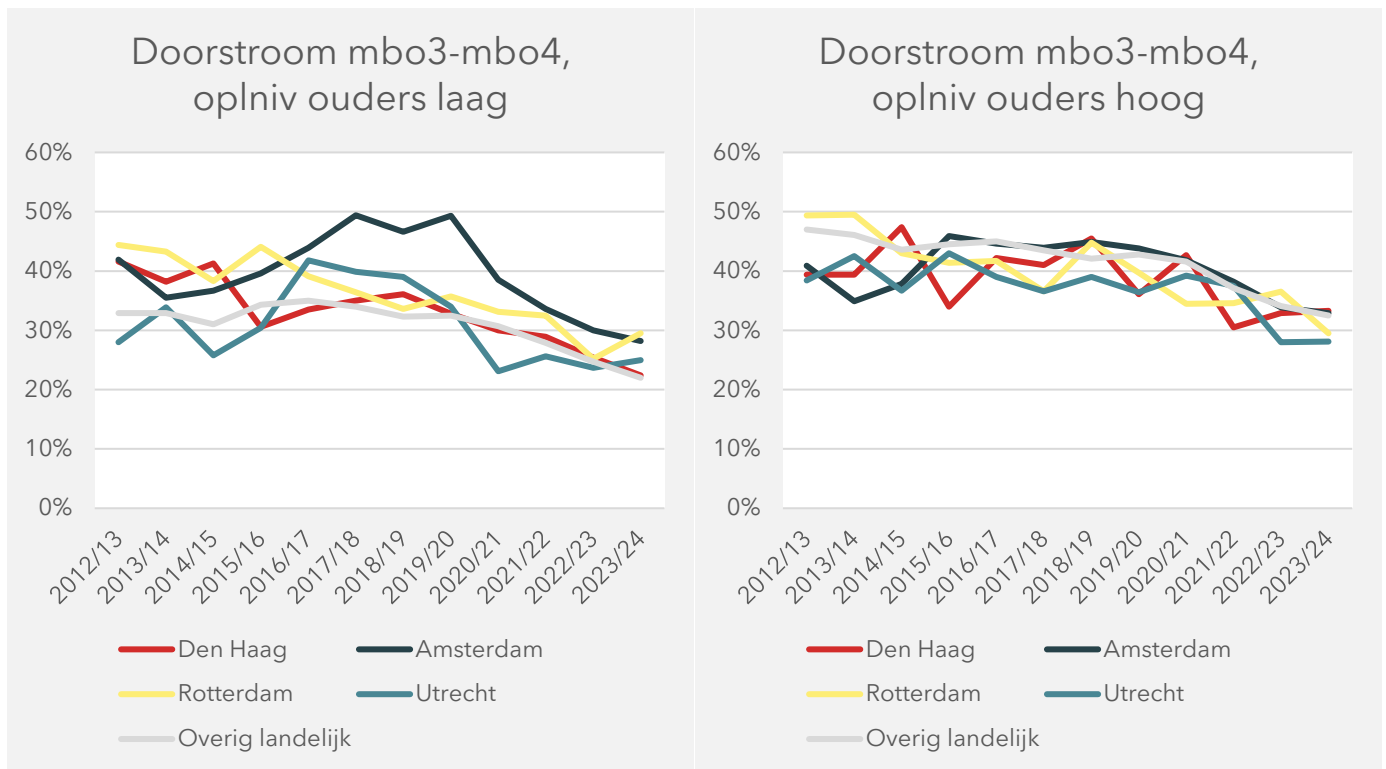
meestal zo'n vijf tot tien procentpunt hoger onder jongeren met hoogopgeleide ouders. Wel is duidelijk dat de dalende trend die we in Figuur 6.4 en Figuur 6.5 zagen, voorkomt bij alle groepen jongeren in Figuur 6.6 en Figuur 6.7.

Figuur 6.6 Doorstroom mbo2-mbo3 komt vaker voor bij jongeren met hoogopgeleide ouders, maar de dalende trend is bij beide groepen jongeren zichtbaar



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur 6.7 Doorstroom mbo3-mbo4 komt vaker voor bij jongeren met hoogopgeleide ouders, maar de dalende trend is bij beide groepen jongeren zichtbaar

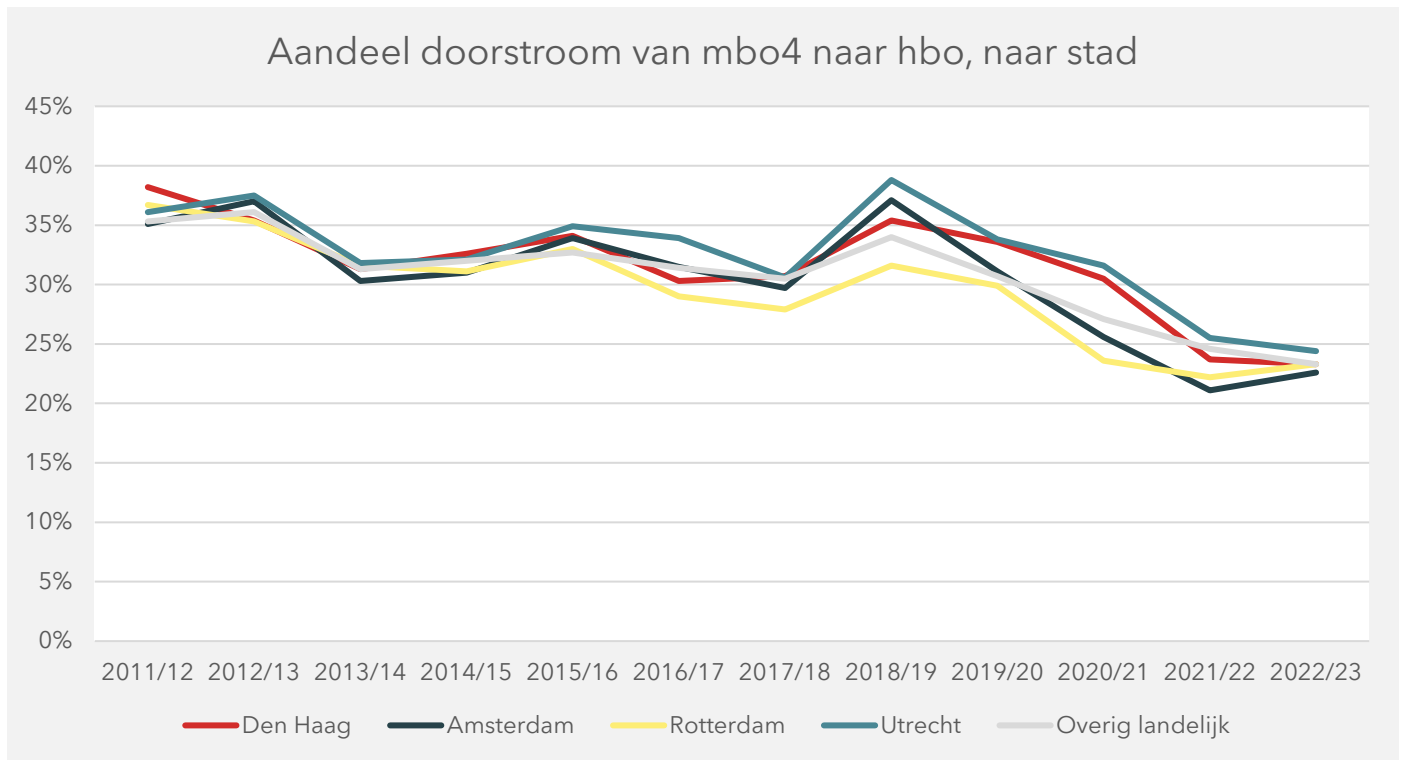


Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### 6.3 Aansluiting mbo en hbo

Als laatste hebben we de aansluiting tussen mbo en hbo onderzocht. Dat hebben we gedaan door de mate van doorstroom mbo4-hbo vast te stellen, gelijk aan hoe we dat voor het stapelen binnen het mbo hebben gedaan (zie de uitleg aan het begin van paragraaf 6.2). Figuur 6.8 laat zien dat de doorstroom mbo4-hbo in recente jaren is gedaald. Het aandeel ligt voor cohort 2022/23 op ongeveer 25 procent, dat was voor cohort 2018/19 zo'n 35 procent. In Figuur A.27 en Figuur A.28 is de aansluiting mbo-hbo in beeld gebracht met uitsplitsingen naar respectievelijk stadsdelen in Den Haag en gemeenten in de regio.

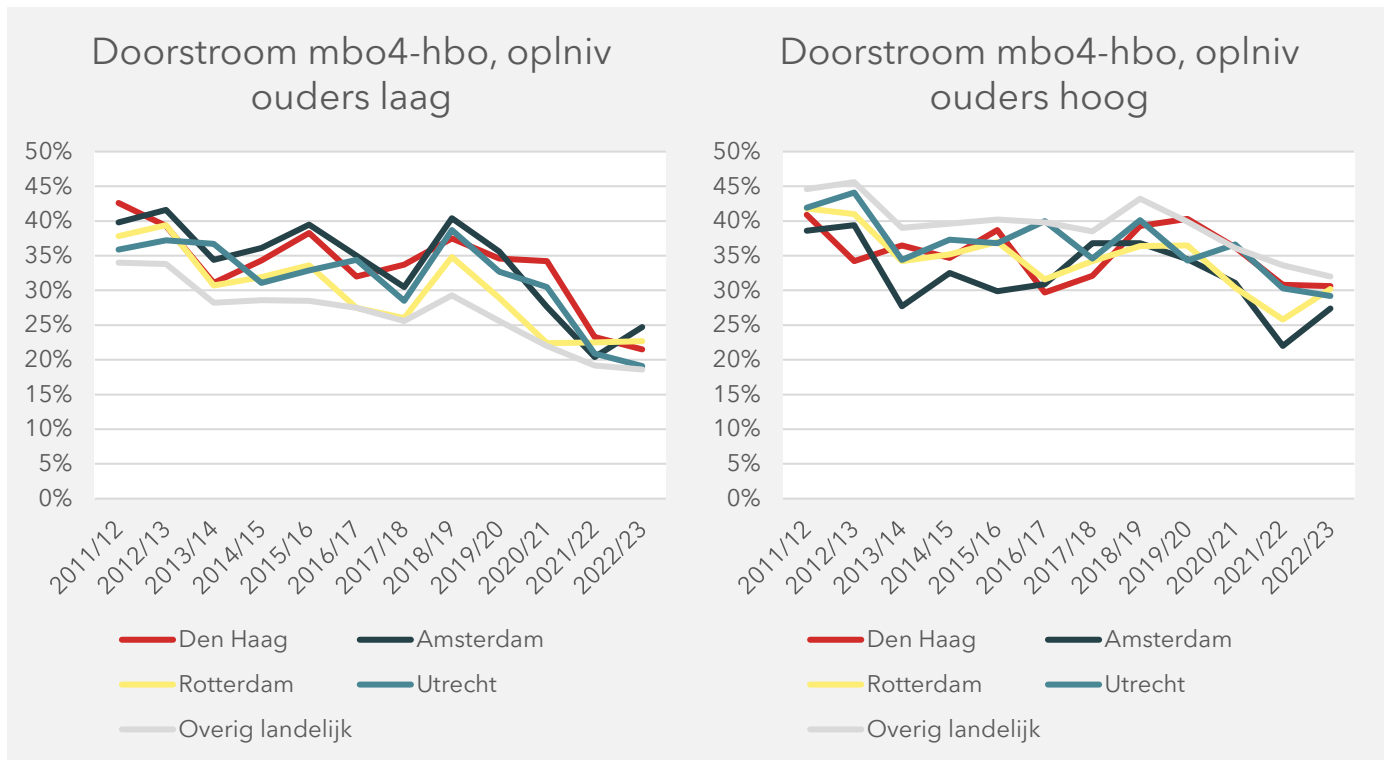
Figuur 6.8 De doorstroom mbo4-hbo is in recentere jaren afgenomen



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Ook voor de doorstroom mbo4-hbo hebben we onderzocht of deze samenhangt met het opleidingsniveau van de ouders. Figuur 6.9 laat zien dat het opleidingsniveau in zekere mate meespeelt. In Den Haag zien we vooral bij recentere cohorten dat jongeren met hoogopgeleide ouders vaker doorstromen van mbo4 naar hbo. In eerdere cohorten is het aandeel dat doorstroomt vergelijkbaar. In andere steden en in de rest van Nederland zijn de verschillen duidelijker, hoewel Amsterdam wederom de uitzondering vormt.

Figuur 6.9 De doorstroom mbo4-hbo is hoger bij jongeren met hoogopgeleide ouders



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

# Bijlage A Aanvullende figuren

## Bijlage A.1 Aantallen

Tabel A.1 Aantal leerlingen waarvan opleidingsniveau ouders bekend is per stad

Groep 8 cohorten	Den Haag	Amsterdam	Rotterdam	Utrecht	Overig landelijk
2010/11	4.113	5.797	5.152	2.413	135.110
2011/12	4.266	6.109	5.378	2.442	138.988
2012/13	4.376	6.205	5.386	2.704	142.097
2013/14	4.616	6.323	5.441	2.824	143.056
2014/15	4.603	6.390	5.477	2.985	143.041
2015/16	4.750	6.504	5.444	3.021	140.286
2016/17	4.720	6.783	5.514	3.259	138.141
2017/18	4.763	6.609	5.446	3.112	136.225
2018/19	4.895	6.688	5.588	3.247	136.090
2019/20	5.093	6.917	5.770	3.404	138.704
2020/21	4.958	7.033	5.729	3.527	140.952
2021/22	4.951	7.017	5.804	3.449	141.850
2022/23	5.107	6.862	6.116	3.497	144.678
2023/24	4.769	6.709	5.650	3.351	137.961

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Tabel A.2 Aantal leerlingen waarvan opleidingsniveau ouders bekend is per stadsdeel

Groep 8 cohorten	Leidsch.-Yp.	Centrum	Laak	Scheveningen	Escamp	Loosduinen	Segbroek	Haagse Hout	Zuidwest
2010/11	731	1.175	440	451	590	402	554	303	559
2011/12	779	1.153	426	390	656	346	517	269	606
2012/13	824	1.080	433	411	672	333	597	343	608
2013/14	1.003	1.107	434	450	655	358	564	306	642
2014/15	810	1.047	458	461	668	335	571	330	660
2015/16	906	1.087	425	448	707	361	577	345	670
2016/17	891	993	418	466	635	337	589	369	714
2017/18	876	1.060	387	490	635	360	596	357	666

2018/19	832	1.080	470	518	663	445	579	379	748
2019/20	850	1.054	464	560	649	415	641	397	838
2020/21	714	973	451	570	654	457	667	420	796
2021/22	745	1.032	415	547	662	436	626	417	840
2022/23	751	1.007	412	594	676	516	705	425	811
2023/24	684	947	373	517	610	458	576	433	831

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Tabel A.3 Aantal leerlingen waarvan opleidingsniveau ouders bekend is per gemeente in de regio

Groep 8 cohorten	Den Haag	Rijswijk/Leidschendam-Voorburg	Delflanden
2010/11	5.205	1.083	2.618
2011/12	5.142	1.063	2.742
2012/13	5.301	1.120	2.637
2013/14	5.519	1.114	2.723
2014/15	5.340	1.168	2.824
2015/16	5.526	1.117	2.750
2016/17	5.412	1.197	2.682
2017/18	5.427	1.106	2.806
2018/19	5.714	1.192	2.588
2019/20	5.868	1.275	2.711
2020/21	5.702	1.284	2.650
2021/22	5.720	1.330	2.736
2022/23	5.897	1.446	2.837
2023/24	5.429	1.355	2.636

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Tabel A.4 Aantal leerlingen waarvan opleidingsniveau ouders bekend is per stad

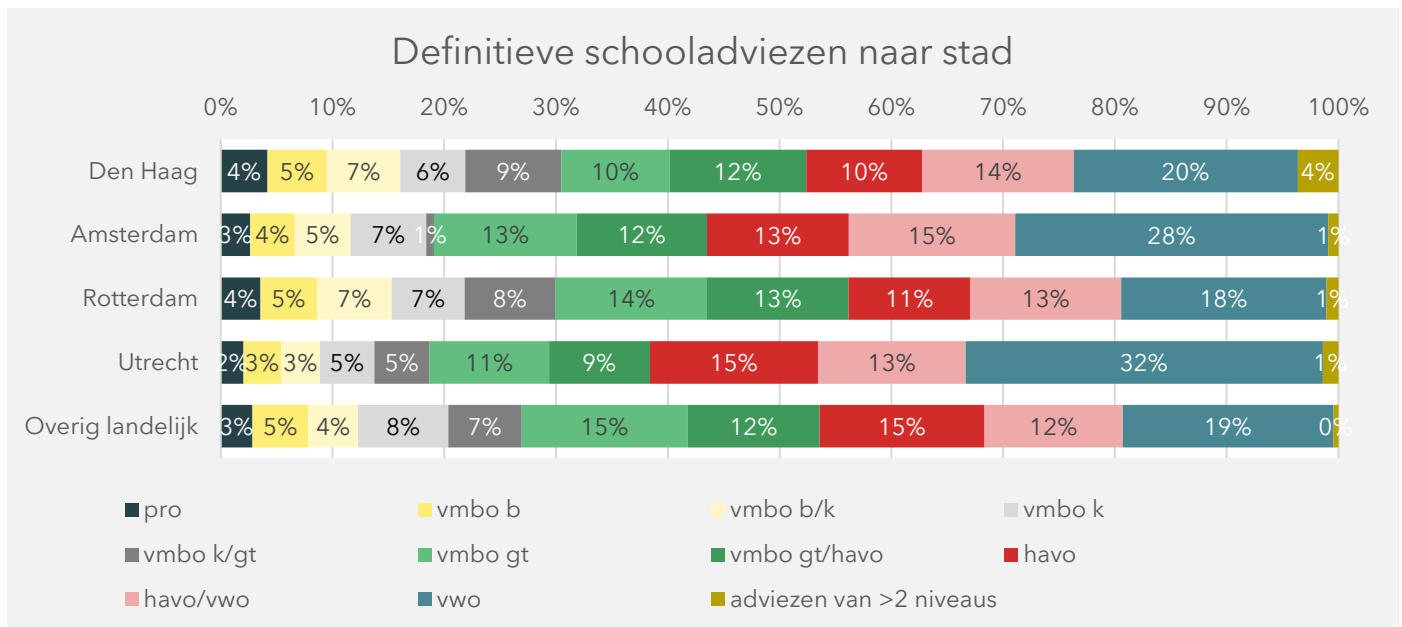
Vo leerjaar 1 cohorten	Den Haag	Amsterdam	Rotterdam	Utrecht	Overig landelijk
2011/12	3.118	4.174	4.253	1.653	114.135
2012/13	3.173	4.385	4.353	1.694	116.332
2013/14	3.396	4.551	4.440	1.967	118.578
2014/15	3.442	4.719	4.536	1.958	121.597
2015/16	3.830	5.116	4.673	2.104	126.199
2016/17	3.835	5.141	4.618	2.353	129.949
2017/18	3.887	5.224	4.812	2.473	132.013
2018/19	4.113	5.239	4.935	2.512	132.668

2019/20	4.269	5.593	4.915	2.554	135.030
2020/21	4.124	5.363	4.866	2.759	128.869
2021/22	4.085	5.347	4.785	2.716	125.400
2022/23	3.982	5.179	4.455	2.682	121.633
2023/24	3.470	4.304	4.236	2.184	114.491

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## Bijlage A.2 Aanvullende figuren Hoofdstuk 2

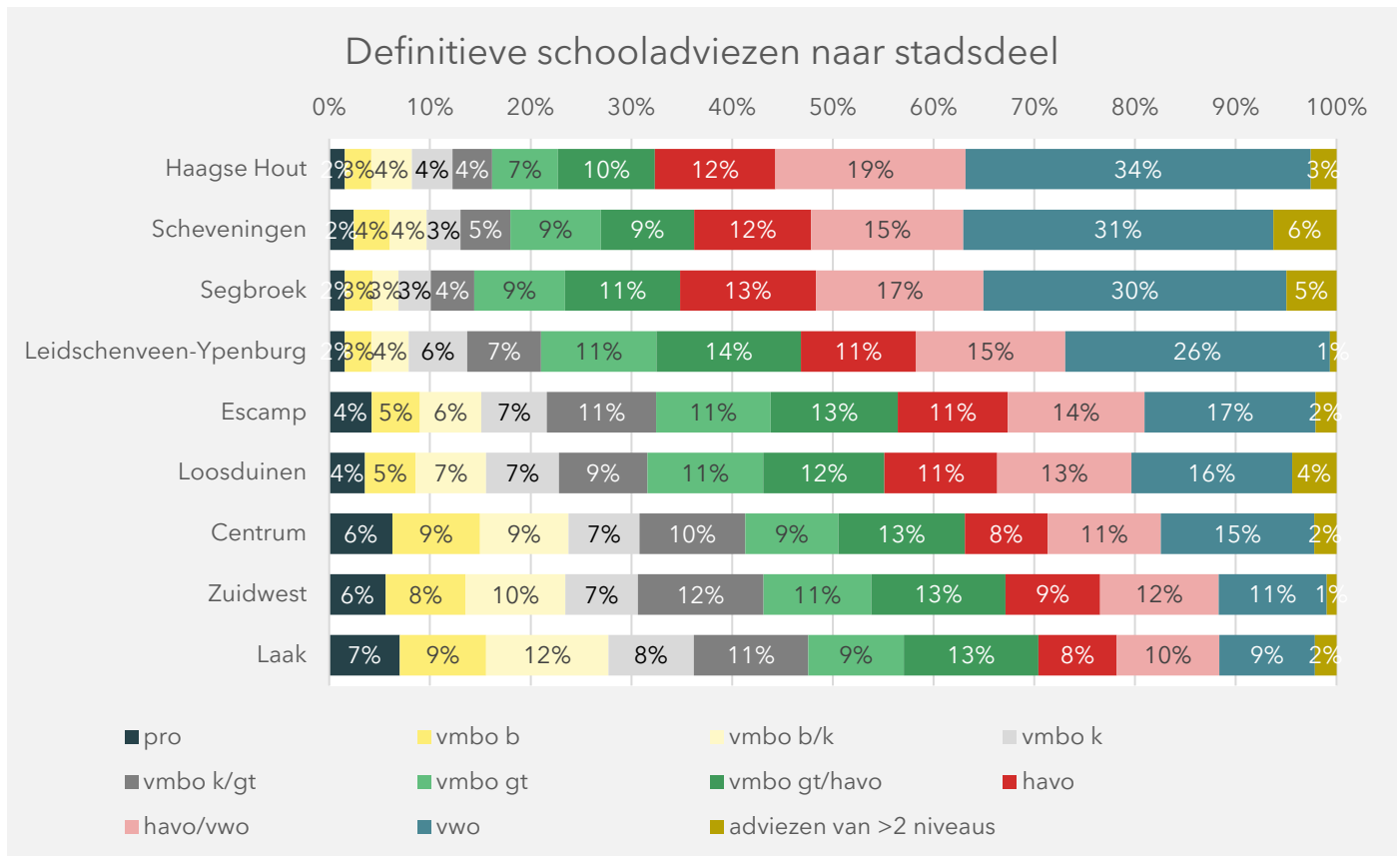
Figuur A.1 Definitieve schooladviezen in G4 en overig landelijk



Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

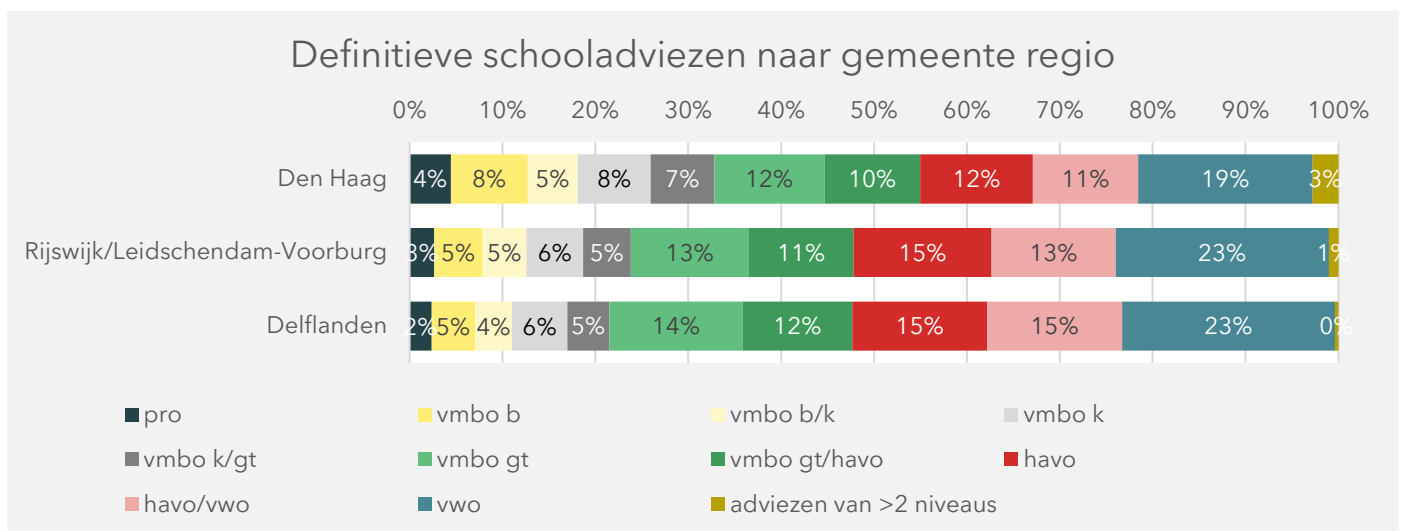
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.2 Definitieve schooladviezen in stadsdelen Den Haag



Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

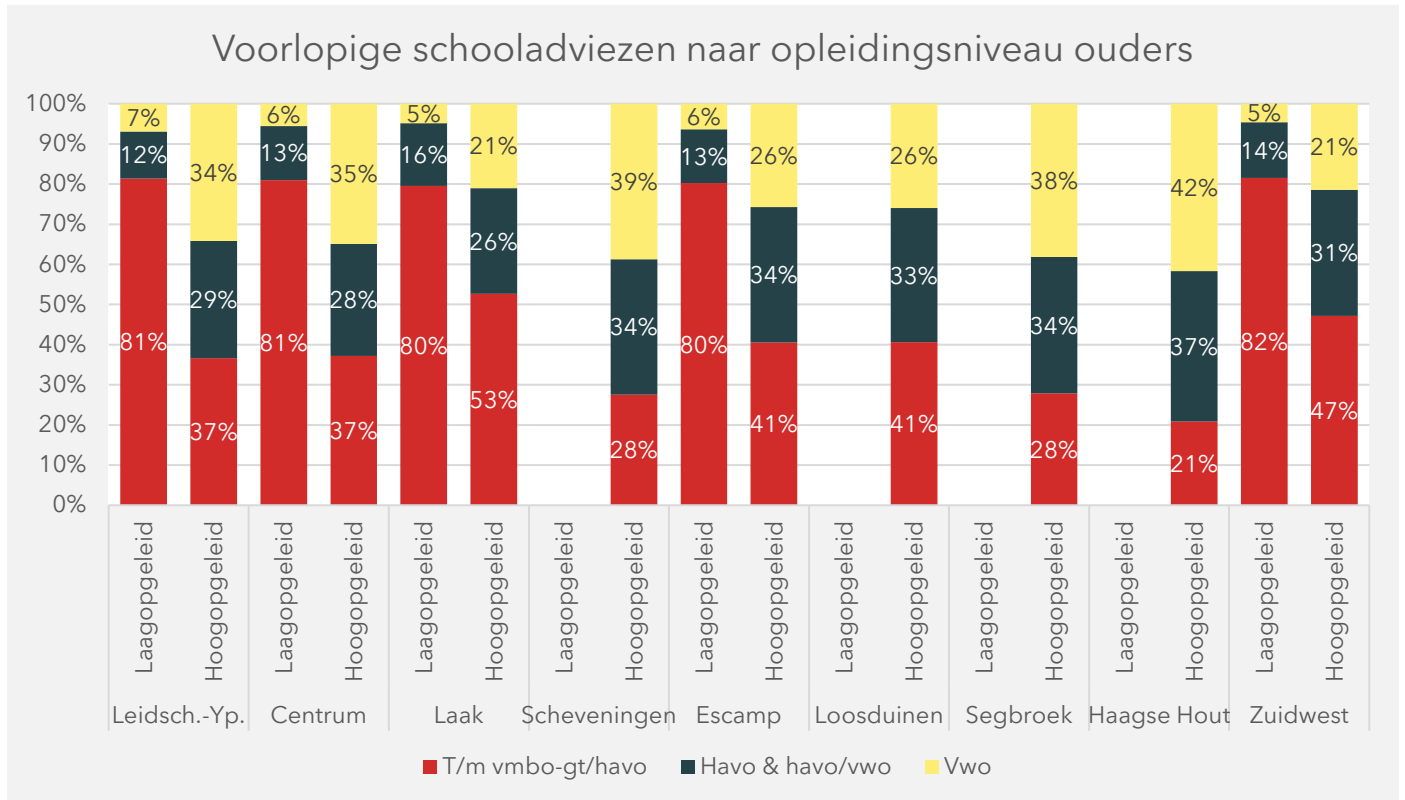
Figuur A.3 Definitieve schooladviezen naar gemeenten regio

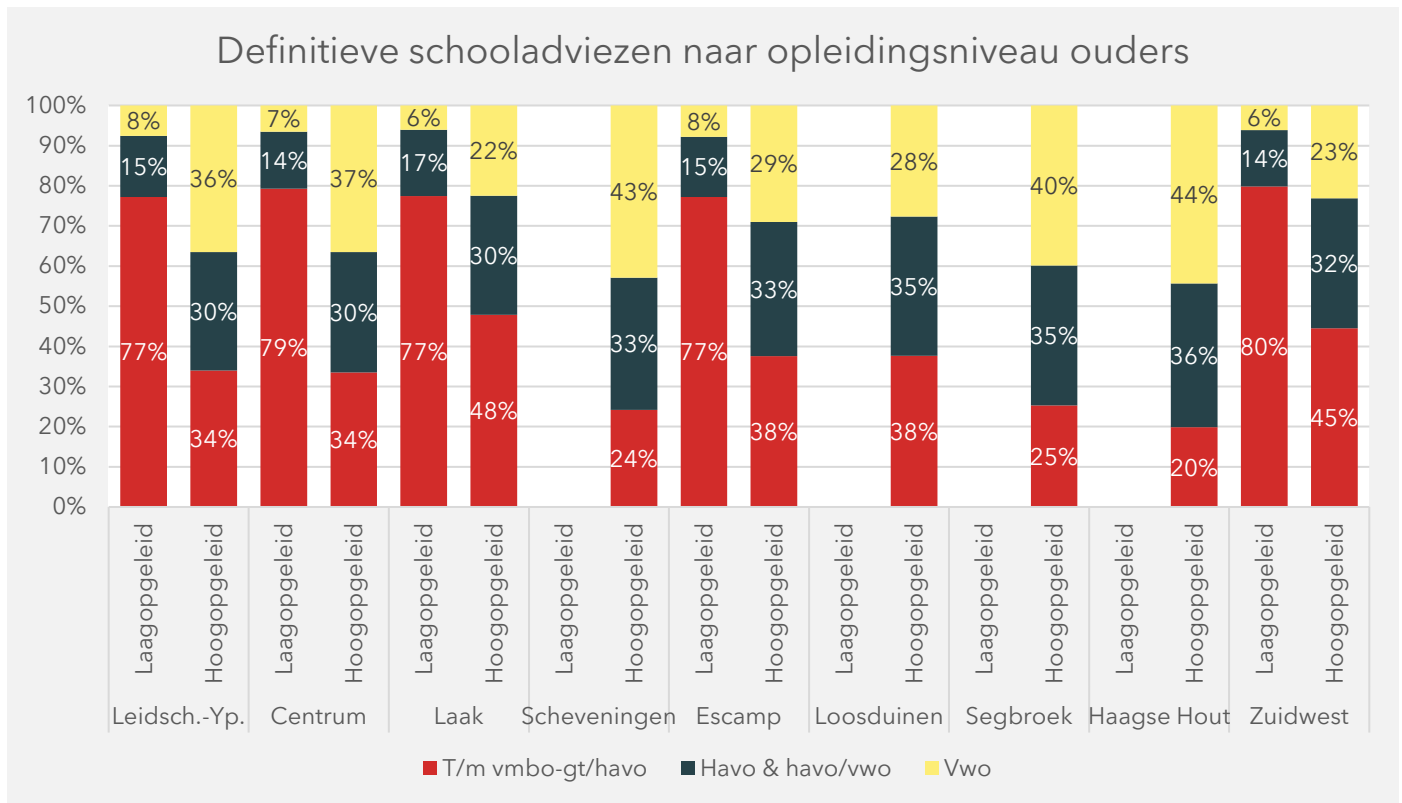


Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

### Bijlage A.3 Aanvullende figuren Hoofdstuk 3

Figuur A.4 Voorlopige en definitieve schooladviezen naar opleidingsniveau ouders per stadsdeel

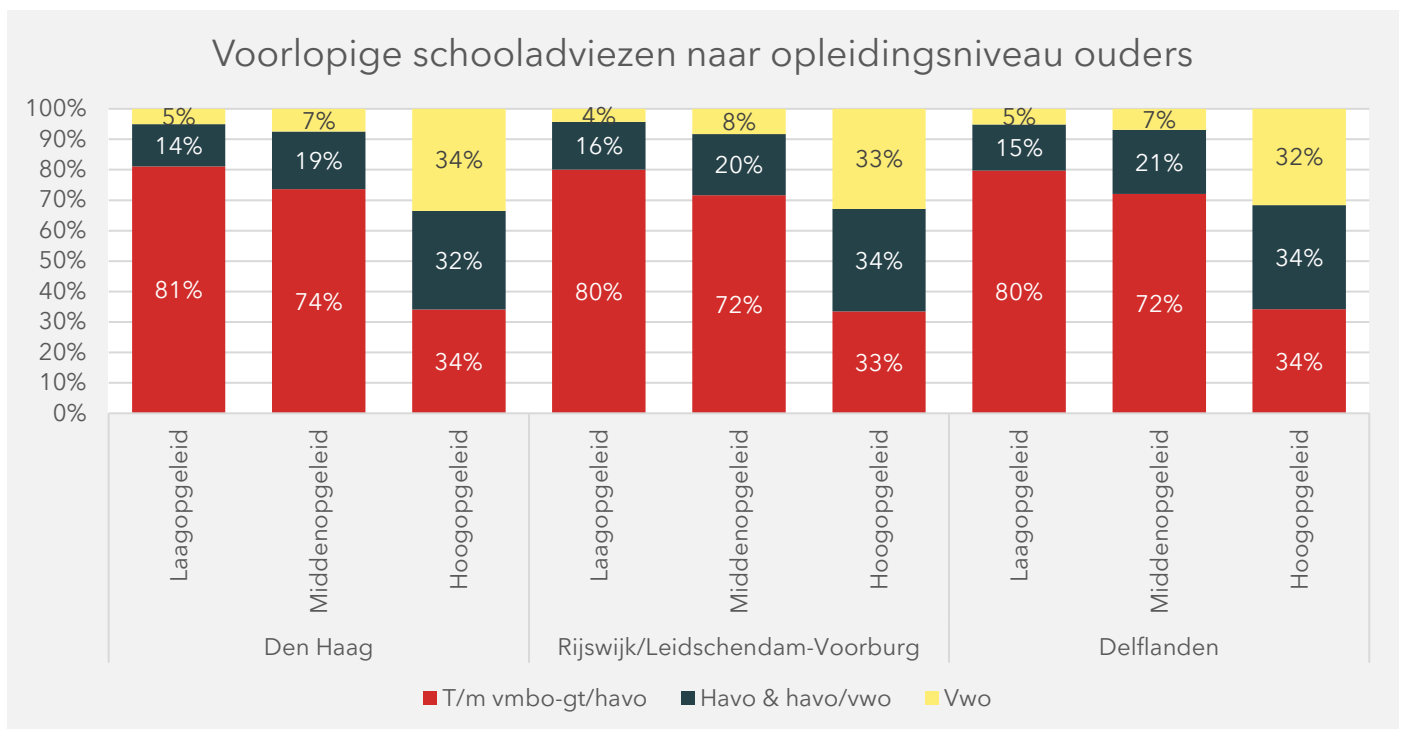


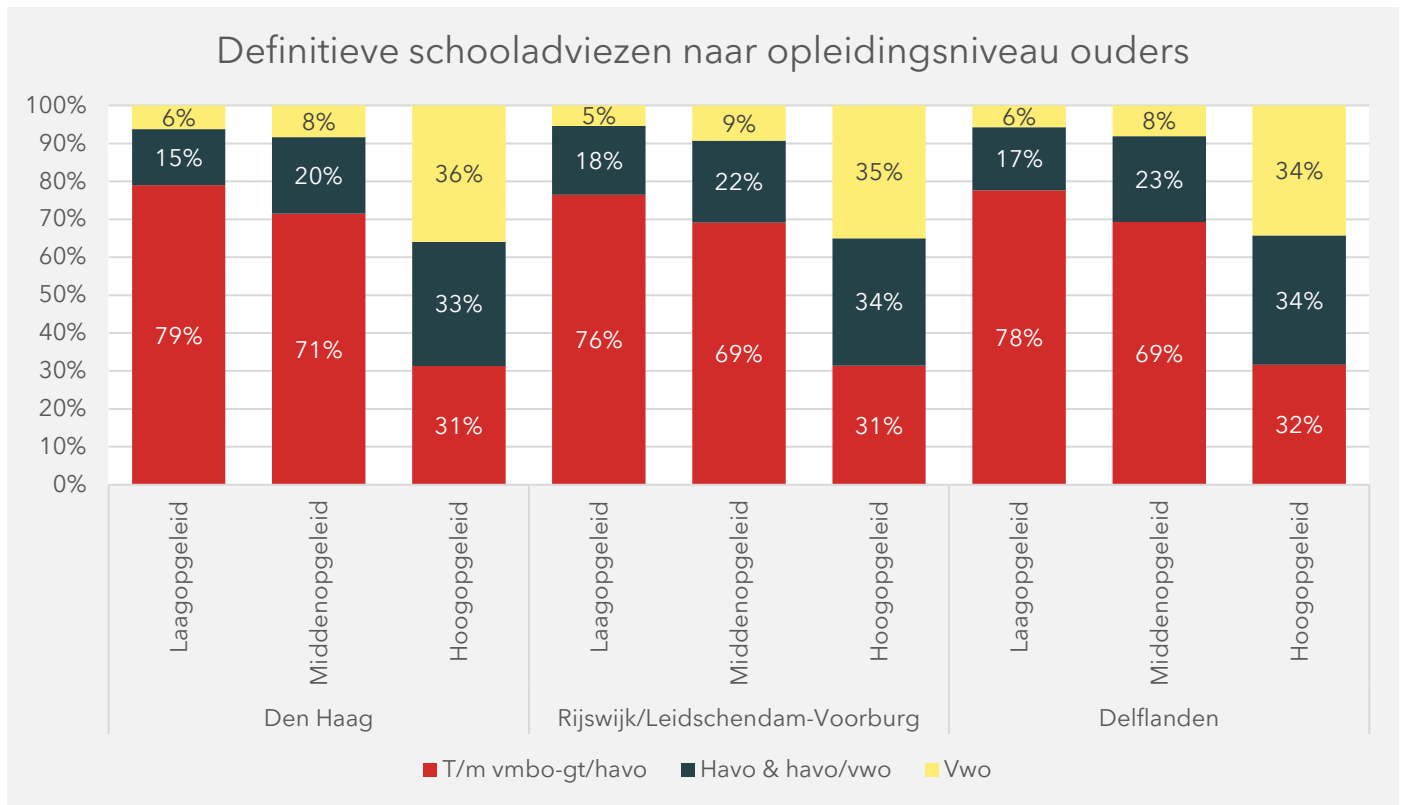


Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

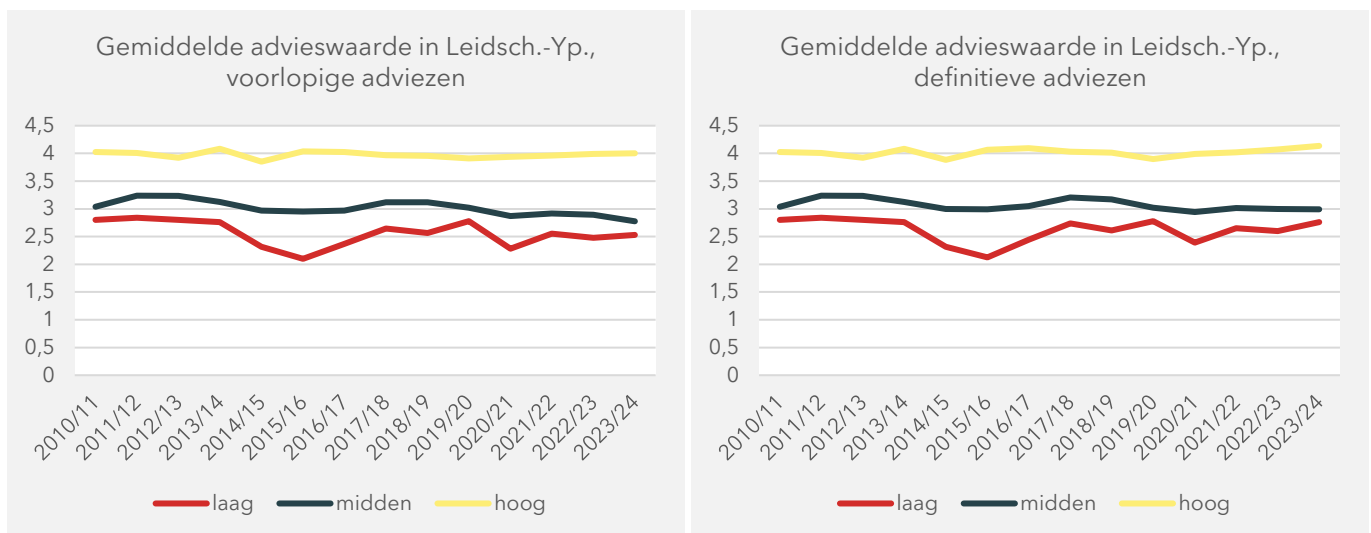
Figuur A.5 Voorlopige en definitieve schooladviezen naar opleidingsniveau ouders per gemeente in de regio

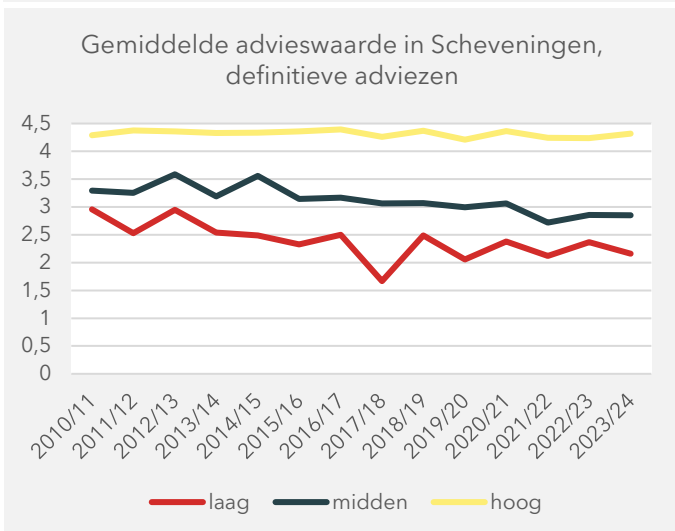
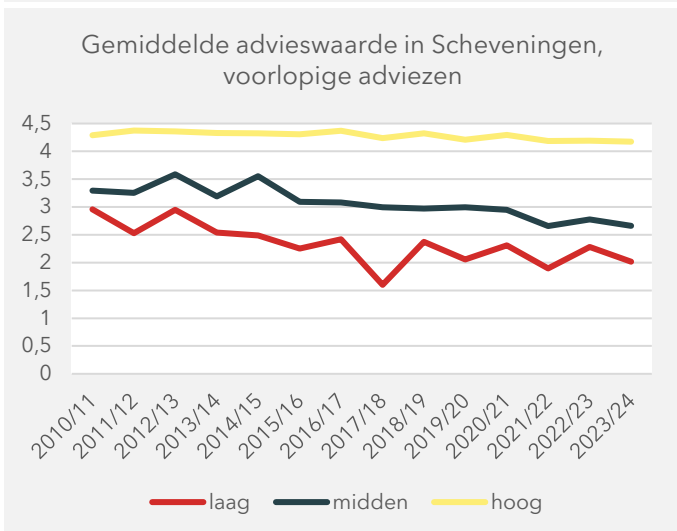
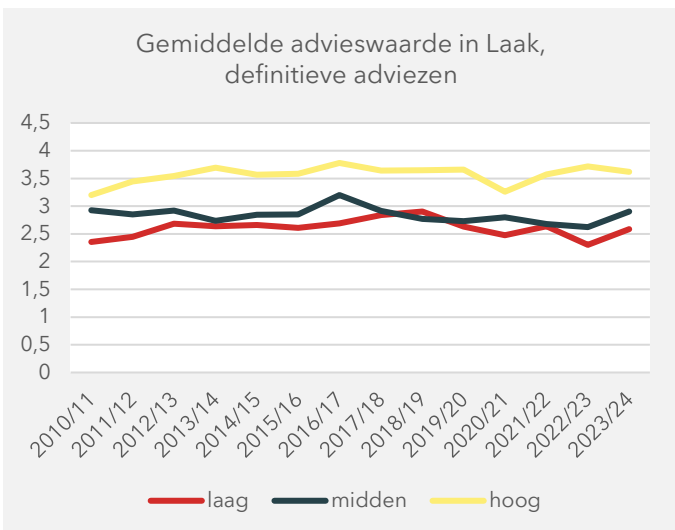
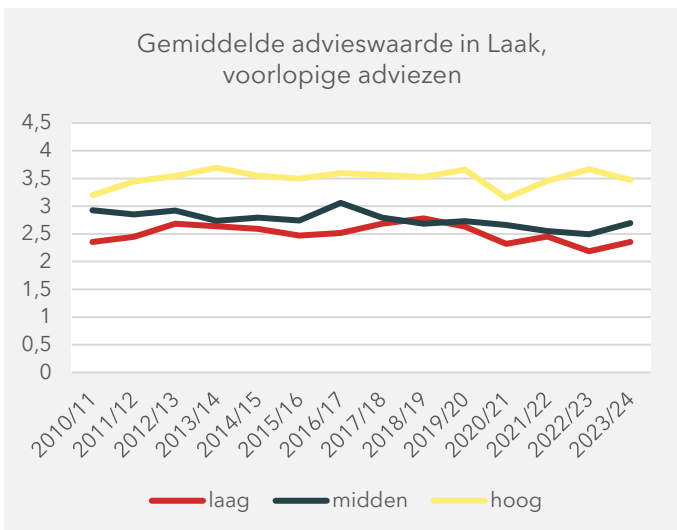
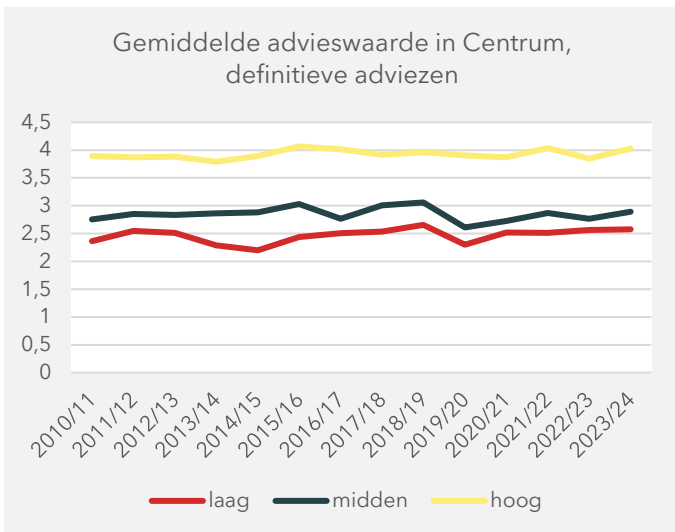
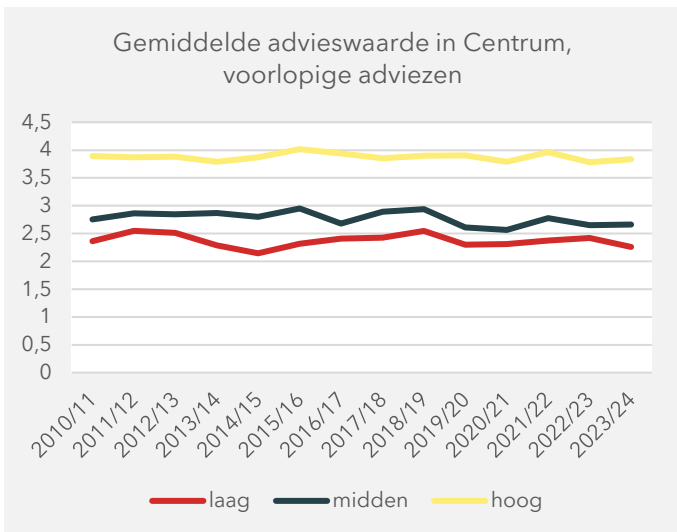


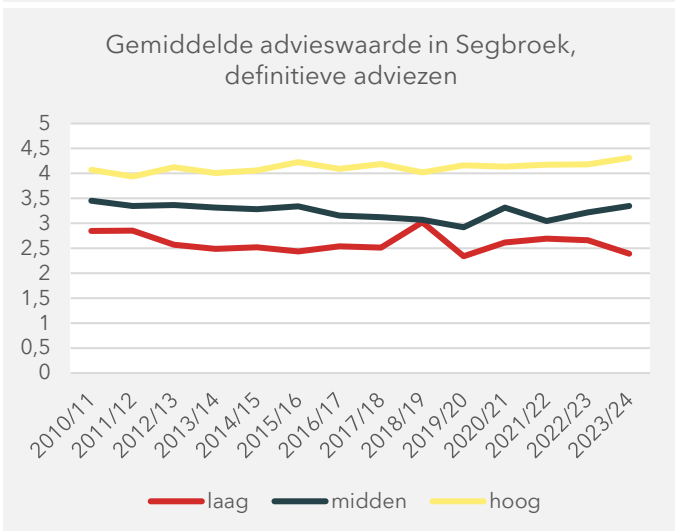
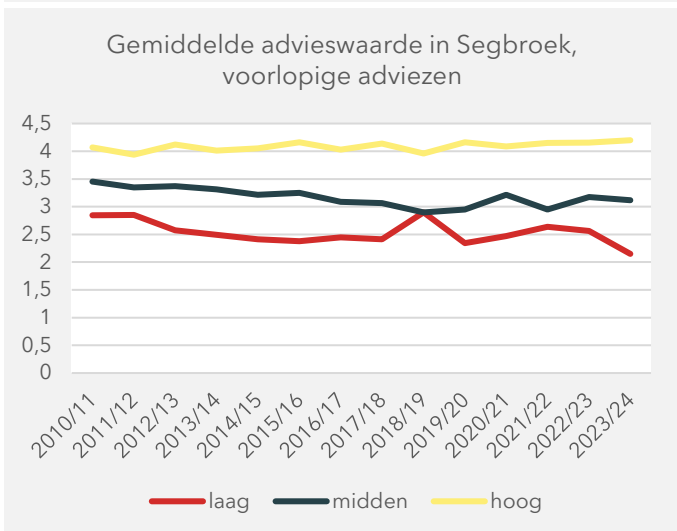
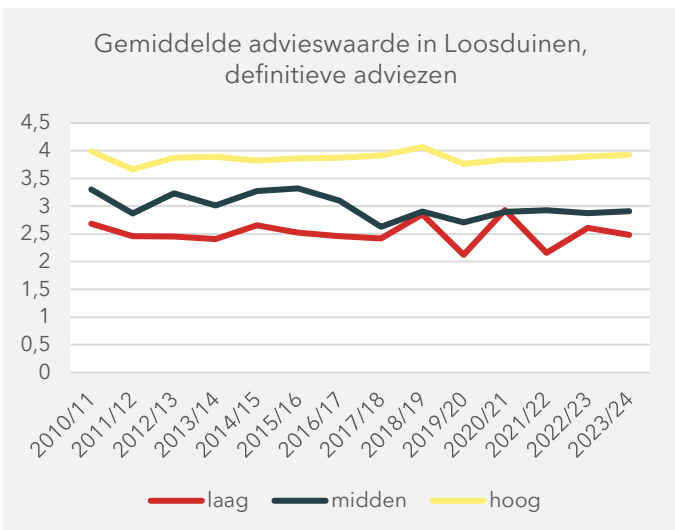
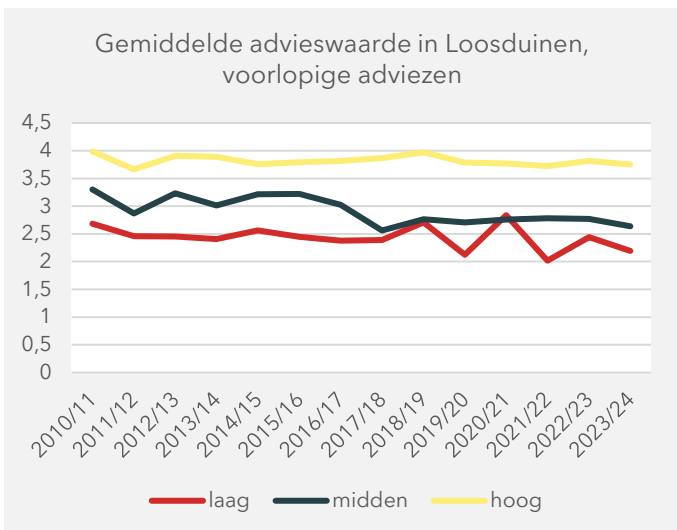
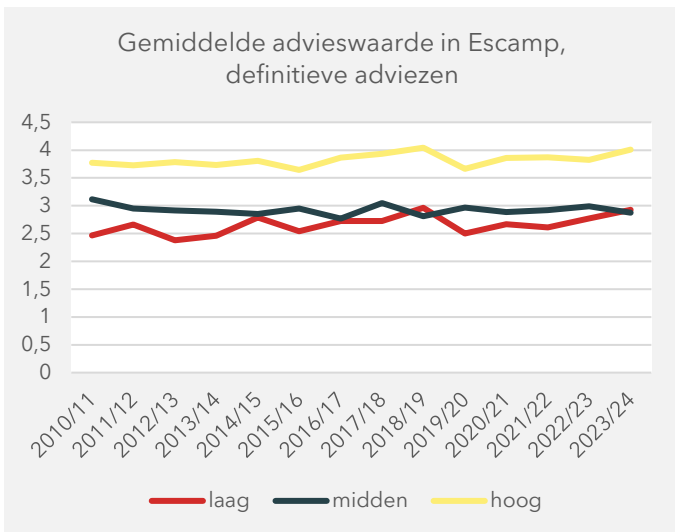
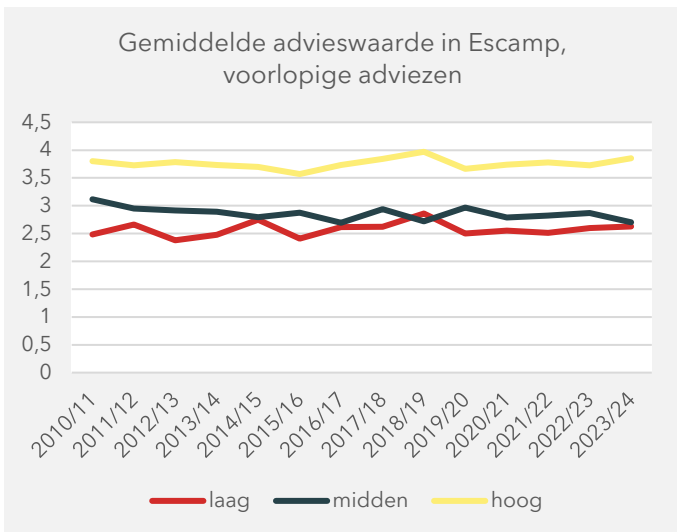


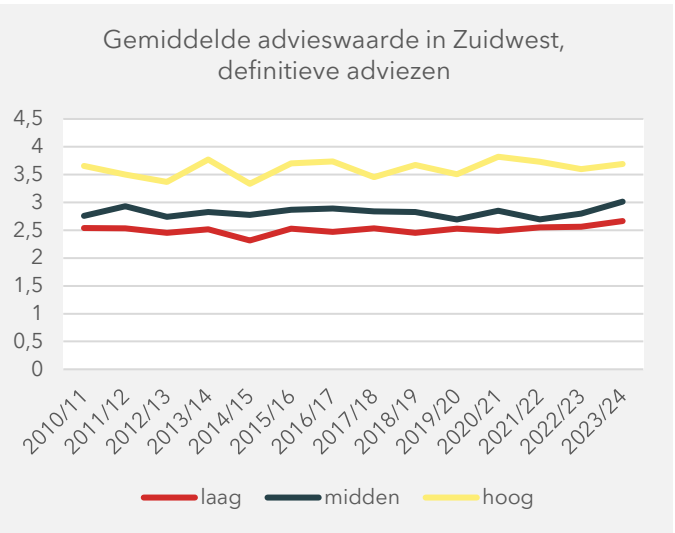
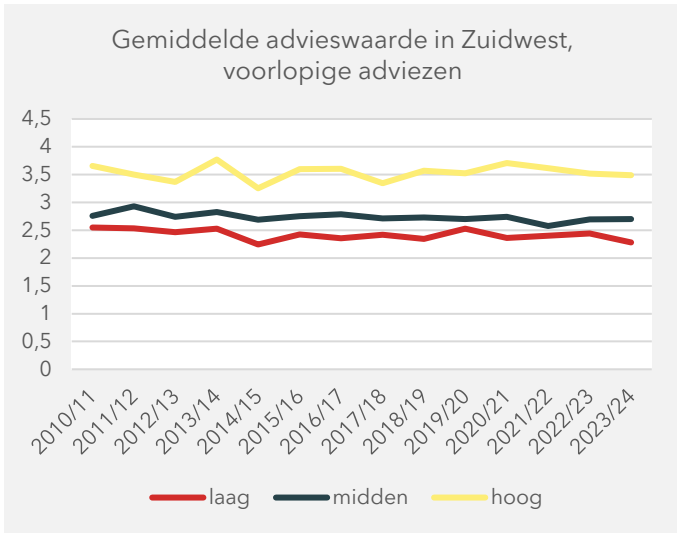
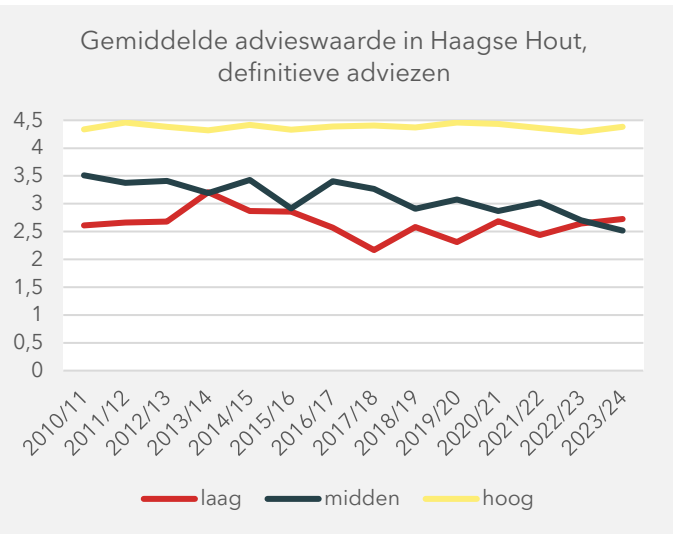
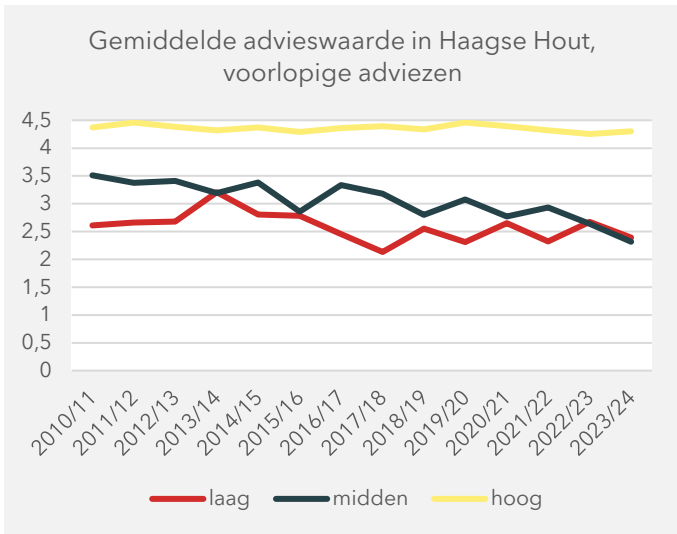
Noot: Gemiddelde van groep 8-cohorten 2021/22 tot en met 2023/24  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.6 Gemiddelde advieswaarde voorlopige en definitieve adviezen naar opleidingsniveau ouders per stadsdeel



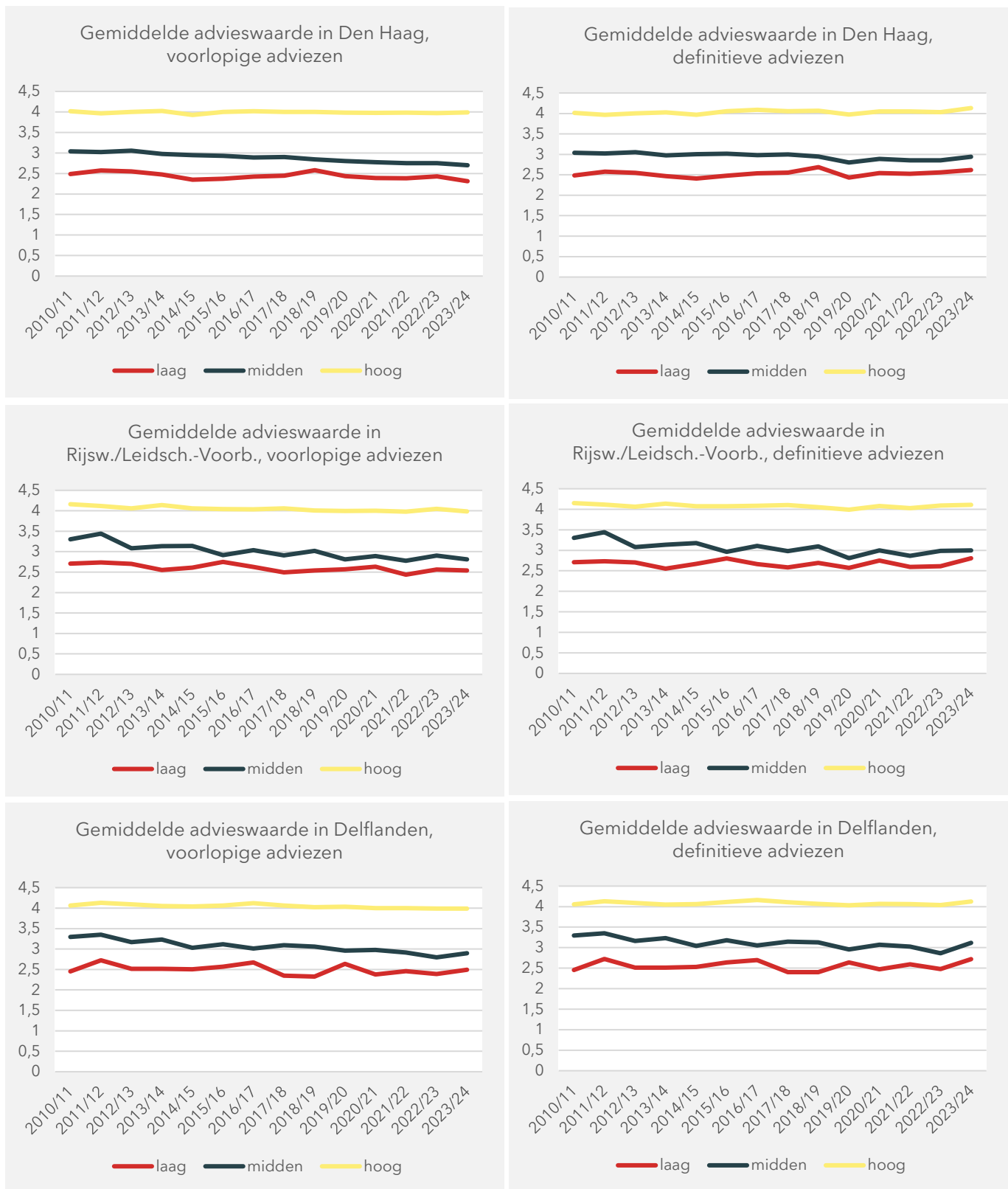






Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

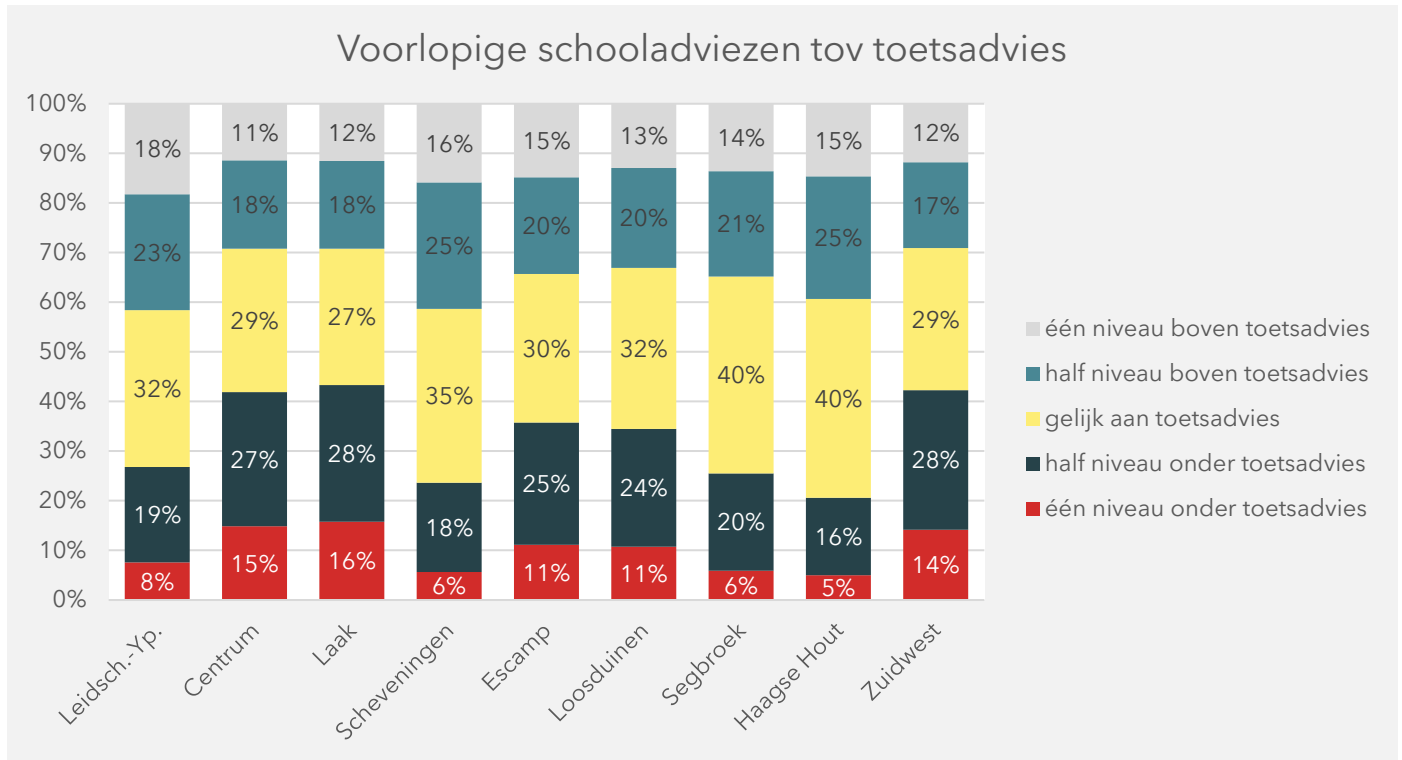
Figuur A.7 Gemiddelde advieswaarde voorlopige en definitieve adviezen naar opleidingsniveau ouders per gemeente in de regio



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## Bijlage A.4 Aanvullende figuren Hoofdstuk 4

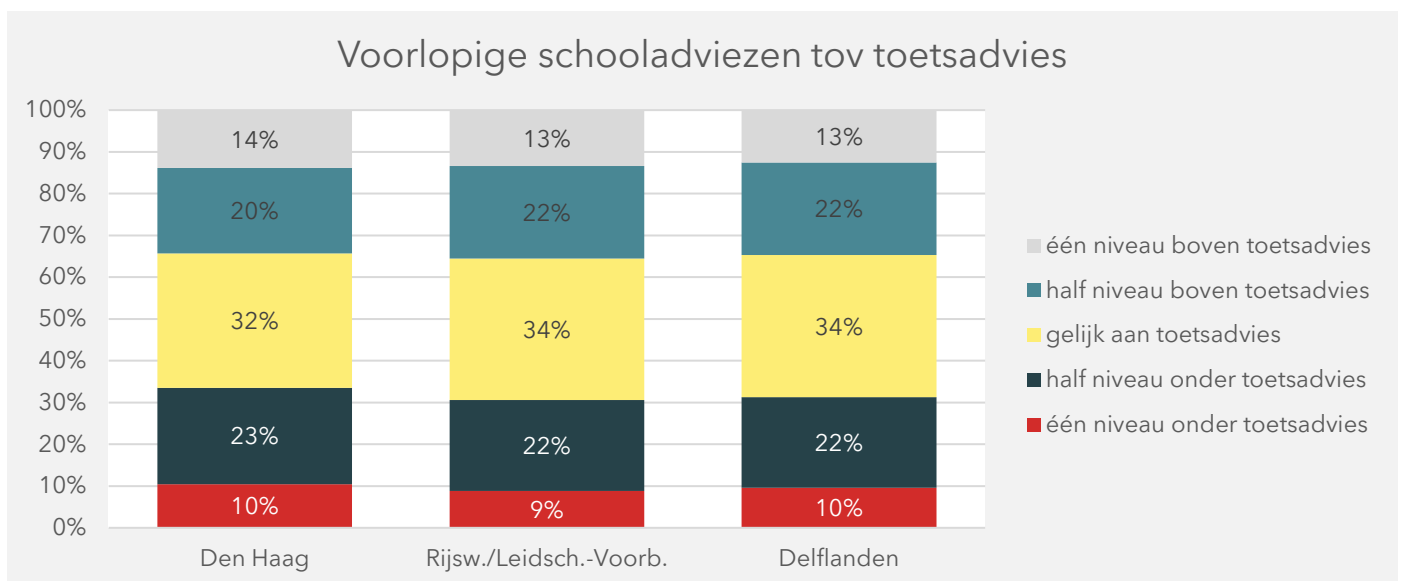
Figuur A.8 Het voorlopige schooladvies afgezet tegen het toetsadvies per stadsdeel



Noot: Gemiddelde van groep 8 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.9 Het voorlopige schooladvies afgezet tegen het toetsadvies per gemeente in de regio

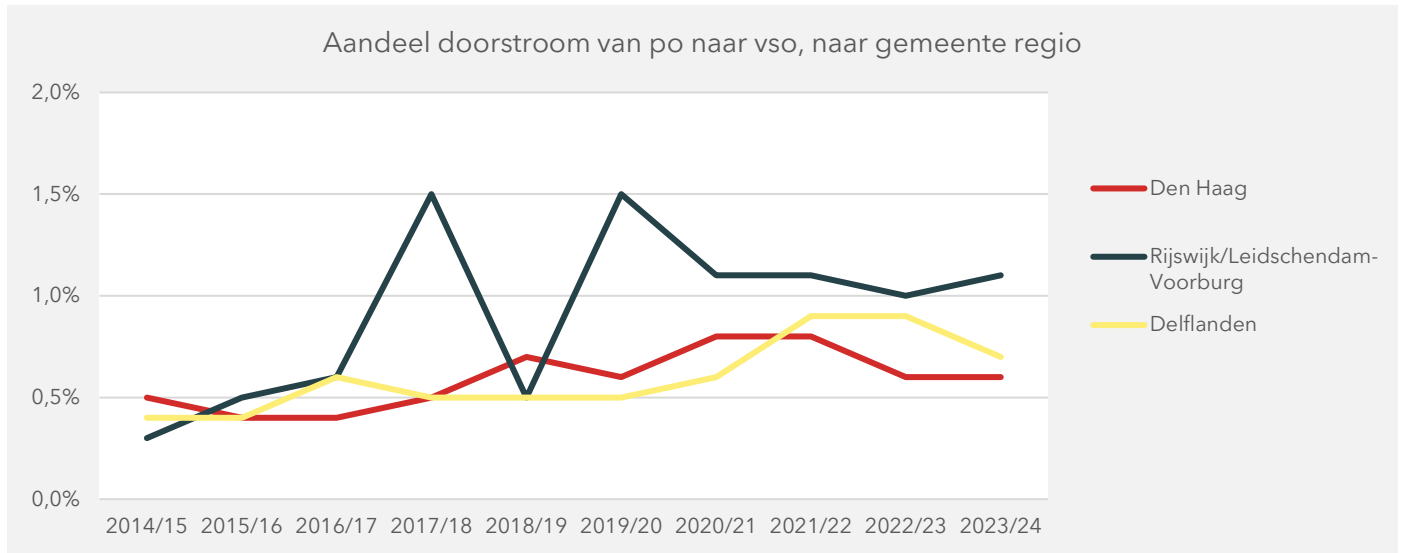


Noot: Gemiddelde van groep 8 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

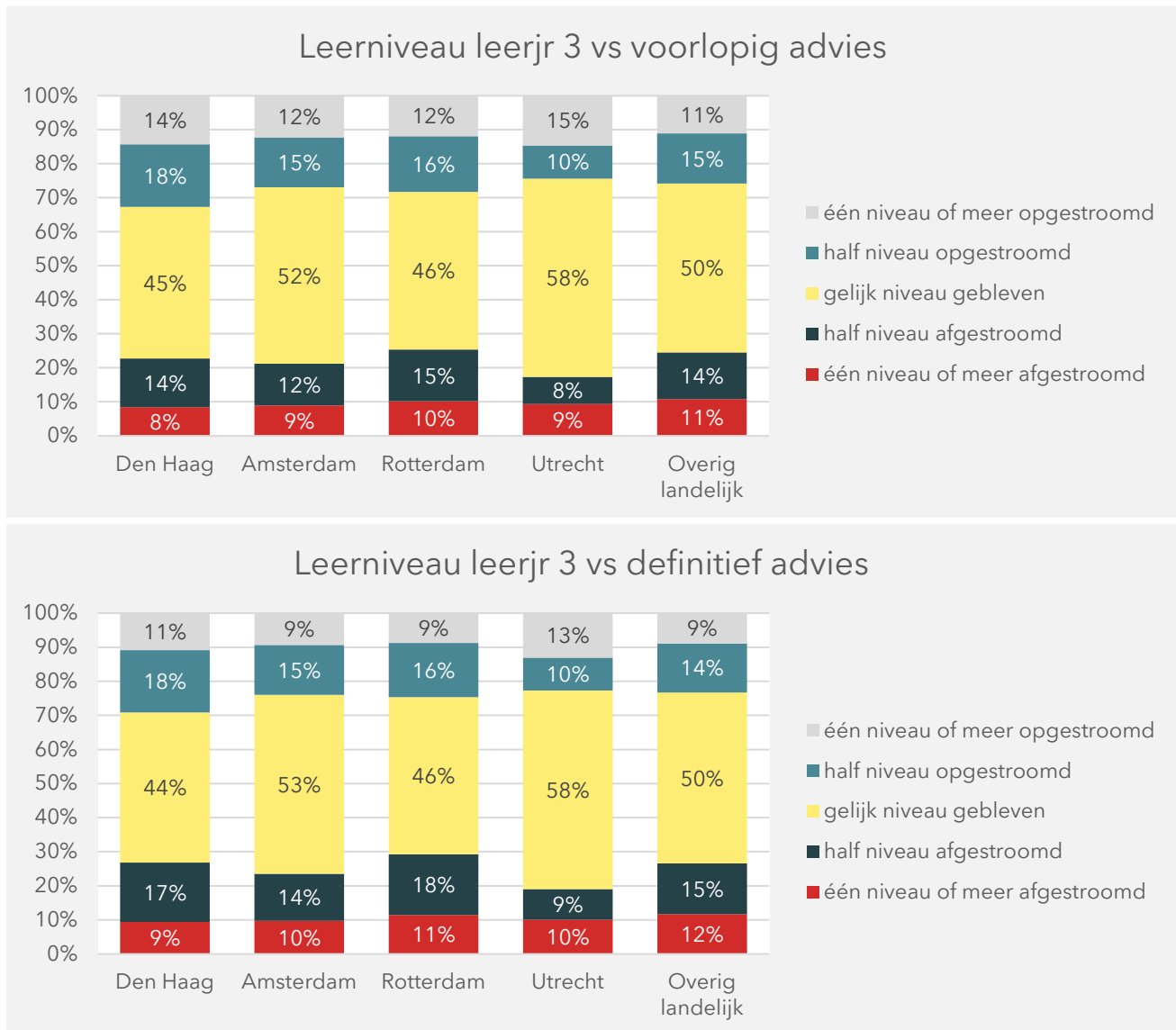
## Bijlage A.5 Aanvullende figuren Hoofdstuk 5

Figuur A.10 Aandeel doorstroom po-vso per gemeente in de regio



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

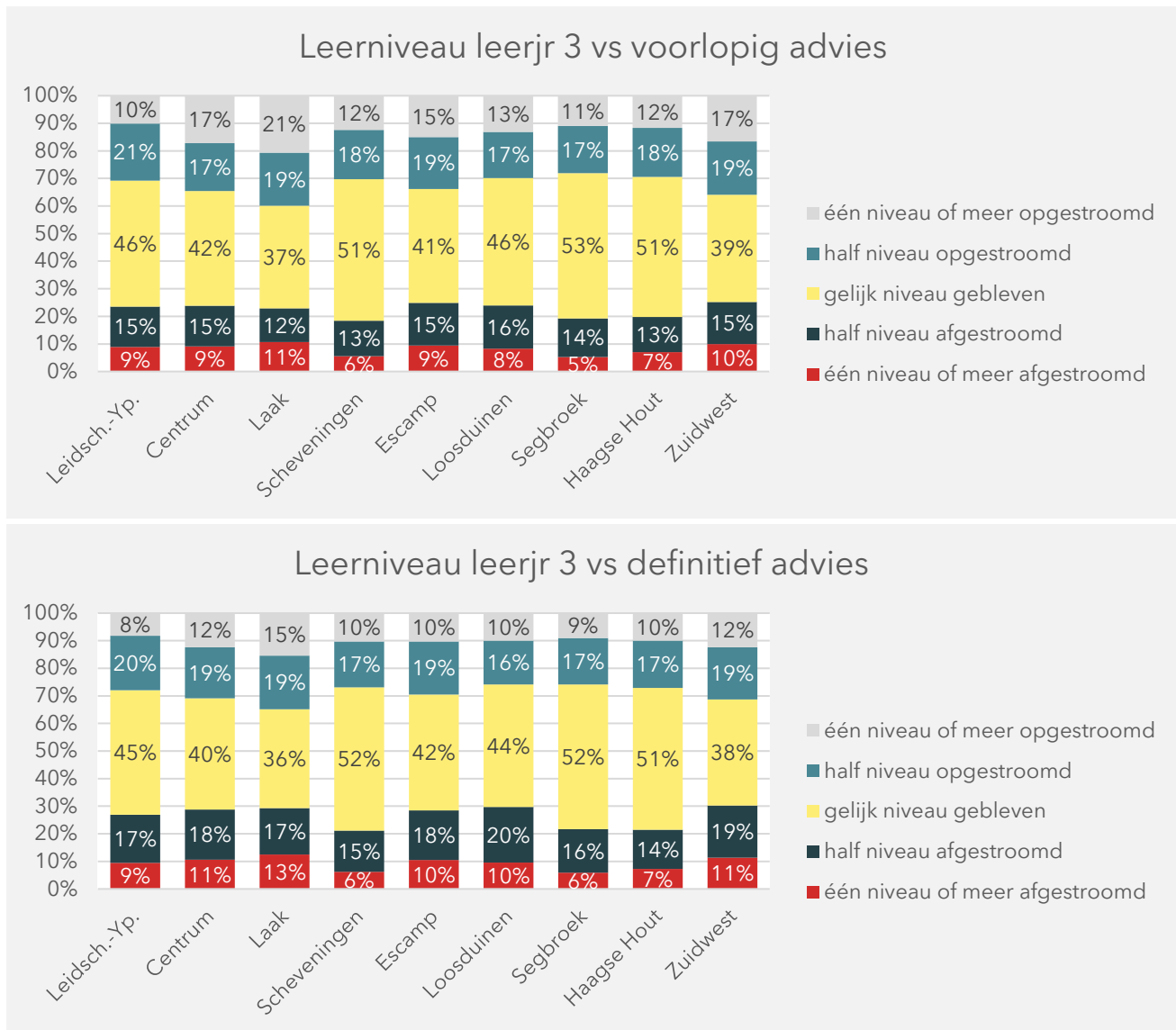
Figuur A.11 Op- en afstroom per stad, leerjaar 3 vergeleken met het voorlopig of definitief schooladvies



Noot: Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

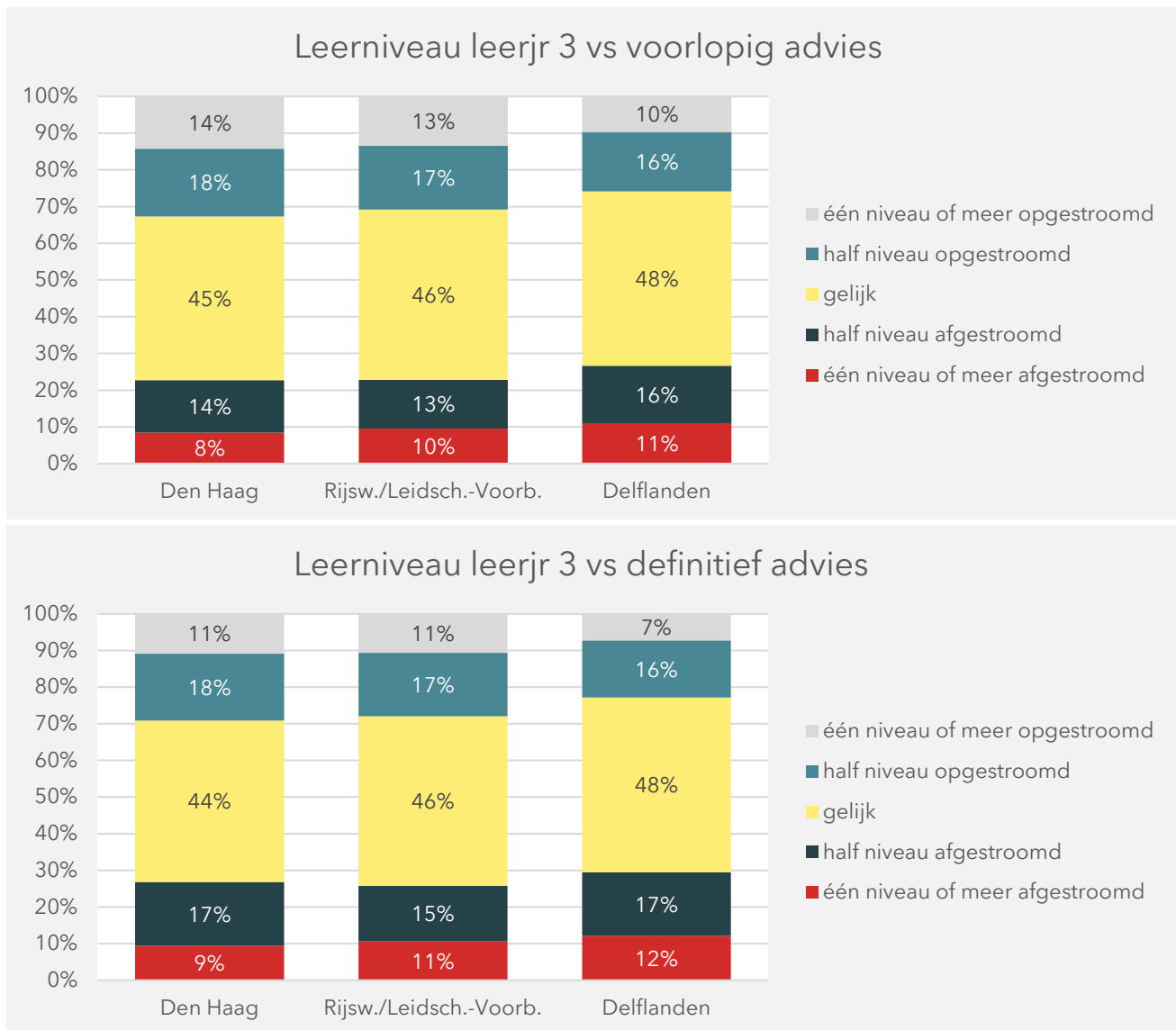
Figuur A.12 Op- en afstroom per stadsdeel, leerjaar 3 vergeleken met het voorlopig of definitief schooladvies



Noot: Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

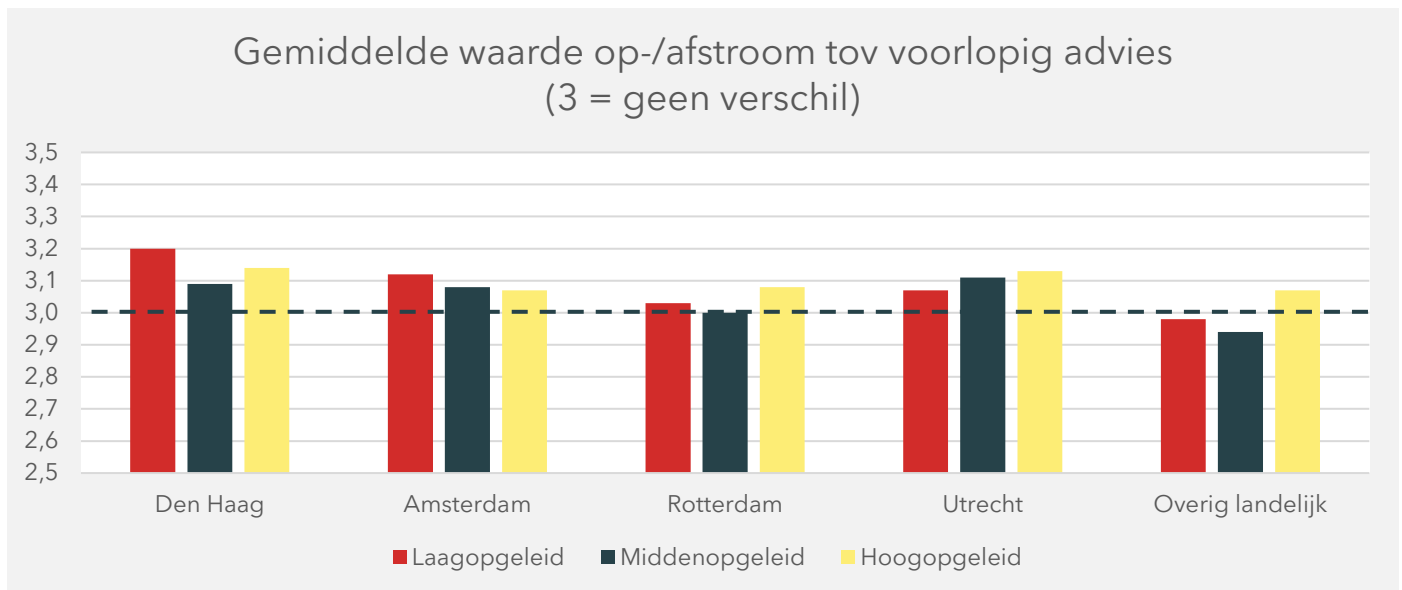
Figuur A.13 Op- en afstroom per gemeente in de regio, leerjaar 3 vergeleken met het voorlopig of definitief schooladvies



Noot: Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23

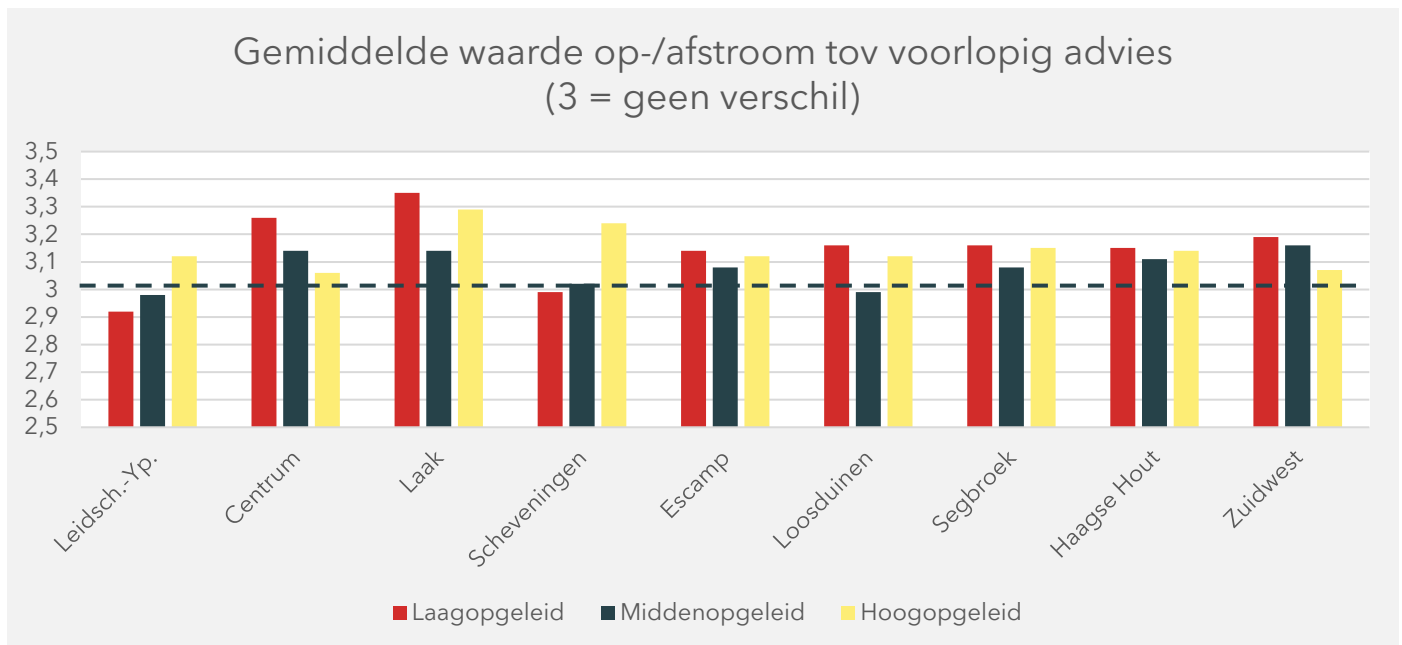
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.14 Gemiddelde waarde van op- en afstroom ten opzichte van het voorlopige advies naar opleidingsniveau ouders en per stad



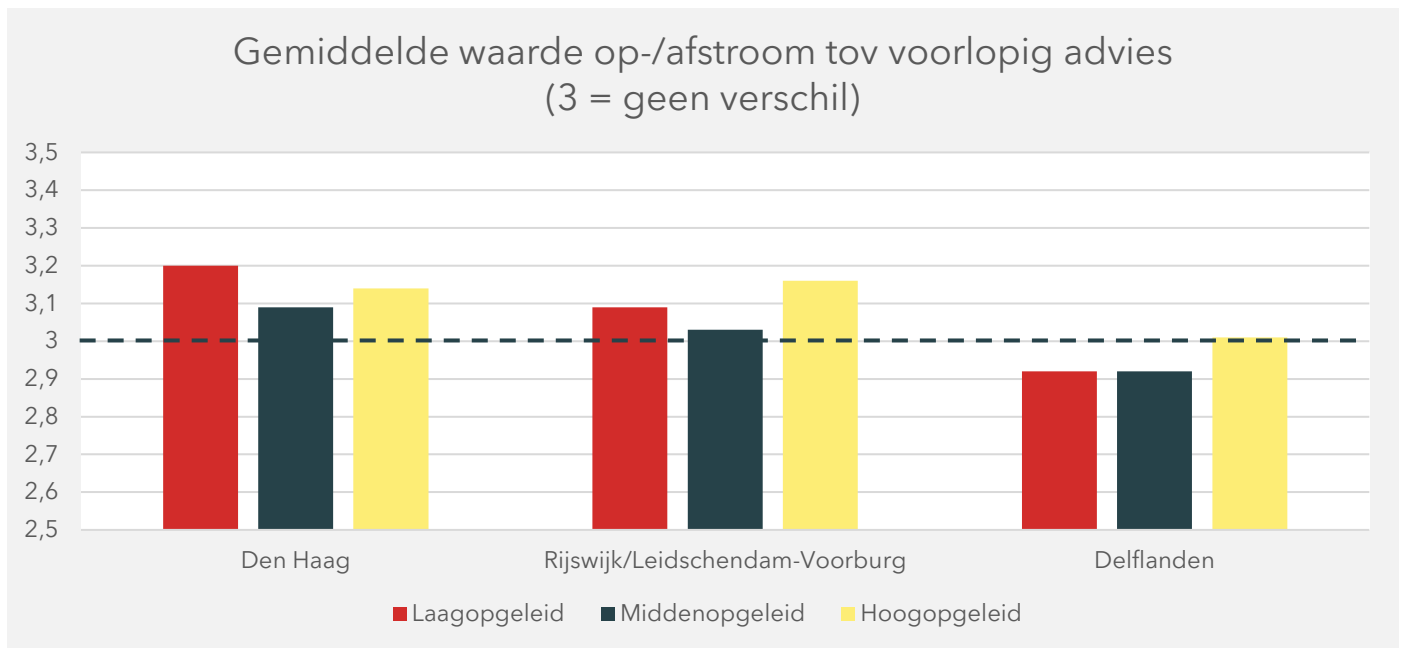
Noot: Onderwijsniveau in leerjaar drie is vergeleken met onderwijsniveau in leerjaar één. 5 = heel niveau of meer opgestroomd, 4 = half niveau opgestroomd, 3 = zelfde niveau, 2 = half niveau afgestroomd, 1 = heel niveau of meer afgestroomd. Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.15 Gemiddelde waarde van op- en afstroom ten opzichte van het voorlopige advies naar opleidingsniveau ouders en per stadsdeel



Noot: Onderwijsniveau in leerjaar drie is vergeleken met onderwijsniveau in leerjaar één. 5 = heel niveau of meer opgestroomd, 4 = half niveau opgestroomd, 3 = zelfde niveau, 2 = half niveau afgestroomd, 1 = heel niveau of meer afgestroomd. Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

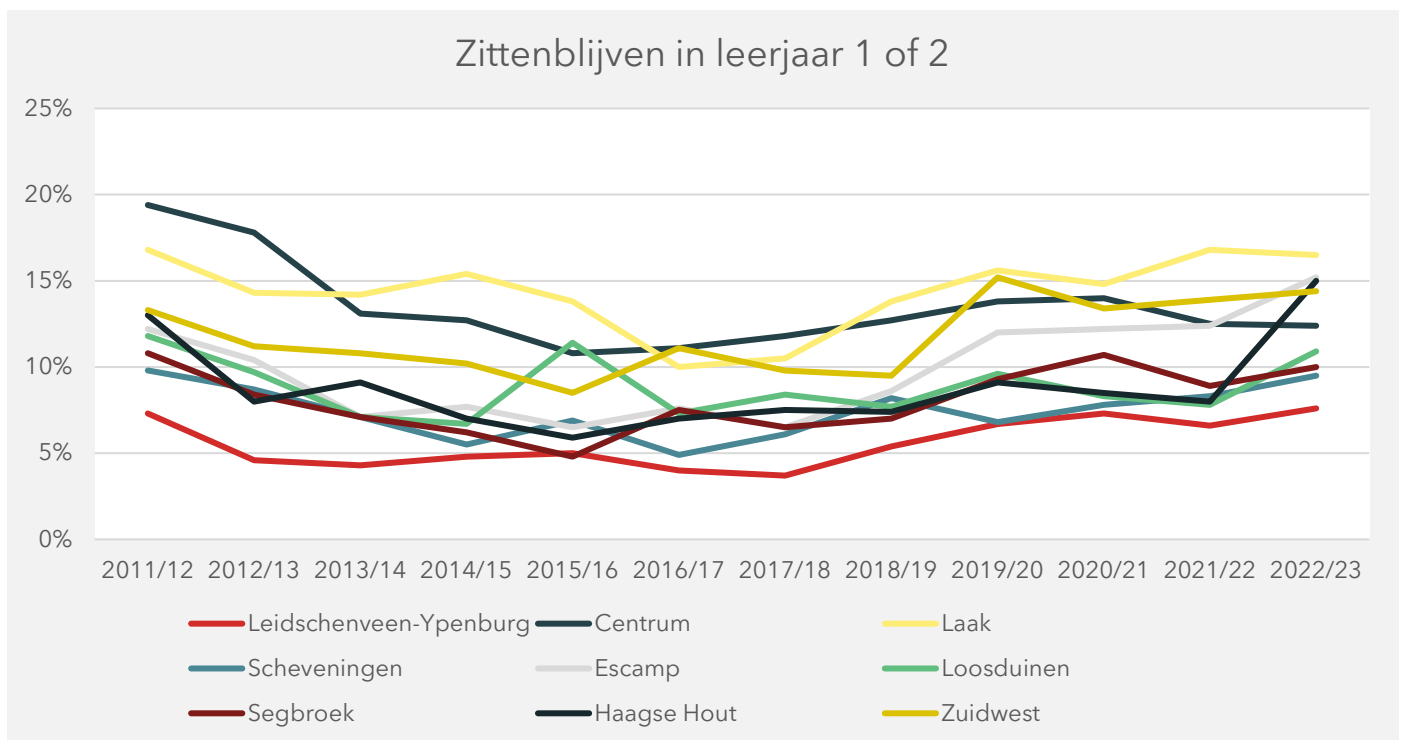
Figuur A.16 Gemiddelde waarde van op- en afstroom ten opzichte van het voorlopige advies naar opleidingsniveau ouders en per gemeente in de regio



Noot: Onderwijsniveau in leerjaar drie is vergeleken met onderwijsniveau in leerjaar één. 5 = heel niveau of meer opgestroomd, 4 = half niveau opgestroomd, 3 = zelfde niveau, 2 = half niveau afgestroomd, 1 = heel niveau of meer afgestroomd. Gemiddelde van vo leerjaar 1 cohorten 2020/21 tot en met 2022/23.

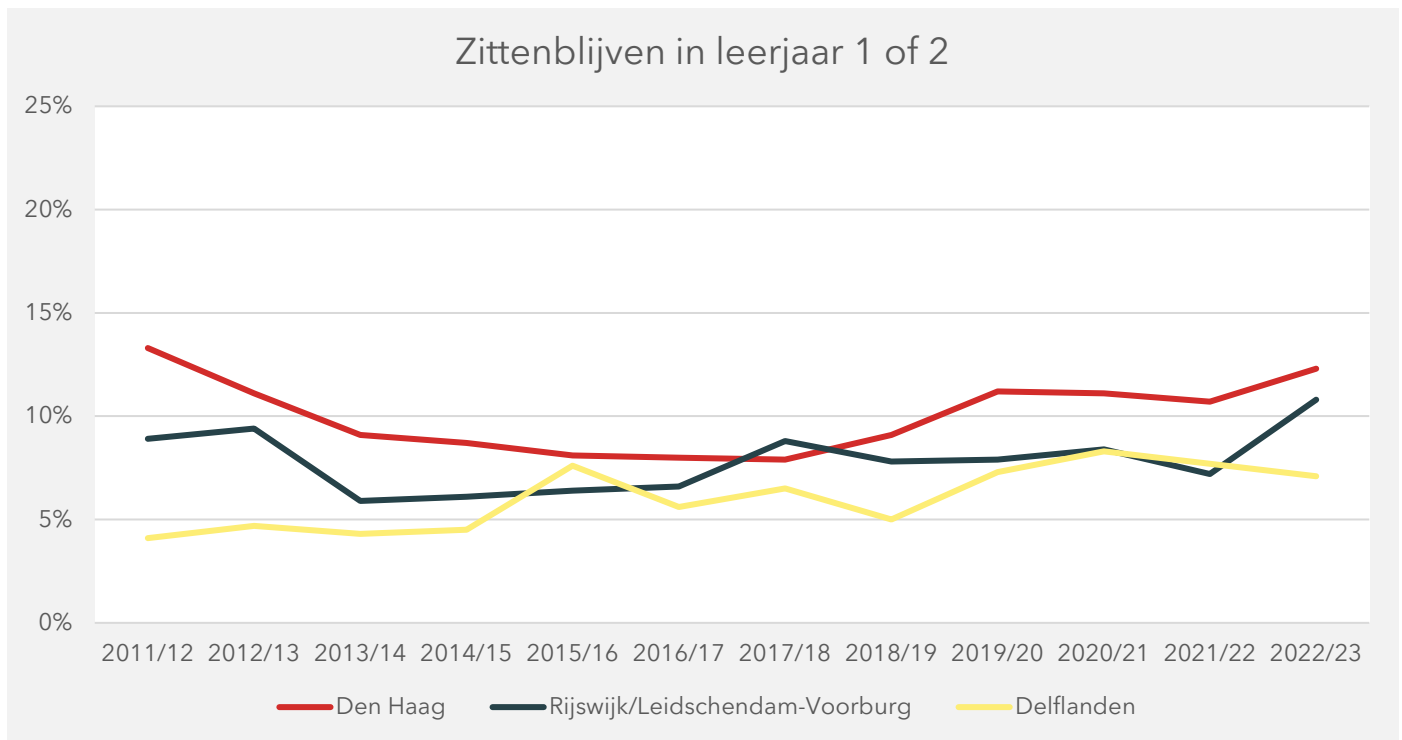
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.17 Aandeel dubleren naar stadsdeel



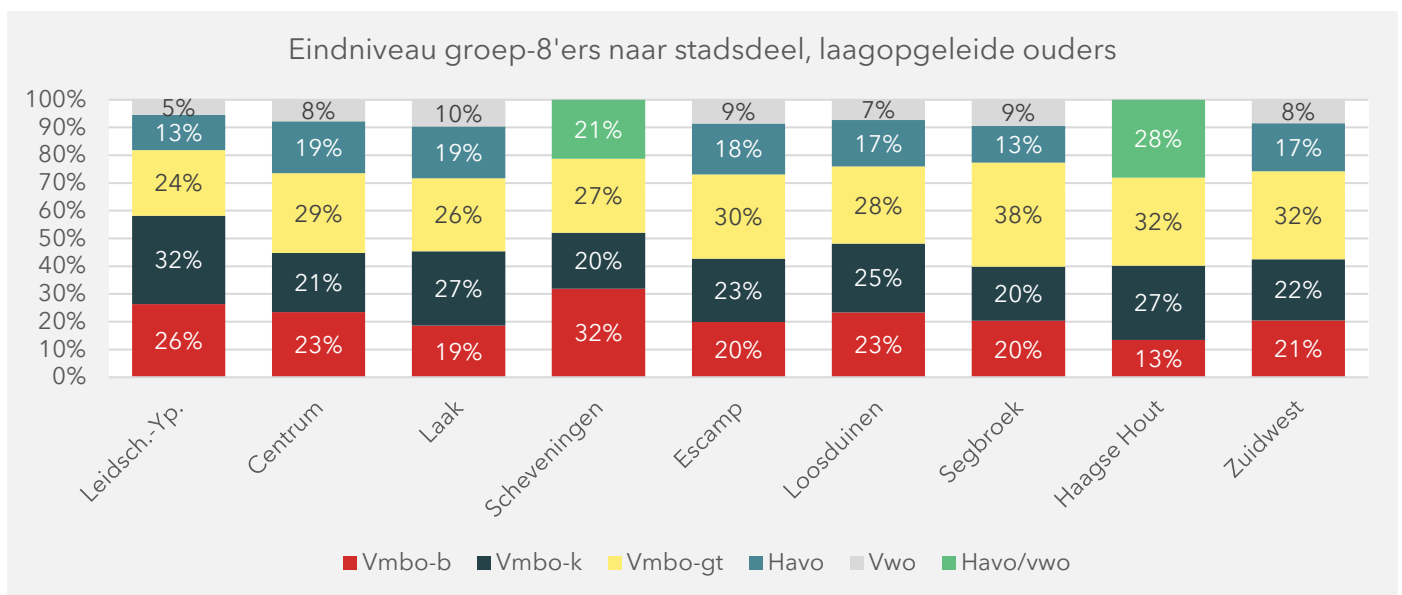
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

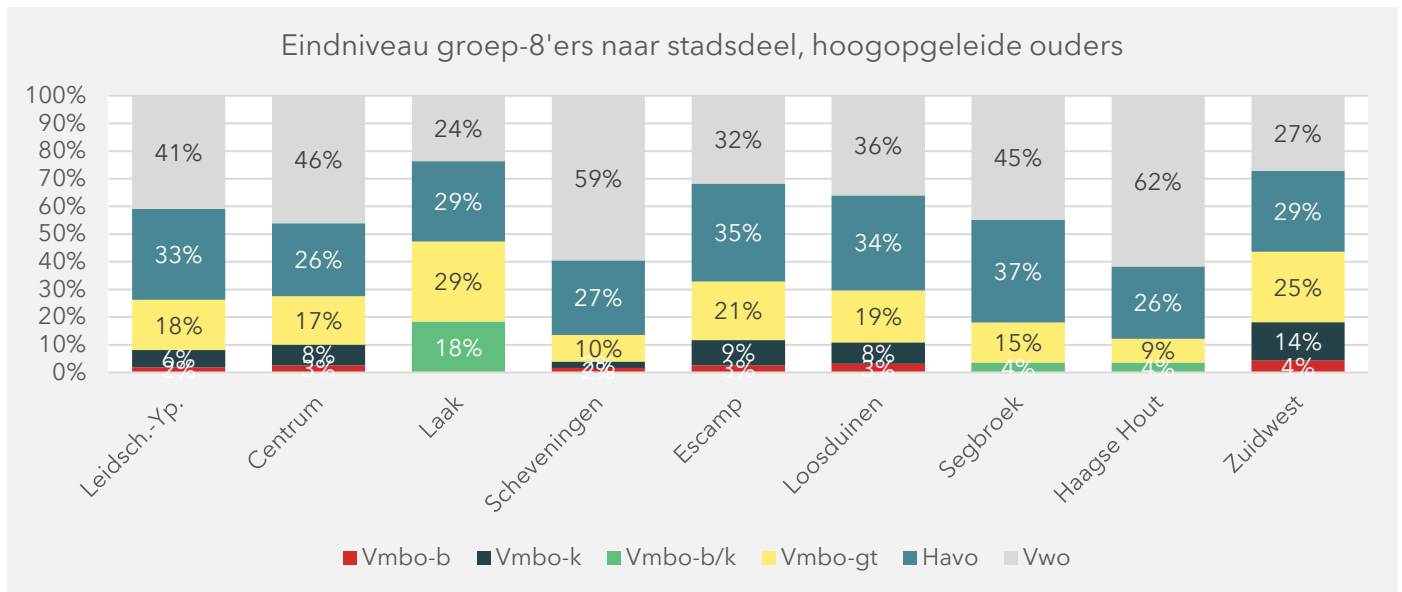
Figuur A.18 Aandeel doubleren naar gemeente in de regio



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

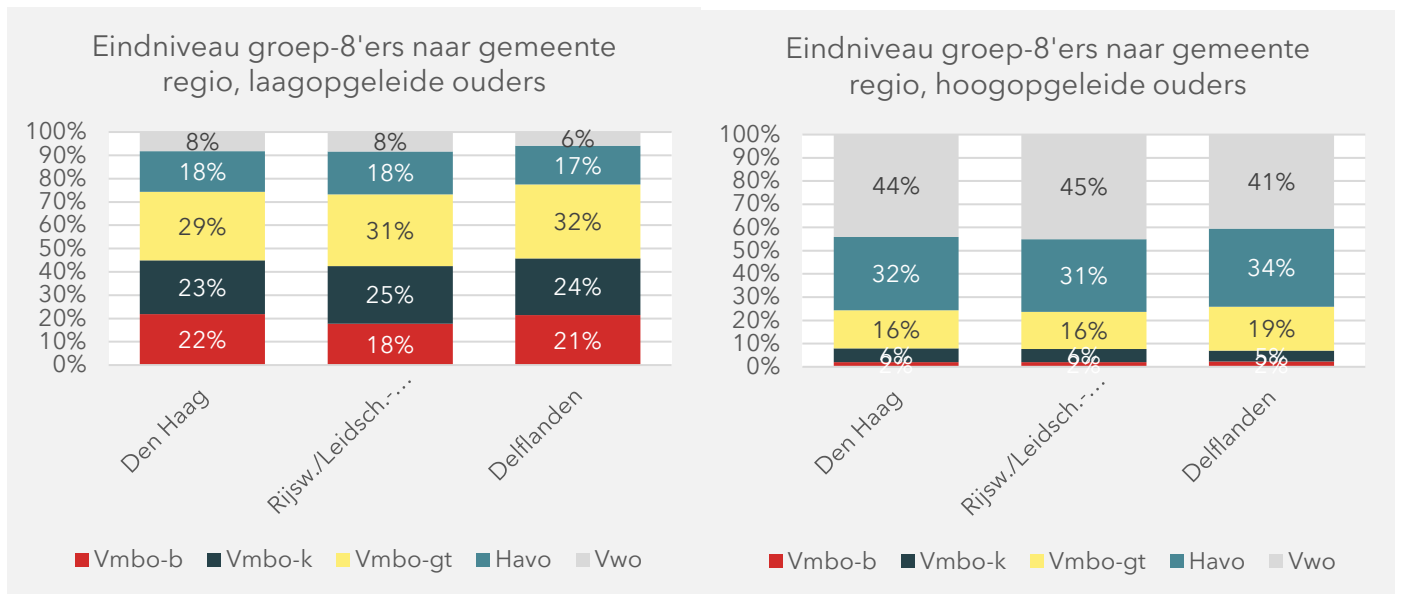
Figuur A.19 Eindniveau van leerlingen met laagopgeleide en hoogopgeleide ouders naar stadsdeel





Noot: Gemiddelde van groep-8-cohorten 2015/16 tot en met 2017/18, voor enkele stadsdelen zijn onderwijsniveau samengevoegd in verband met lage aantallen  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

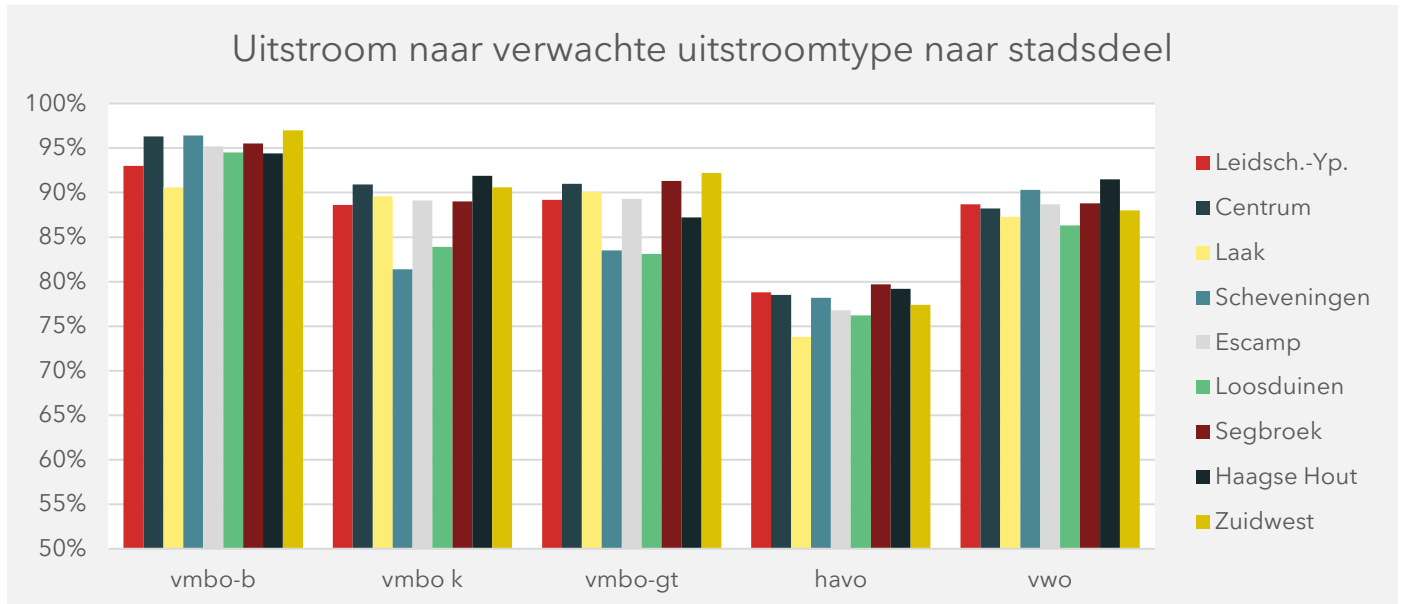
Figuur A.20 Eindniveau van leerlingen met laagopgeleide en hoogopgeleide ouders naar gemeente in de regio



Noot: Gemiddelde van groep-8-cohorten 2015/16 tot en met 2017/18  
 Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

## Bijlage A.6 Aanvullende figuren Hoofdstuk 6

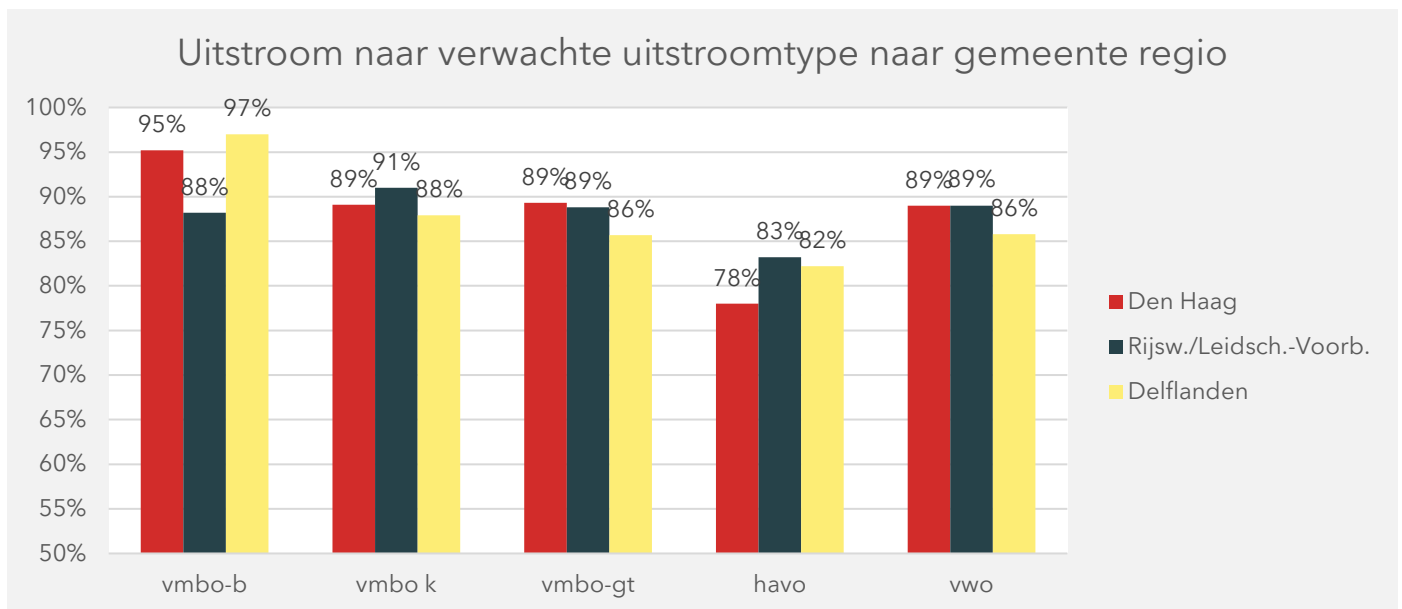
Figuur A.21 Uitstroom naar verwacht uitstroomtype per stadsdeel



Noot: Gemiddelde van cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

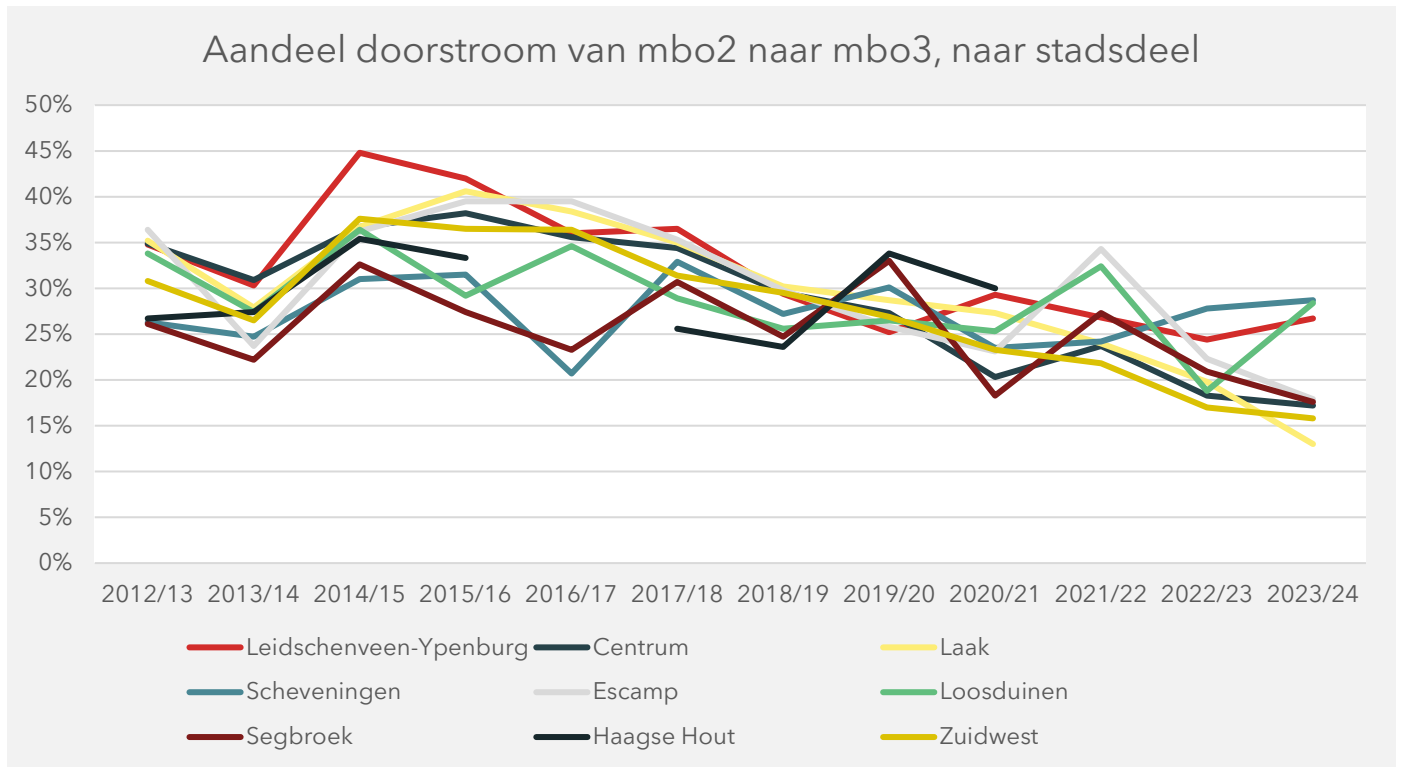
Figuur A.22 Uitstroom naar verwacht uitstroomtype per gemeente in de regio



Noot: Gemiddelde van cohorten 2021/22 tot en met 2023/24

Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

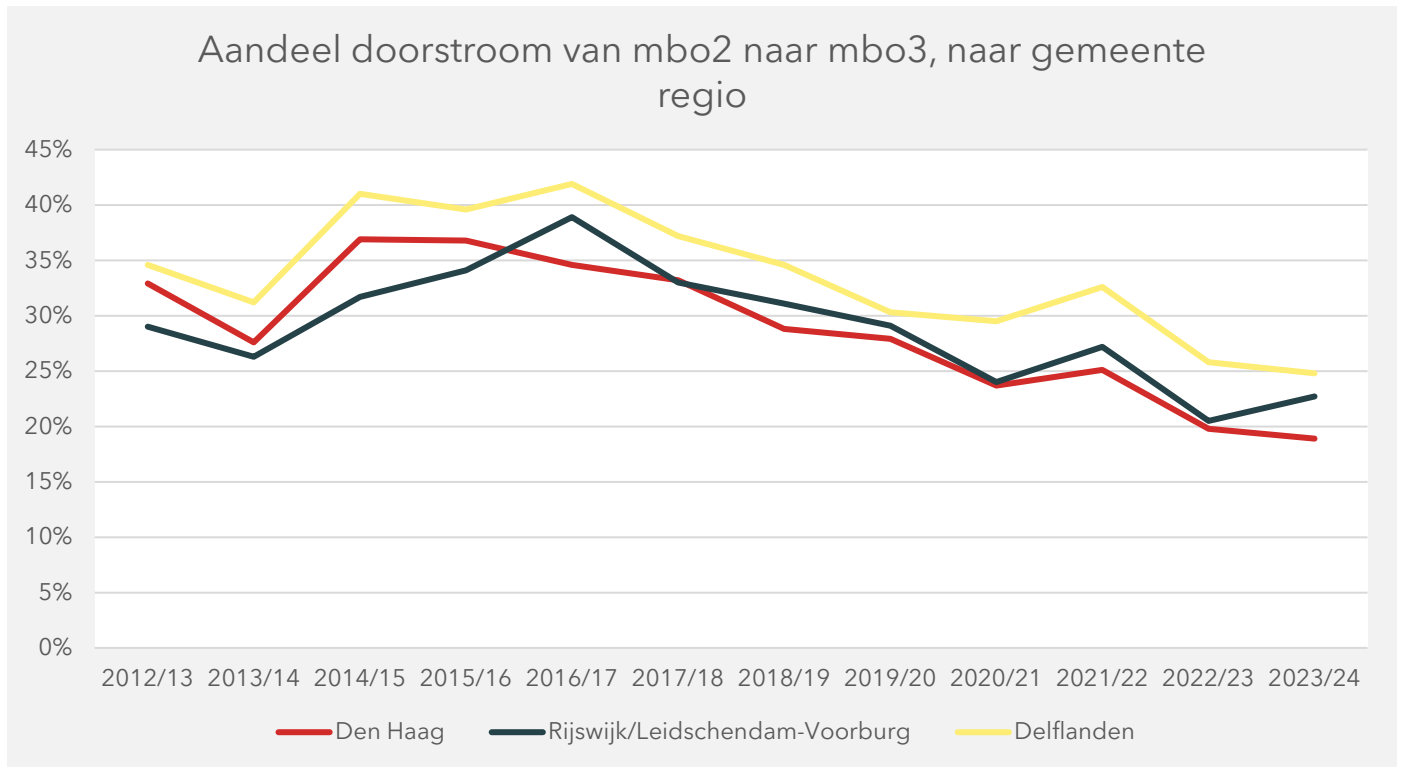
Figuur A.23 Aandeel doorstroom van mbo2 naar mbo3, naar stadsdeel



Noot: Voor stadsdeel Haagse Hout is het niet mogelijk gebleken het aandeel van alle cohorten te exporteren vanwege lage aantallen

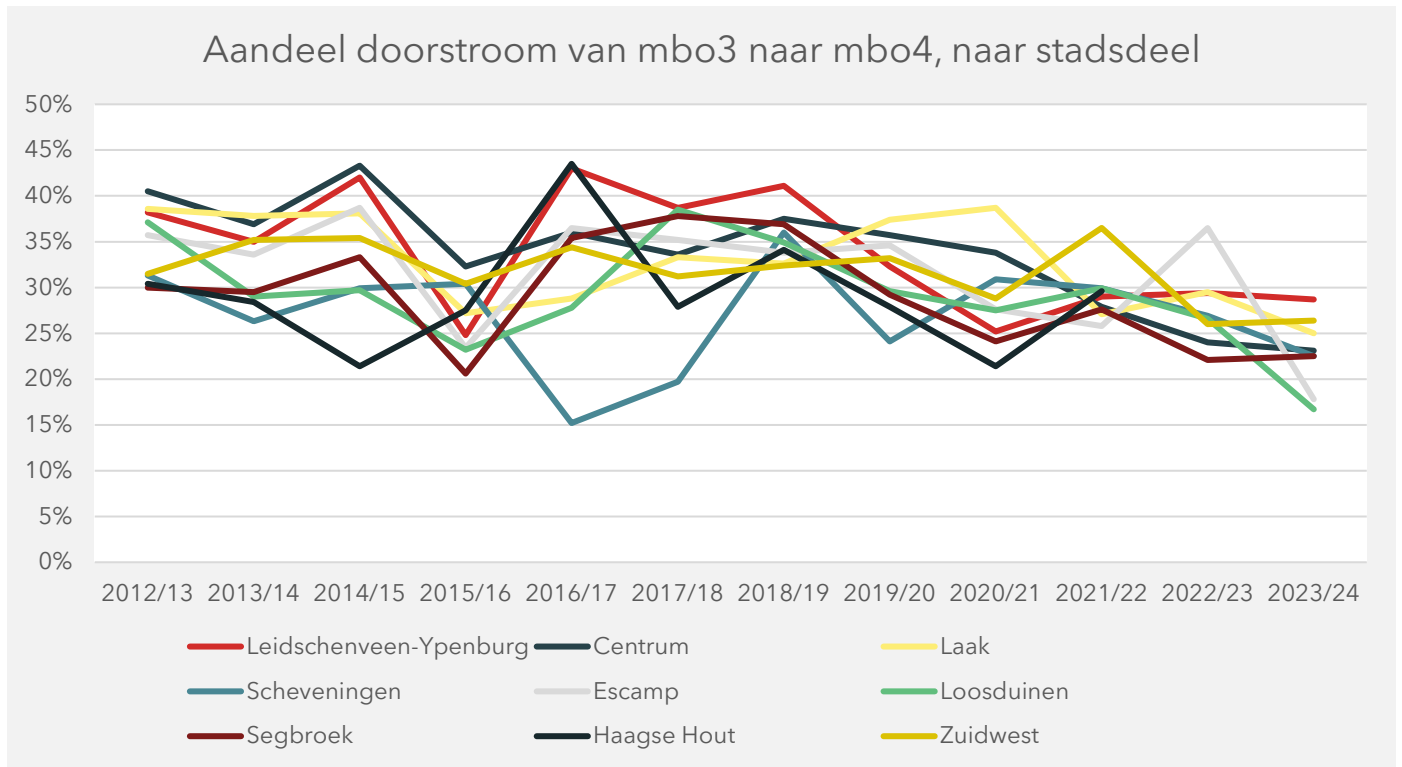
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.24 Aandeel doorstroom van mbo2 naar mbo3, naar gemeente in de regio



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

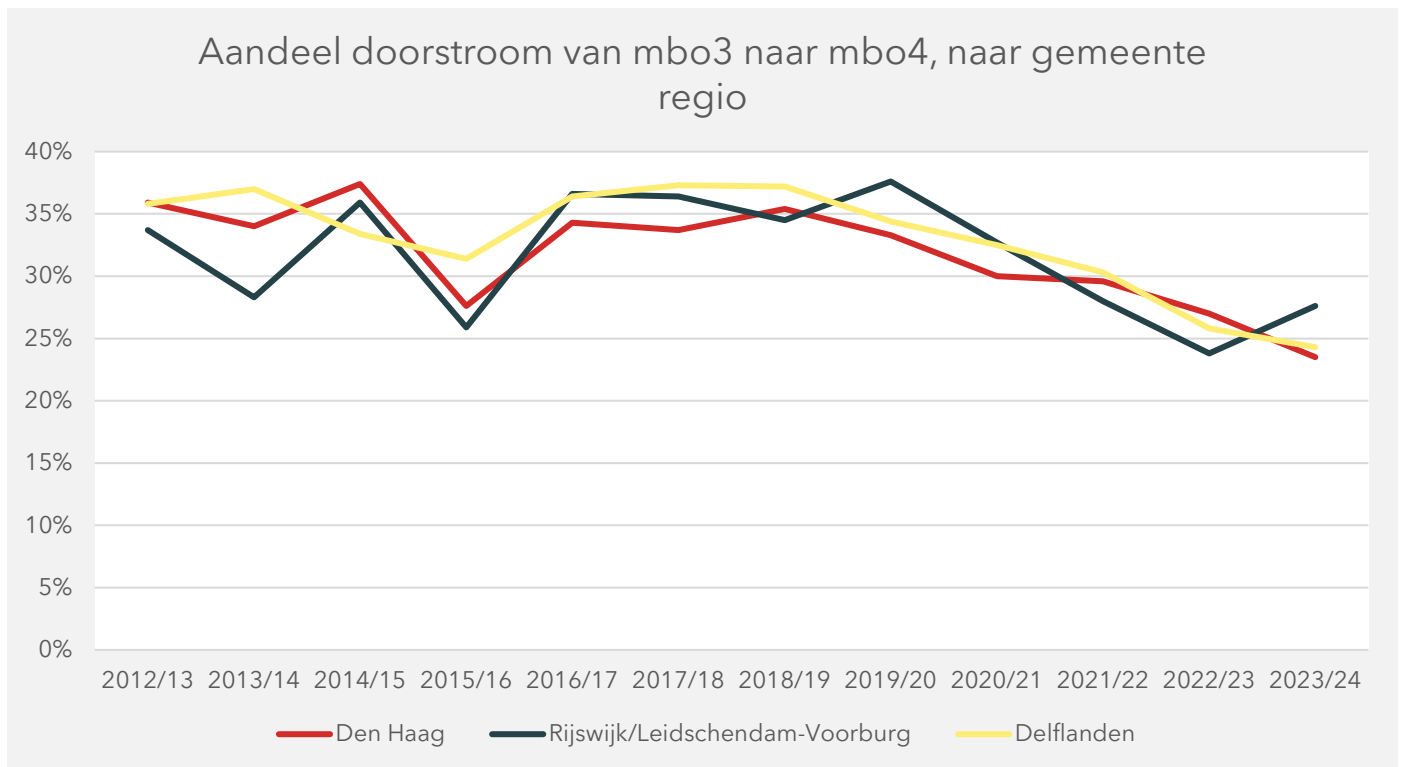
Figuur A.25 Aandeel doorstroom van mbo3 naar mbo4, naar stadsdeel



Noot: Voor stadsdeel Haagse Hout is het niet mogelijk gebleken het aandeel van alle cohorten te exporteren vanwege lage aantallen

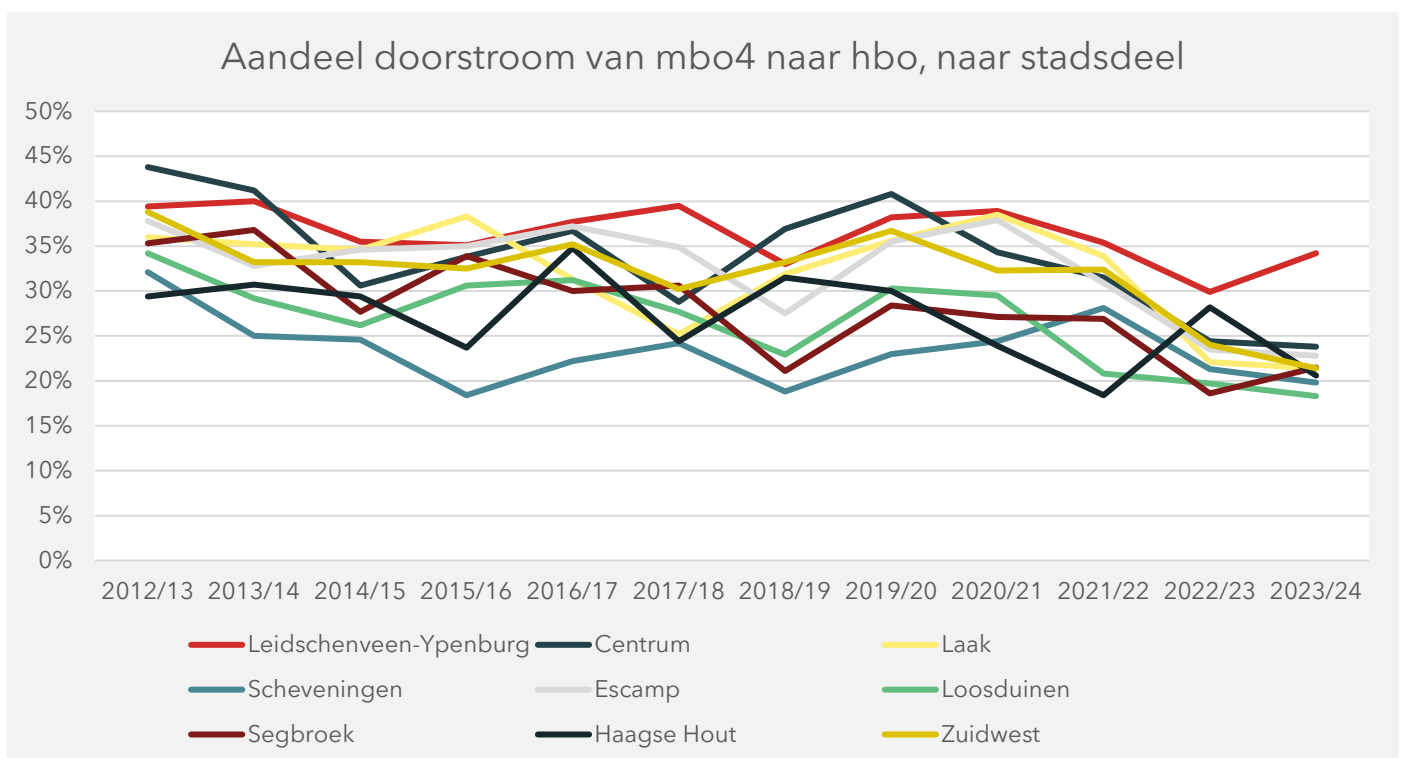
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.26 Aandeel doorstroom van mbo3 naar mbo4, naar gemeente in de regio



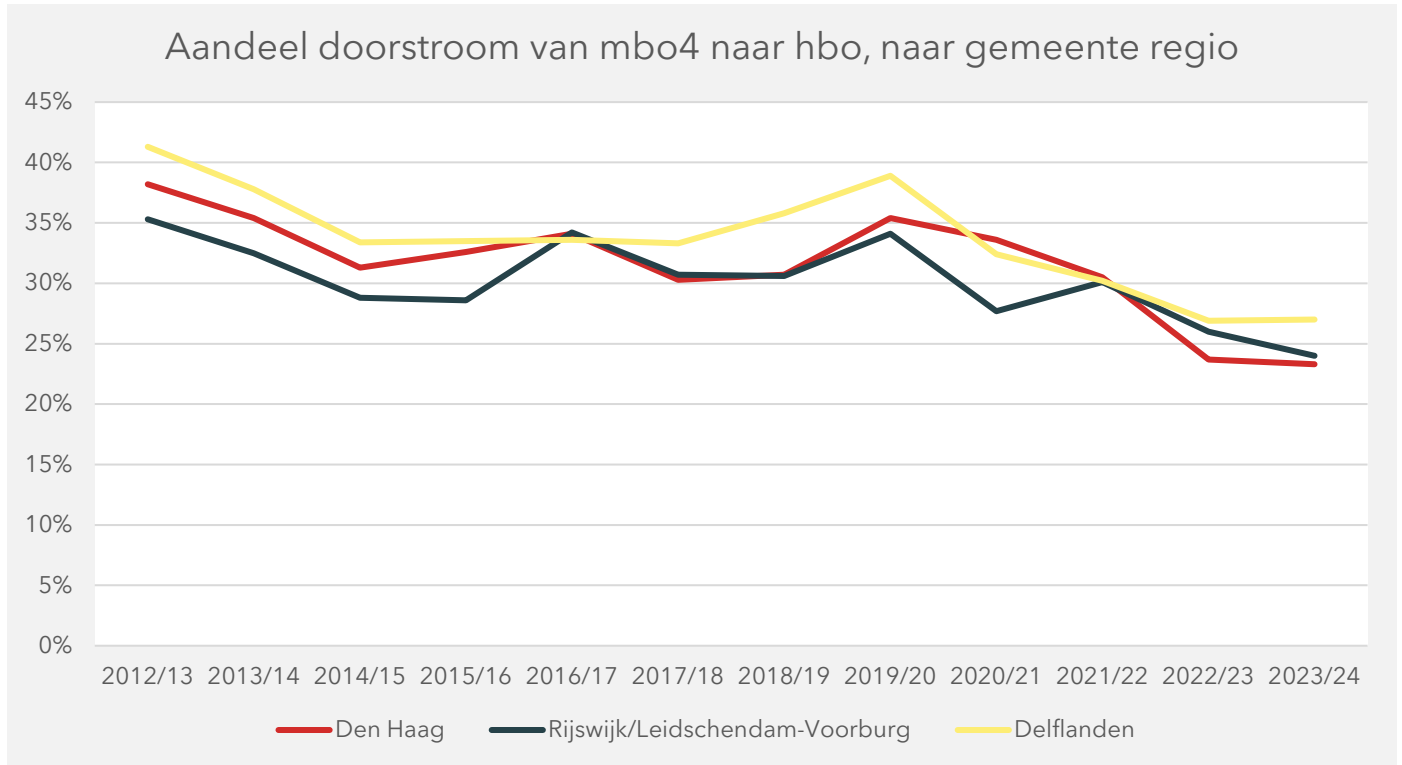
Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.27 Aandeel doorstroom van mbo4 naar hbo, naar stadsdeel



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)

Figuur A.28 Aandeel doorstroom van mbo4 naar hbo, naar gemeente in de regio



Bron: CBS Microdata, bewerking SEO (2025)



# “De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

**SEO-rapport 2025-203**  
**ISBN 978-90-5220-622-6**

## **Informatie & Disclaimer**

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

## **Copyright © 2025 SEO Amsterdam.**

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via [secretariaat@seo.nl](mailto:secretariaat@seo.nl).

Roetersstraat 29  
1018 WB, Amsterdam

**+31 20 399 1255**  
[secretariaat@seo.nl](mailto:secretariaat@seo.nl)  
[www.seo.nl](http://www.seo.nl)